

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/18563>

Please be advised that this information was generated on 2017-12-05 and may be subject to change.

Drie Decennia SGO

Samenvattend overzicht van onderwijs en onderzoek
op het terrein van de Sociale Geografie van de
Ontwikkelingsgebieden (SGO) aan de Katholieke
Universiteit Nijmegen in de periode 1965-1997

Samengesteld door J.M.G.Kleinpenning
met medewerking van E.H.J. Kennis

Nijmegen 1996
Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingsgebieden
Katholieke Universiteit Nijmegen

Inhoud

Voorwoord

1 Korte geschiedenis van de vakgroep	1
2 De medewerkers van de vakgroep	4
3 Aantal studenten en afgestudeerden	7
4 Onderwijs, in het bijzonder stage en veldwerk	9
5 Woongebied en werkkring van de afgestudeerden	11
6 De promovendi	14
7 Onderzoek en publikaties	18
8 Tot slot: SGO na 1996	56

Bijlagen

1 Inhoudsopgave vakgroepperiodiek 'In Ontwikkeling'	57
2 Adreslijst administratieve en wetenschappelijke staf vakgroep SGO	61
3 Adreslijst afgestudeerden	62

Voorwoord

In 1993 viel het besluit om de vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingsgebieden (SGO) per 1 januari 1997 op te heffen. Het onderwijs en onderzoek op het terrein van de sociale geografie van de ontwikkelingsgebieden wordt vanaf die datum onderdeel van het takenpakket van de School voor Omgevingswetenschappen, maar zal daarbinnen niet die aandacht krijgen als voorheen het geval was. Op 1 januari 1997 komt, met andere woorden, een einde aan een lange periode waarin het onderwijs en het onderzoek aangaande de problematiek van de ontwikkelingsgebieden in ruime en op systematische wijze de aandacht kregen van een team van gespecialiseerde senior- en junior-medewerkers.

De vakgroep SGO wil met dit samenvattend verslag een overzicht geven van de voornaamste activiteiten die in de periode tot 1 januari 1997 zijn ontplooid. Het spreekt vanzelf dat dit samenvattende overzicht anders van opzet en karakter is dan de verslagen die de vakgroep vanaf 1977 elk jaar heeft gepubliceerd. Gaven deze jaarverslagen een beeld van het lopende werk in de betreffende verslagperiode, in dit eindverslag wordt de aandacht vooral gericht op de *output* van enkele decennia SGO-activiteit. Het is een feitelijk verslag. Het lijkt me de taak van anderen om over de ontplooidde activiteiten een kwalitatief oordeel uit te spreken. Voor een deel is dit overigens reeds gebeurd door beoordelings- en visitatiecommissies.

Behalve met een eindverslag sluit de vakgroep SGO haar bestaan ook af met een reünie op 14 december. Tijdens deze reünie zal worden teruggezien op het werk van de vakgroep in Latijns Amerika, Azië, Afrika en perifere gebieden in Europa. Het ligt in het voornemen de voordrachten van die dag in het voorjaar van 1997 te publiceren. Ze vormen een aanvulling op en een 'verlevendiging' van het hier gegeven feitelijke relaas.

30 november 1996

J.M.G. Kleinpenning

1. Korte geschiedenis van de vakgroep

De jaren vóór de oprichting van de vakgroep

De ontwikkelingslanden hebben net als de overige delen van de aarde vanouds de belangstelling van de geographen gehad. Toen in 1958 in Nijmegen een begin werd gemaakt met de studierichting Sociale Geografie kwam dan ook geheel vanzelfsprekend een deel van de verplichte tentamenliteratuur te bestaan uit boeken over de 'niet-westerse regio's'. In de jaren zestig werd bovendien een begin gemaakt met het geven van hoorcolleges over een deel van de ontwikkelingslanden. Drs. G.J.J. Egbers gaf colleges over Latijns Amerika, een activiteit die in september 1965 werd overgenomen door Dr. J.M.G. Kleinpenning. De komst van Drs. A.G.J. Dietvorst (september 1967) maakte het mogelijk om ook over delen van Afrika en Azië (o.a. Noord-Afrika en China) en over meer algemene aspecten van de problematiek van de onderontwikkeling onderwijs te gaan verzorgen. De Nijmeegse studierichting der Sociale Geografie was in die tijd echter nog bijzonder klein: niet alleen het aantal studenten was gering, ook de wetenschappelijke staf was klein. Daardoor hadden de medewerkers uiteenlopende taken te verrichten. Exclusieve aandacht voor de ontwikkelingslanden was onmogelijk. Het op de 'Derde Wereld' betrekking hebbende onderwijs moest vooral beperkt blijven tot enkele hoorcolleges voor prekandidaten, terwijl scripties over aspecten van de Derde Wereld gebaseerd moesten zijn op de analyse van literatuur en statistisch materiaal. De organisatie van leeronderzoek en stages was niet alleen een te arbeidsintensieve aangelegenheid, ook de benodigde middelen en contacten ontbraken. Excursies naar ontwikkelingslanden vonden al evenmin plaats, om de eenvoudige reden dat ook de hieraan verbonden kosten nog te hoog waren.

In deze situatie kwam vanaf het begin van de jaren zeventig steeds meer verandering. In juli 1971 werd Dr. J.M.G. Kleinpenning, die vanaf september 1965 reeds aan de Nijmeegse geografie-opleiding verbonden was, benoemd tot lector in de sociale geografie, met bijzondere aandacht voor de Spaans en Portugees sprekende gebieden. In september 1971 werd Drs. G. Peperkamp als medewerker aan hem toegevoegd. Beiden dienden zich in het kader van onderwijs en onderzoek niet alleen bezig te houden met de sociale geografie van Latijns Amerika (alsmede die van het Iberisch Schiereiland), maar op grond van interne werkafspraken ook met de algemene aspecten van de problematiek der onderontwikkeling en voorzover mogelijk met de sociale geografie van Azië en Afrika. Drs. Dietvorst verlegde in die tijd zijn werkte-rein naar een geheel ander deel van de sociale geografie.

Ogenschijnlijk was er dus nog weinig veranderd vergeleken met de voorgaande jaren. Immers, in plaats van Drs. Dietvorst en Dr. Kleinpenning waren het vanaf september 1971 laatstgenoemde en Drs. Peperkamp die zich met de ontwikkelingslanden bezighielden. In de praktijk was er evenwel toch van een

verbetering sprake. Tot dan hadden de twee verantwoordelijke docenten namelijk slechts een deel van hun tijd aan de sociale geografie van de ontwikkelingslanden kunnen besteden, maar vanaf 1971 konden zij zich *full-time* hiervoor inzetten. De uitbreiding van de staf zorgde er bovendien voor dat de beide docenten medio januari 1973 versterking kregen en wel door de aanstelling van Drs. A.L. van Naerssen. In maart 1976 volgde de benoeming van mevr. Drs. M.W.T.H. Timmermans. In september 1975 was bovendien de eerste promotie-medewerker, Drs. F.J. Schuurman, gearriveerd.

Eind 1973 werd, net zoals elders, ook binnen de toenmalige Interfaculteit der Aardrijkskunde en Prehistorie overgegaan tot de instelling van vakgroepen. Vanwege de nog geringe omvang van de wetenschappelijke staf werd besloten om slechts twee vakgroepen te creëren: een voor Geografie en een voor Planologie. Binnen de brede vakgroep Geografie gingen de bovengenoemde medewerkers de taakgroep 'Onderontwikkeling' vormen.

De oprichting en de opheffing van de vakgroep SGO

Niet alleen het aantal studenten groeide in die jaren snel, ook met het aantal medewerkers was dat het geval. Al na enkele jaren bleek het daarom gewenst de sterk in omvang toegenomen vakgroep Geografie op te splitsen in kleinere werkeenheden. Hiertoe werd in het najaar van 1977 overgegaan. De opsplitsing leidde tot de instelling van o.a. een vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden. In september 1978 kreeg deze verandering definitief haar beslag door de instelling van vakgroepbesturen. In de cursus 1977-78 verkeerde de vakgroep SGO derhalve nog in een oprichtingsfase.

Toen de Faculteit der Geografie en Prehistorie in 1988 opging in de nieuw gevormde Faculteit der Beleidswetenschappen bleef de vakgroep SGO gehandhaafd, maar werd haar zelfstandige positie wel reeds ter discussie gesteld. Er moesten grotere werkverbanden komen.

In 1992 maakte het toenmalige faculteitsbestuur via zijn beleidsplan bekend over te willen gaan tot een herstructurering van de studierichting Sociale Geografie, teneinde de afname van het aantal geografiestudenten binnen de nieuw gevormde faculteit tot staan te brengen. De vakgroep SGO zou moeten worden opgeheven en het aantal en de omvang van de specialisatierichtingen zouden beperkt moeten worden. Concreet betekende dit laatste dat de sterk geprofileerde specialisatierichting SGO plaats zou dienen te maken voor een beperktere en lichtere specialisatie binnen de algemene studierichting Sociale Geografie. De discussies rondom dit beleidsvoornemen resulteerden uiteindelijk in het besluit dat de vakgroep SGO na 1 september 1993 geen nieuwe studenten meer zou aannemen, dat zij de nog aan haar zorg toevertrouwde studenten zou laten afstuderen en dat zij de lopende onderzoekswerkzaamheden grotendeels zou afronden, zodat per 1 januari 1997 de opheffing gerealiseerd zou kunnen worden.

De taakstelling

Vanaf eind jaren zestig bestond al de mogelijkheid om zich via bijvakken, het hoofdvaktentamen en de keuze van het scriptie-onderwerp in de doctoraalfase min of meer te specialiseren op de sociale geografie van niet-westerse gebieden of die van perifere gebieden in Europa. Met ingang van de cursus 1975-76 werd de specialisatierichting Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden officieel ingesteld en geprofileerd. De taakgroep/vakgroep werd verantwoordelijk voor de verzorging van deze specialisatie.

In het eerste jaarverslag van de vakgroep werd geschreven: 'Als minder ontwikkelde landen worden beschouwd de landen behorend tot Latijns Amerika, Afrika en Azië (behoudens Japan, Israël en het tot de Sovjet Unie behorende deel). Binnen Europa komen enkele landen voor die zodanige kenmerken vertonen dat meer dan eens de vraag is opgeworpen of deze nu wel of niet tot de onderontwikkelde wereld gerekend dienen te worden. De vakgroep wil deze gebieden zowel om pragmatische redenen (beperking van het werkkerrein) als op meer principiële gronden (het veel minder uitgesproken karakter van de meeste kenmerken) niet tot haar arbeidsveld rekenen'. Vanwege de in de vakgroep aanwezige expertise werden in de praktijk echter toch ook enkele studenten die onderzoek wilden doen in Zuid-Europa begeleid. In januari 1984 werd de taakstelling van de vakgroep verbreed, doordat zij op verzoek van het faculteitsbestuur ook de specialisatie 'Laag-Ontwikkelde Gebieden in Europa' (LOGE) ging verzorgen.

Bestuur en secretariaat

Prof. Kleinpenning was gedurende de gehele periode voorzitter van het vakgroepbestuur. Dr. Peperkamp fungeerde tot zijn vertrek (december 1995) als secretaris van de vakgroep. Voor haar administratieve ondersteuning maakte de vakgroep lange tijd gebruik van de diensten van het centrale secretariaat van de faculteit. Eind jaren tachtig kreeg de vakgroep een eigen secretaresse.

2. De medewerkers van de vakgroep

De vaste medewerkers

De vakgroep SGO, die per 1 januari 1997 dus ongeveer twintig jaar zal hebben bestaan, heeft altijd slechts een kleine vaste staf gehad: een hoogleraar en 3-4 medewerkers. De hoogleraar is Prof.dr. J.M.G. Kleinpenning. Hij werd op 1 januari 1975 in zijn functie benoemd en kreeg de taak het sociaal-geografisch onderwijs en onderzoek met betrekking tot de ontwikkelingslanden voort te zetten en verder uit te bouwen. De vaste medewerkers waren Dr. Peperkamp, Dr. van Naerssen, Dr. Schuurman, Mevr. Drs. Timmermans en Dr. Smit.

Dr. G. Peperkamp heeft vanaf september 1971 tot 1 december 1995 deel uitgemaakt van de taakgroep/vakgroep. Op laatstgenoemde datum verliet hij helaas de KU. Hij heeft sindsdien op basis van een speciaal contract zijn onderzoekswerkzaamheden voortgezet. Begin 1997 zal hij die afronden.

Dr. A.L. van Naerssen is vanaf medio januari 1973 tot 1 januari 1994 verbonden geweest aan de taakgroep/vakgroep. Op laatstgenoemde datum ging hij over naar de toen nieuw gevormde vakgroep Sociale Geografie, waarbij werd afgesproken dat hij voor de afronding van zijn lopende onderwijs- en onderzoekstaken nog tot 1 januari 1997 voor een deel van de tijd bij de vakgroep SGO gedetacheerd zou zijn.

De derde vaste medewerker - mevr. drs. M.W.T.H. Timmermans - die in maart 1976 arriveerde, gaf er na enige jaren de voorkeur aan weer naar de praktijk van het ontwikkelingswerk terug te keren. Zij verliet de vakgroep op 1 augustus 1978.

Dankzij een uitbreiding van de facultaire formatie kon het tijdelijke arbeidscontract van Drs. F.J. Schuurman per 1 mei 1978 echter worden omgezet in een vaste medewerkersplaats. Dr. Schuurman heeft daarna tot 1 juli 1988 als *full-time* medewerker deel uitgemaakt van de vakgroep SGO. Op laatstgenoemde datum ging hij - als gevolg van noodzakelijke bezuinigingen - voor 6/10 weektaak over naar het Derde Wereld Centrum van de Faculteit der Sociale Wetenschappen, waar hij al eerder tijdelijk voor een deel van de werktijd gedetacheerd was geweest. Op 1 januari 1995 kreeg hij bij dit Centrum een volledige aanstelling en verliet hij de vakgroep SGO.

Dr. Smit, die reeds vanaf 1970 bij de faculteit werkzaam was, ging pas vanaf januari 1984 deel uitmaken van de vakgroep SGO. Vanaf dit jaar kreeg de vakgroep, zoals vermeld, tevens tot taak onderwijs en onderzoek betreffende Laag-Ontwikkelde Gebieden in Europa te verzorgen en werd haar naam veranderd in Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingsgebieden. Dr. Smit ging zich met dit onderwijs en onderzoek belasten. Op 1 januari 1991 beperkte hij vrijwillig zijn aanstelling tot 0,6 weektaak, waarvan 0,5 werd gereserveerd voor de interfacultaire specialisatie Duitslandstudies en 0,1 voor de afronding van SGO-werkzaamheden. Hij bleef tot 1 januari 1994 aan de

vakgroep verbonden en ging toen - in het kader van de op handen zijnde reorganisatie - over naar de nieuw gevormde vakgroep Sociale Geografie.

De tijdelijke medewerkers

Mede gezien het geringe aantal vaste medewerkers dat de faculteit voor het onderwijs en onderzoek aangaande de problematiek van de ontwikkelingslanden altijd beschikbaar heeft willen stellen, heeft de vakgroep zich voortdurend ingespannen de formatie uit te breiden door het aantrekken van tijdelijke medewerkers, die tot taak kregen een promotie voor te bereiden. Deze tijdelijke formatieplaatsen werden verkregen door een beroep te doen op facultaire plaatsen (eerst voor 'doorstromers', later voor 'assistenten in opleiding'), op middelen uit de universitaire onderzoekspool en op middelen die door de Stichting voor Wetenschappelijk Onderzoek van de Tropen (WOTRO) voor onderzoekers (later 'onderzoekers in opleiding') beschikbaar werden gesteld. In totaal heeft de taakgroep/vakgroep 21 promotieplaatsen weten te verwerven, zoals blijkt uit onderstaand chronologisch overzicht van tijdelijke medewerkers.

- 1 De heer F.J. Schuurman (universitaire onderzoekspool; september 1975-mei 1978)
- 2 De heer A.Th.H. van Oosterhout (universitaire onderzoekspool; augustus 1977-november 1980)
- 3 De heer L.J. Poyck (doorstromer faculteit, juli 1979-oktober 1984)
- 4 De heer F.G.M.N. Poelhekke (doorstromer faculteit, december 1979-december 1984)
- 5 De heer S.J. Smith (universitaire onderzoekspool, januari 1981-november 1984)
- 6 Mevr. S. Volbeda (onderzoeker WOTRO, april 1982-november 1984)
- 7 De heer H.M.G. Laenen (onderzoeker WOTRO, 15 april 1984-15 april 1987)
- 8 Mevr. E.B. Zoomers (doorstromer faculteit, september 1984-september 1988)
- 9 De heer J.B. Feres (universitaire onderzoekspool, januari 1985-december 1988)
- 10 De heer M.M.E.M. Rutten (assistent in opleiding, januari 1987-mei 1991)
- 11 Mevr. M.A.F. Ros-Tonen (onderzoeker in opleiding WOTRO, september 1987-juli 1992)
- 12 De heer F.M.C van Buul (assistent in opleiding, 15 januari 1988-15 januari 1992)
- 13 De heer G.J.M.J. Custers (onderzoeker in opleiding WOTRO, maart 1988-maart 1992)
- 14 De heer D.A.M. Vreman (onderzoeker in opleiding WOTRO, maart 1988-maart 1992)

- 15 De heer P.W. Stunnenberg (assistent in opleiding, oktober 1989-december 1993)
- 16 De heer F.J.P. Sellies (onderzoeker in opleiding WOTRO, juni 1990-juni 1994)
- 17 De heer J.A.M. Wanders (onderzoeker in opleiding WOTRO, juni 1990-juni 1994)
- 18 Mevr. G.M. Boland (onderzoeker in opleiding WOTRO, 1 mei 1993-1 mei 1997)
- 19 De heer M.H.A. van Kampen (assistent in opleiding, 1 april 1994-1 april 1998)
- 20 Mevr. J.M. Stobbe (onderzoeker in opleiding WOTRO, september 1994-november 1998)
- 21 De heer M.J.H.G. Nieling (assistent in opleiding, november 1996-november 2000)

Daarnaast kende de vakgroep een aantal medewerkers, inclusief student-assistenten die voor kortere duur (vaak maar enkele weken of maanden) werden aangesteld voor het verrichten van kortlopende werkzaamheden. Alleen de heer drs. H.J.M. van der Grinten was voor langere tijd aan de vakgroep verbonden. Vanaf 1 juni 1992 tot december 1994 was hij in Nijmegen gedetacheerd om ten behoeve van het Filippijnen Documentatiecentrum (FIDOC) het project 'Alternatieve Ontwikkeling in Azië' uit te voeren.

Administratieve staf

De functie van vakgroepsecretaresse werd aanvankelijk vervuld door Mevr. W. Reinten-Postuma. Per 1 januari 1990 werd Mevr. M.J.Th. van Dalen-Meijer als secretaresse aan de vakgroep verbonden, aanvankelijk voor 0,5 weektaak, vanaf november 1994 tot januari 1997 nog voor slechts 0,2 weektaak.

3. Aantal studenten en afgestudeerden

Studenten

Tabel 1 geeft een beeld van de aantallen studenten die in de periode 1977-1997 deel uitmaakten van de vakgroep. Het betreft alle op de genoemde datum ingeschreven studenten, d.w.z. zowel degenen die nog pas met de specialisatie een begin hadden gemaakt als degenen die daarmee reeds ver waren gevorderd. Het bleek onmogelijk om in het overzicht ook gegevens op te nemen voor de jaren voor 1977, maar een indicatie aangaande de aantallen studenten vindt men in het aantal afgestudeerden van die periode (Tabel 2).

Tabel 1. Aantal studenten ingeschreven bij de vakgroep SGO, per jaar, periode 1978-1997.

1-9-1978	64	31-12-1988	55 (SGO 43, 12 LOGE)
1-9-1979	71	31-12-1989	44 (36 SGO, 8 LOGE)
1-9-1980	59	31-12-1990	53 (48 SGO, 5 LOGE)
1-9-1981	71	31-12-1991	49 (45 SGO, 4 LOGE)
31-12-1982	66	31-12-1992	40 (37 SGO, 3 LOGE)
31-12-1983	58	31-12-1993	30 (27 SGO, 3 LOGE)
31-12-1984	77 (54 SGO, 23 LOGE)	31-12-1994	23 (19 SGO, 4 LOGE)
31-12-1985	83 (58 SGO, 25 LOGE)	31-12-1995	7 (7 SGO)
31-12-1986	75 (46 SGO, 29 LOGE)	31-12-1996	1 (1 SGO)
31-12-1987	71 (44 SGO, 27 LOGE)		

De cijfers illustreren de grote belangstelling die bij de studenten altijd voor de problematiek der ontwikkelingslanden heeft bestaan. De vrij plotselinge teruggang van het totaal rond 1988 (en het grote aantal afgestudeerden in dat jaar) hangt grotendeels samen met het feit dat het na 1 september 1988 niet meer mogelijk was het doctoraal examen oude stijl af te leggen. Het aantal studenten LOGE nam vanaf 1988 voortdurend af, vooral als gevolg van het besluit van de faculteit dat deze specialisatie afgebouwd diende te worden. Een dergelijke specialisatie zou onvoldoende beroepsperspectief bieden. Het teruglopend aantal SGO studenten vanaf 1990 hangt samen met de teruggang van het totale aantal geografiestudenten, niet zozeer met een afnemende belangstelling voor de problematiek van de ontwikkelingslanden. Vanaf 1 september 1993 mochten geen nieuwe studenten voor de specialisatie SGO meer worden aangenomen en is het aantal voortdurend gedaald. De ene student, die thans nog bij de vakgroep ingeschreven staat en in de loop van 1997 zal afstuderen, is degene die zich in 1993 nog als laatste voor de oude SGO-specialisatie mocht aanmelden.

Afgestudeerden

In totaal studeerden in de periode 1970-eind 1996 332 studenten af die zich hadden gespecialiseerd in de Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden of de sociale geografie van Laag-ontwikkelde Gebieden in Europa. Het bij deze telling gehanteerde criterium is het onderwerp van de doctoraalscriptie geweest. Hierbij zij aangetekend dat als gevolg van een niet geheel perfecte administratie in de jaren zeventig een klein aantal studenten (niet meer dan 5) wellicht over het hoofd is gezien. Naar jaar van afstuderen is de verdeling zoals weergegeven in tabel 2.

In de periode 1970 t/m 1987 vormden degenen die afstudeerden met de specialisatie SGO of LOGE 30 % van het totale aantal studenten dat een doctoraal examen Sociale Geografie aflegde. Daarna liep dit aantal terug, maar vormde het naar schatting toch nog altijd ongeveer 25%.

Tabel 2. Aantal afgestudeerden met de specialisatie SGO of LOGE per jaar, periode 1970-1997.

1970	2	1977	7	1984	15	1991	15
1971	4	1978	17	1985	15	1992	12
1972	5	1979	18	1986	16	1993	11
1973	5	1980	12	1987	19	1994	4
1974	8	1981	15	1988	34	1995	17
1975	4	1982	21	1989	25	1996	4
1976	8	1983	10	1990	9	1997	1
Totaal							333

Verdeeld naar de beide afstudeerspecialisaties is het beeld als volgt:

SGO	285	85.6%
LOGE, voor en na 1984	48	14.4%

Een verdeling naar geslacht geeft het volgende beeld:

Mannen	238	71.5%
Vrouwen	95	28.5%

De meeste vrouwen (59 van de 95) studeerden af in de periode 1986-1997.

Bijlage 3 geeft een nominatieve opsomming van alle afgestudeerden. Voorzover mogelijk is ook hun huidige woonadres vermeld.

4. Onderwijs, in het bijzonder stage en veldwerk

Het onderwijs

In de loop der jaren heeft het studieprogramma tal van veranderingen ondergaan. Steeds zijn er in het basisprogramma echter meerdere onderdelen geweest die de studenten op inleidende wijze vertrouwd maakten met de problematiek van de ontwikkelingslanden en die van minder ontwikkelde gebieden in Europa. Eenmaal begonnen aan de doctoraalspecialisatie werd de kennis van de student op deze terreinen verdiept in verscheidene colloquia, via gericht gekozen bijvakken, door deelname aan een excursie (eerst nog naar Spanje, vanaf 1977 naar Tunesië, nog weer later naar Egypte en uiteindelijk naar India), door het afleggen van een omvangrijk specialisatietentamen en niet in de laatste plaats door het schrijven van een scriptie. Het zou te ver voeren in dit eindverslag een gedetailleerd overzicht te geven van de wijze waarop het studieprogramma in de verslagperiode was ingericht. Deze informatie is terug te vinden in de studiegidsen van de faculteit en de jaarverslagen van de vakgroep. In dit eindoverzicht willen we alleen kort stilstaan bij één onderdeel van het studieprogramma: het veldwerk voor de scriptie. Laatstgenoemde activiteit vormde doorgaans niet alleen het meest omvangrijke, maar ook het meest leerzame deel van de gehele doctoraal opleiding.

Het veldwerk

De Nijmeegse specialisatie SGO heeft altijd twee doctoraalvarianten verzorgd. Indien de studenten dit wilden, konden zij volstaan met het schrijven van een scriptie die gebaseerd was op literatuur en ander secundair bronnenmateriaal. Aanvankelijk maakten vrij veel studenten van deze mogelijkheid gebruik, enerzijds omdat in het begin de mogelijkheden tot het doen van veldonderzoek beperkt waren en anderzijds omdat velen voornemens waren niet het onderzoek maar het voortgezet onderwijs in te gaan. De tweede afstudeervariant was die met een op eigen veldonderzoek gebaseerde scriptie. Naarmate de mogelijkheden tot het doen van veldonderzoek ruimer werden, prefereerden steeds meer studenten deze variant. De laatste vijftien jaar vormde het aantal studenten dat op basis van een literatuurscriptie afstudeerde dan ook nog slechts een kleine minderheid.

Tabel 3 geeft een beeld hoe de verdeling over beide varianten is geweest en in welke landen veldonderzoek werd gedaan. Uit de cijfers blijkt dat 72% van de in totaal 337 studenten eigen veldonderzoek deed. Verreweg de grootste groep ging naar Afrika, in het bijzonder West-Afrika (werkterrein van Dr. Peperkamp). Latijns Amerika (werkterrein van Dr. Schuurman en Prof. Kleinpenning) en Zuidoost-Azië (werkterrein Dr. van Naerssen) trokken wat

minder veldwerkers. Dat laatste gold ook voor perifeer Europa.

Tabel 3. Indeling van de studenten naar aard doctoraalscriptie en veldwerkgroep, 1970-1996 (1).

Scriptie op basis van veldwerk in Afrika	84	24,9%
Scriptie op basis van veldwerk in Latijns Amerika	71	21,1%
Scriptie op basis van veldwerk in Azië	50	14,8%
Literatuurscriptie SGO	84	24,9%
Veldwerkscriptie LOGE (voor 1984)	6	1,8%
Veldwerkscriptie LOGE (vanaf 1984)	33	9,8%
Literatuurscriptie LOGE (vanaf 1984)	9	2,7%
Totaal	337	100.0

(1) Inclusief 4 studenten die de studie na hun veldwerk hebben gestaakt.

Tabel 4. Indeling van de studenten die tijdens hun doctoraalstudie veldonderzoek deden, naar land van veldwerk, 1970-1996.

<u>Afrika</u>		<u>Latijns Amerika</u>		<u>Azië</u>		<u>Europa</u>	
Sierra Leone	22	Perú	13	Indonesië	18	Spanje	11
Kenya	22	Ecuador	10	Filippijnen	13	Groot-Brittannië	7
Zambia	9	Brazilië	9	India	8	Duitsland	5
Burkina Fasso	7	Paraguay	8	Maleisië	5	Oostenrijk	3
Tanzania	5	Mexico	7	Nepal	3	Joegoslavië	3
Tunesië	5	Argentinië	6	Thailand	3	Griekenland	3
Ghana	4	Chili	5			Ierland	2
Egypte	2	Colombia	4			Portugal	2
Gambia	1	Nicaragua	4			Italië	1
Guinee-Bissau	1	Bolivia	2			Hongarije	1
Mali	1	Haiti	1			Frankrijk	1
Kameroen	1	Cuba	1				
Nigeria	1	Suriname	1				
Oeganda	1						
Soedan	1						
Botswana	1						
Totaal	84		71		50		39

5. Woongebied en werkring van de afgestudeerden

De uitnodiging tot het bijwonen van de reünie op 14 december 1996, die aan alle afgestudeerden werd verzonden, ging vergezeld van het verzoek op te geven of het woonadres nog correct was en welke werkring of werkkringen men na het afstuderen had gevonden. Op dit verzoek werd door 265 personen gereageerd. Van bijna 70 personen werd geen reactie ontvangen, wat vooral moet worden toegeschreven aan het feit dat het onmogelijk bleek om het huidige woonadres of dat van kort geleden te achterhalen. Voor een aantal non-respondenten beschikte de vakgroep zelf echter over enige informatie. Deze informatie is mede verwerkt bij het samenstellen van de hiernavolgende overzichten, maar alleen indien ze echt betrouwbaar was ¹.

Het woongebied

Tabel 5 wijst uit dat een groot deel van de afgestudeerden (nog steeds) in de provincie Gelderland woont. Ongeveer driekwart van hen heeft Nijmegen als woonplaats. Velen hebben er, met andere woorden, de voorkeur aan gegeven na hun afstuderen in Nijmegen te blijven wonen. Bij de groep van recent afgestudeerden speelt bovendien een rol dat ze nog geen passend werk hebben kunnen vinden en dus nog geen reden hebben gehad om weg te trekken. Relatief veel afgestudeerden wonen in Noord-Brabant en Limburg. Dit hangt samen met het feit dat de KUN veel studenten uit beide provincies trekt en velen na de studie weer in het gebied van herkomst gaan wonen. Het vrij

Tabel 5. Het huidige woongebied van de afgestudeerden.

Woongebied	Aantal Absol.	%	Woongebied	Aantal Absol.	%
Gelderland	142	42,6	Nederlandse Antillen	5	1,5
Noord-Brabant	41	12,3	Zuid-en Midden-Amerika	5	1,5
Limburg	39	11,7	Afrika	13	3,9
Zuid-Holland/Utrecht	44	13,2	Azië	2	0,6
Overige provincies	22	6,6	Europa	9	2,7
Totaal Nederland	288	86,5	Totaal buitenland	34	10,2
			Niet goed bekend	11	3,3
Totaal generaal				333	100

NB. Het aantal 'onbekend' is hier geringer dan in de adreslijst (bijlage 3), omdat voor een aantal afgestudeerden wel het woongebied bekend is, maar niet het juiste huidige woonadres.

(1) De enquêtegegevens voor dit hoofdstuk werden bewerkt door drs. E.H.J. Kennis.

grote aantal afgestudeerden dat in Zuid-Holland en Utrecht woont hangt waarschijnlijk samen met de relatief ruime werkgelegenheid in de Randstad. De

meeste afgestudeerden die woonachtig zijn in Afrika, Azië, Zuid-Amerika en Europa wonen daar vanwege het feit dat ze als onderzoeker of beleidsmedewerker voor een ontwikkelingsorganisatie werkzaam zijn of omdat zij in het onderwijs een baan hebben gevonden.

Werkkring

De indeling van de afgestudeerden naar huidige werkkring (Tabel 6) leert dat een groot aantal een baan heeft gevonden in het onderwijs. Vooral van degenen die tot aan het eind van de jaren zeventig zijn afgestudeerd vonden relatief velen een baan in het onderwijs, sommigen als leraar Aardrijkskunde, anderen als docent Economie. Eind jaren zeventig nam de vraag vanuit het onderwijs sterk af. Bovendien was aan het diploma behaald via de zg. Eerste Fase (vanaf midden jaren tachtig) geen lesbevoegdheid meer verbonden. De tweede grote beroepscategorie wordt gevormd door degenen die in Nederland of het buitenland bij ontwikkelingsorganisaties zijn komen te werken. De categorie Bedrijfsleven en andere sectoren vertoont een sterke verscheidenheid. Deze groep omvat o.a. personen die werkzaam zijn in de informatiesector, de automatisering, het onderzoek, de journalistiek, de uitgeverijwereld, het minderhedenwerk, de zorgsector, de administratie en de reiswereld. De groep die geen werk heeft gevonden bestaat grotendeels uit personen die recent zijn afgestudeerd. Vrij veel kort afgestudeerden blijken bovendien moeite te hebben gehad een werkkring te vinden aansluitend bij de opleiding. Deze situatie illustreert de verzadiging van de arbeidsmarkt, die helaas ook de SGO- en LOGE-afgestudeerden treft.

Met betrekking tot het huidige beroep van bijna vijftig afgestudeerden ontbreekt het helaas aan informatie. Aangenomen mag worden dat tal van ouderen van deze groep nog steeds in het middelbaar onderwijs werkzaam zijn en dat de jongeren in uiteenlopende sectoren emplooi hebben gevonden, incl. ontwikkelingswerk.

Tabel 6. De afgestudeerden ingedeeld naar huidige werkkring.

Aard werkkring	Aantal	%	Aard werkkring	Aantal	%
Geen werk	37	11,1	Ingenieurs-/adviesbureaus	12	3,6
Voortgezet Onderwijs	81	24,4	Bedrijfsleven en andere		
Universiteit divers	18	5,4	sectoren	63	19,0
Ontwikkelingsorganisaties	56	16,9	Onbekend	47	14,2
Internationale organisaties en Overheid	18	5,4			
Totaal				332	100

Bekend is dat 109 personen (32,7%) na hun afstuderen nooit van werkkring veranderd zijn. De overigen die werk vonden deden dat wel, meestal een of

twee keer. Dit laatste was o.a. het geval bij degenen die op contractbasis in het ontwikkelingswerk actief zijn. Na enige jaren in een bepaald land te hebben gewerkt, werden zij uitgezonden naar een ander.

Tabel 7 geeft tenslotte een beeld van de landen waar de afgestudeerden ooit hebben gewerkt.

Tabel 7. Landen waar de afgestudeerden hebben gewerkt.

Gebied	Aantal	%	Gebied	Aantal	%
Nooit gewerkt	17	5,1	Nederland en Azië	10	3,0
Nederland	188	56,6	Nederland en Z-Amerika	9	2,7
Ned. Antillen/Suriname	5	1,5	Meer dan 2 werelddelen	18	5,4
Afrika	5	1,5	Overig en onbekend	48	14,6
Europa	1	0,3			
Nederland en Europa	10	3,0			
Nederland en Afrika	21	6,3			
Totaal				332	100

6. De promovendi

Voltooide promoties

Indien de twee in januari 1997 plaatsvindende promoties worden meegerekend, zijn er in de periode 1978-1997 in totaal 27 personen bij de hoogleraar Sociale Geografie van de Ontwikkelingsgebieden gepromoveerd. Hieronder volgt een nominatieve opgave van deze promoties, inclusief titels van de proefschriften.

- 1 24 februari 1978. G. Peperkamp. Agrarische kolonisatie in Spanje, in het bijzonder in het Ebrobekken. Een evaluatie van de activiteiten van het I.N.C./IRYDA in de kolonisatiegebieden van Ejea en La Violada. Nijmegen 1978. 200 pp.
- 2 7 februari 1980. F.J. Schuurman. Van Andes naar Oriente. Agrarische kolonisatie in Amazonia en de rol van de Staat. Amsterdam 1980. 325 pp. Cedla Incidentele Publicaties 15.
- 3 8 oktober 1981. J.H.M. Maas. Spaanse latifundios. Bodemgebruik en werkgelegenheid op de grote landbouwbedrijven van Sevilla en Córdoba. Nijmegen 1981. 416 pp. Nijmeegse Geografische Cahiers 18.
- 4 10 maart 1983. J.G. Smit. Neubildung deutschen Bauerntums. Innere Kolonisation im Dritten Reich. Fallstudien in Schleswig-Holstein. Kassel 1983. 376 pp. Urbs et Regio 30 (2e promotor: Prof.Dr. Th. Bergmann, Stuttgart).
- 5 18 maart 1983. A.L. van Naerssen. A Tale of Two Towns. Afhankelijkheid, industrialisatie en regionale ontwikkeling in West-Maleisië. Nijmegen 1983. 329 pp. (2e promotor: Prof. Dr. G.A. de Bruijne, Amsterdam).
- 6 21 november 1984. F.G.M.N. Poelhekke. Prikkeldraad in het oerwoud. De veeteelt in het proces van economische en sociale integratie van het Amazonegebied in Brazilië. Nijmegen 1984. 371 pp. Nijmeegse Geografische Cahiers 25.
- 7 17 januari 1985. S. Volbeda. Pionierssteden in het oerwoud. Stedelijke ontwikkelingen aan een agrarisch kolonisatiefront in het Braziliaanse Amazonegebied. Nijmegen 1984. 377 pp. Nijmeegse Geografische Cahiers 26.
- 8 18 april 1985. A.T.H. van Oosterhout. Region and reign. Regionale ongelijkheid en regionaal beleid in de Filippijnen. Nijmegen 1985. 507 pp. Nijmeegse Geografische Cahiers 27.
- 9 30 mei 1985. L.J. Poyck. Ruimtelijk-economische ontwikkeling, sociale differentiatie en kleinschalige niet-agrarische bedrijvigheid in Kenya. Nijmegen 1985. 319 pp. Nijmeegse Geografische Cahiers 28.
- 10 28 juni 1988. S.J. Smith. Kleinschalige industrie in Latijns-Amerika. Een studie van de ontwikkelingsmogelijkheden van de 'informele' kleding- en textielnijverheid in Aguascalientes, Mexico. Nijmegen/Amsterdam 1988.

- 413 pp. Nederlandse Geografische Studies 70.
- 11 19 september 1988. H.M.G. Laenen. *Dinámica y Transformación de la Pequeña Industria en Nicaragua*. Dordrecht/Providence R.I. 1988. 397 pp. Latin America Studies 42 (2e promotor: Prof.dr. E.V.K. Fitzgerald, ISS Den Haag)
 - 12 28 september 1988. E.B. Zoomers. *Rural Development and Survival Strategies in Central Paraguay. The Policy of Agricultural Colonization as an Instrument for Alleviating the Situation of the Rural Poor*. Dordrecht/Providence R.I. 1988. 231 pp. CEDLA Latin America Studies 46.
 - 13 15 maart 1990. J.B. Feres. *Propriedade da terra: opressão e miséria. O meio rural na história social do Brasil*. Amsterdam 1990. 657 pp. CEDLA Latin America Studies 56.
 - 14 6 april 1990. R.M.P. Vleugels. *Industrialization and Secondary Cities in Central Mexico*. Saarbrücken/Fort Lauderdale 1990. 293 pp. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change 2.
 - 15 22 juni 1990. J.W. Kersten. *Policies for Rural Peripheral Regions in the European Community*. Saarbrücken/Fort Lauderdale 1990. 321 pp. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change 4.
 - 16 28 april 1992. W. Huang. *Economic Integration as a Development Device. The Case of the EC and China*. Saarbrücken/Fort Lauderdale 1992. 183 pp. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change 9 (2e promotor: Prof.drs. J.G. Waardenburg, Rotterdam).
 - 17 27 oktober 1992. W.F.G. Lacroix. *Het Binnenland van Afrika in de Zestiende Eeuw. Een historisch-geografische analyse van Duarte Lopes' kaart van Afrika (Rome, 1591)*. Delft 1992. 512 pp.
 - 18 2 december 1992. M.M.E.M. Rutten. *'Selling Wealth to Buy Poverty'. The Process of the Individualization of Landownership Among the Maasai Pastoralists of Kajiado District, Kenya, 1890-1990*. Saarbrücken/Fort Lauderdale 1992. 510 pp. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change 10 (Co-promotores Dr. A. Dietz & Dr. G. Peperkamp).
 - 19 12 januari 1993. J. Rodríguez Rojas. *Las Islas Galápagos. Estructura geográfica y propuesta de gestión territorial*. Quito. 265 pp.
 - 20 15 maart 1993. M.A.F. Ros-Tonen. *Tropical Hardwood from the Amazon. A Study of the Timber Industry in Western Pará*. Saarbrücken/Fort Lauderdale 1993. 279 pp. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change 12.
 - 21 7 september 1993. P.W. Stunnenberg. *Entitled to Land. The Incorporation of the Paraguayan and Argentinean Gran Chaco and the Spatial Marginalization of the Indian People*. Saarbrücken/Fort Lauderdale 1993. 277 pp. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change 15.
 - 22 22 februari 1995. W.R. Roseval. *Crisis en Succes in Suriname. Een onderzoek onder klein-agrarische en kleine en middelgrote (ambachtelijk-) industriële bedrijven*. Delft 1995. 237 pp. (2e promotor: Prof. dr. R. Donckels, KU Brussel).

- 23 28 maart 1995. G.J.M.J. Custers. Tugurios and Tugurio Inhabitants. A Study of Rental Housing in Arequipa. Saarbrücken 1995. 462 pp. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change 20.
- 24 28 maart 1995. D.A.M. Vreman. Tugurios and Tugurio Inhabitants. A Study of Rental Housing in Arequipa. Saarbrücken 1995. 462 pp. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change 20.
- 25 20 november 1995. C.H.J.F. Eijkemans. Profitability or Security. Decision-making on Land Use among Toba Batak Peasants in North Sumatra, Indonesia. Saarbrücken 1995. 242 pp. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change 22. (Co-promotor: Dr. A.L. van Naerssen).
- 26 23 januari 1997. F.J.P. Sellies. Who Pays the Price? The Production and Marketing of Coffee and Cocoa in Sierra Leone under Structural Adjustment. Saarbrücken 1996. 465 pp. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change 23 (Co-promotores: Dr. G. Peperkamp en Dr. H.L van der Laan).
- 27 23 januari 1997. J.A.M. Wanders. Who Pays the Price. The Production and Marketing of Coffee and Cocoa in Sierra Leone under Structural Adjustment. Saarbrücken 1996. 465 pp. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change 23 (Co-promotores: Dr. G. Peperkamp en Dr. H.L van der Laan).

16 Promoties waren het werk van tijdelijke medewerkers (junior-onderzoekers, aio's, oio's), 4 van vaste medewerkers van de faculteit en 7 van externe promovendi. 14 Proefschriften handelden over een Latijns-Amerikaans, 5 over een Afrikaans, 4 over een Aziatisch en 4 over een Europees onderwerp.

Lopende promotieprojecten

Eind 1996 waren onder leiding van Prof. Kleinpenning nog de volgende proefschriften in voorbereiding (voorlopige titels):

- 1 A. Abu: Diarree onder kinderen in Nigeria; een geografische benadering (externe promovendus).
- 2 Mevr. drs. G. Boland: Boerenbewegingen, milieu en duurzame ontwikkeling in het gebied van de São Franciscorivier in NO-Brazilië.
- 3 Drs. F. van Buul: Kolonisatie door grote landbouwondernemingen in oostelijk Paraguay.
- 4 Drs. C. Geenen: Het regionale ontwikkelingsbeleid in Spaans Extremadura (externe promovendus).
- 5 Mevr. drs. M. van der Glas: De erosieproblematiek in enkele subtropische en gematigde kolonisatiegebieden van Latijns Amerika (aio aangesteld bij de vakgroep SGO van de Universiteit Utrecht).
- 6 Mevr. drs. V. Haalman-Valkenberg: De economische vervlechting van Noord-Uruguay met Brazilië en Argentinië (externe promovenda).

- 7 Drs. M. van Kampen: Werken en wonen in informele stadswijken. Een case-study van de integratie van stedelijk omgevingsbeleid en interventie op de arbeidsmarkt in Pune, India.
- 8 Drs. H. Mengers: Theorie en praktijk van het stedelijk ontwikkelingsbeleid in Karnataka (India) (externe promovendus).
- 9 J. Muñoz López: Industrialisatiebeleid en concurrentievermogen van de Costa Ricaanse industrie (externe promovendus).
- 10 Drs. M. Nieling: De Koreaanse bevolkingsgroep in Asunción, Paraguay.
- 11 Drs. M. Pesántez: Kapitalistische modernisering, marginalisering en urbane ontwikkeling in de Costa van Ecuador (externe promovenda).
- 12 Drs. J. Pols: Gemeenschappelijke marktvorming in Latijns Amerika: Mexico in de LAFTA en NAFTA (externe promovendus).
- 13 Mevr. drs. J. Stobbe: Industriële herstructurering, technologische innovaties en gender-relaties in de Argentijnse automobiellindustrie.

Uit de opgave blijkt dat het gaat om 6 proefschriften van externe promovendi en 7 van aio's en oio's. Naar regio is de verdeling: Latijns Amerika 9, Azië 2, Afrika 1, Europa 1.

Erepromotie

Op 28 oktober 1988 verleende de Katholieke Universiteit op voorstel van de vakgroep SGO een eredoctoraat aan Prof. Dr. Pierre Gourou, vanwege zijn bijzondere verdiensten op het terrein van de sociale geografie van de tropen. Prof. Gourou was hoogleraar aan de Université Libre te Brussel en het Collège de France in Parijs. Ere-promotor: Prof.dr. J.M.G. Kleinpenning

7. Onderzoek en publikaties

A. Toelichting

Onderzoeksprogramma's

Een belangrijk deel van de tijd werd door de medewerkers van de vakgroep besteed aan het verrichten van onderzoek en het uitbrengen van publikaties. Gezien het relatief grote aantal 'juniores' dat werd aangesteld voor het verrichten van een promotie-onderzoek, kan zelfs worden gesteld dat onderzoek de hoofdactiviteit van de vakgroep is geweest. Tot begin jaren tachtig maakte dit onderzoek geen deel uit van enig officieel onderzoeksprogramma. Vanaf 1981 was dat wel het geval. Het eerste Voorwaardelijk Gefinancierde Onderzoeksprogramma had als titel 'Ruimte, regionaal beleid en lage inkomensgroepen in de Derde Wereld en in de laagontwikkelde gebieden van Europa'. Het werd in 1988 door een commissie van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) geëvalueerd en toen positief beoordeeld. De kwaliteit van de onderzoeksgroep werd goed gevonden. Er werd volgens de commissie meer dan voldoende gepubliceerd en het aantal promoties werd relatief groot genoemd. Voortzetting van het programma werd verantwoord geacht. De beoordelaars hoopten echter wel dat er meer samenhang zou komen tussen de verschillende onderdelen van het programma.

In 1989 ging de vakgroep participeren in het Nijmeegs Instituut voor Comparatieve Cultuur- en Ontwikkelingsstudies (NICCOS) en werd haar onderzoeksactiviteit ingebed in het programma 'Incorporatie en de daardoor opgeroepen tegenkrachten'. Het SGO-deel van dit programma werd in 1995 beoordeeld door een door de Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten (VSNU) ingestelde commissie van buitenlandse deskundigen. Het werd over de gehele linie als 'goed' beoordeeld; de productiviteit van de groep kreeg zelfs de kwalificatie 'excellent'. De commissie betreurde het dan ook dat de vakgroep zou worden opgeheven en het onderzoek daardoor grotendeels ten einde zou komen. Ze achtte 'tegenmaatregelen' gewenst.

Het eerstgenoemde onderzoeksprogramma is uitvoerig beschreven in: A.G.J. Dietvorst (red.). *Vijf jaar Ruimtelijk Onderzoek in Nijmegen. Het geografisch en planologisch onderzoek ondergebracht in het stelsel van de Voorwaardelijke Financiering uitgevoerd binnen de Interfaculteit Geografie en Prehistorie van de Katholieke Universiteit Nijmegen*. Nijmegen: Geografisch en Planologisch Instituut, Faculteit der Beleidswetenschappen, Katholieke Universiteit Nijmegen 1988. 119 pp.

Het tweede onderzoeksprogramma werd uitvoerig beschreven in: Faculty of Policy Sciences. *Quality Assessment of Research. Spatial Sciences and Environmental Sciences*. Nijmegen: Faculty of Policy Sciences KUN 1995. 85 pp.

Kortheidshalve wordt voor nadere bijzonderheden omtrent deze programma's en hun onderdelen verwezen naar beide publikaties. Voor het laatstgenoemde programma zij tevens verwezen naar het eindrapport van de VSNU-commissie: VSNU. *Quality Assessment of Research. Geographical and Environmental Sciences*. Utrecht: VSNU 1995. 99 pp.

Vanaf eind 1994 is het SGO-onderzoek opgenomen in het herziene programma van het NICCOS. Dit programma draagt als titel: 'Dominantie en diversiteit: de interdependentie van lokale en nationale veranderingsprocessen'.

Inhoud en opzet van het hiernavolgende publikatie-overzicht

Het onder B opgenomen overzicht (p. 21 e.v.) geeft een beeld van de *output* van het onderzoek in de vorm van artikelen in nationale en internationale tijdschriften, cahiers, proefschriften, boeken, geredigeerde publikaties en (een klein aantal) consultancy-rapporten. In dit overzicht zijn ook alle 62 geschriften opgenomen die verschenen zijn in de reeks *Publikaties Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden* (vanaf 1984: *van de Ontwikkelingsgebieden*). Daarom is van deze reeks geen apart overzicht meer opgenomen.

Niet opgenomen zijn: boekbesprekingen, krantenartikeltjes, papers geschreven t.b.v. congressen of studiedagen (tenzij die later in de vorm van een artikel of een bijdrage aan een bundel zijn verschenen). Ook de artikelen die medewerkers en studenten van de vakgroep hebben geschreven voor het vakgroepblad *In Ontwikkeling* zijn buiten het overzicht gebleven. Men kan die artikelen echter terugvinden in het inhoudsoverzicht in bijlage 1.

De proefschriften van degenen die als promotie-medewerkers aan de vakgroep waren verbonden zijn vanzelfsprekend in het overzicht opgenomen. De proefschriften van de promovendi die geen deel uitmaakten van de vakgroep, maar wel door de hoogleraar werden begeleid, vindt men in het overzicht dat al in hoofdstuk 6 is gegeven. Deze 'externe' promovendi waren: Eijkemans (1995), Huang (1992), Kersten (1990), Lacroix (1992), Maas (1981), Rodríguez Rojas (1992), Roseval (1995), Smit (1983) en Vleugels (1990).

Voor de groep promotie-medewerkers zijn alle publikaties opgenomen die tot standkwamen in de periode dat zij aan de taakgroep/vakgroep verbonden waren of die welke kort daarna (als uitvloeisel van het promotie-onderzoek) verschenen.

Voor de vaste staf zijn alle publikaties opgenomen uit de periode waarin zij zich als medewerker van de Faculteit der Geografie en Prehistorie (later Beleidswetenschappen) bezig hebben gehouden met de ontwikkelingslanden en/of laag-ontwikkelde gebieden in Europa. Hieronder wordt dit nader geconcretiseerd:

Prof. Kleinpenning	september 1965 - eind 1996
Dr. van Naerssen	januari 1973 - eind 1996 (i.v.m. detachering bij

Dr. Peperkamp	SGO voor de afronding van lopend onderzoek) september 1971 - eind 1996 (i.v.m. afronding lopend onderzoek)
Dr. Schuurman	september 1975 - eind 1994 (i.v.m. volledige overgang naar DWC op laatstgenoemde datum)
Dr. Smit	januari 1984 - eind 1994 (i.v.m. het aflopen van de detachering bij SGO)

Uit het voorgaande volgt dat het overzicht geen compleet beeld geeft van alles wat de betrokkenen tot nu toe hebben gepubliceerd. Hiervoor raadplege men hun curricula.

Het overzicht is niet chronologisch en ook niet naar auteur ingedeeld, maar is thematisch en regionaal van opzet. In dit eindverslag leek het me namelijk niet zozeer gewenst een beeld te geven van individuele prestaties; wel van datgene wat de taakgroep/vakgroep in de loop der jaren als team heeft geproduceerd.

Om het beeld van de Nijmeegse SGO-activiteiten compleet te maken, zijn ook 6 publikaties op dit terrein van Dr. Dietvorst uit de jaren zeventig in het overzicht opgenomen.

Voornaamste werkterreinen

Uit het onder B gepresenteerde overzicht en uit tabel 8 blijkt enerzijds dat er sprake is geweest van een vrij grote diversiteit, maar anderzijds ook dat er duidelijke zwaartepunten zijn te onderscheiden.

Regionaal gezien heeft het zwaartepunt van het onderzoek in Latijns Amerika gelegen. Enerzijds komt dit doordat deze regio altijd de bijzondere belangstelling heeft gehad van de lector en latere hoogleraar van de taakgroep/vakgroep. Anderzijds doordat in het kader van landelijke taakverdelingsafspraken dit werelddeel als speciaal aandachtsveld aan Nijmegen werd toegewezen. Latijns Amerika werd niet alleen het werkterrein van Prof. Kleinpenning en Dr. Schuurman, maar ook van in totaal 14 promotie-medewerkers (waarvan 3 thans nog in dienst). Uit het overzicht blijkt dat het onderzoek zich binnen Latijns Amerika in sterke mate heeft toegespitst op Brazilië (in het bijzonder het Amazonegebied) en op Paraguay. In beide landen richtte de aandacht zich vooral op rurale ontwikkeling en kolonisatie-activiteiten. De Andeslanden vormen een derde belangrijk aandachtsgebied. Ze waren vooral het werkterrein van Dr. Schuurman, die er eerst het kolonisatieproces bestudeerde, later zijn aandacht meer verlegde naar openbaar vervoer en sociale bewegingen.

Het onderzoek in Afrika concentreerde zich in belangrijke mate in Sierra Leone en verder vooral in Kenya. Het onderzoek richtte zich er bijna geheel op aspecten van rurale ontwikkeling, m.n. de produktie en marketing van han-

delsgewassen. Het onderzoek in deze regio was het werk van Dr. Peperkamp en 4 promotie-medewerkers.

Ook het onderzoek in Azië - het werkterrein van vooral Dr. van Naerssen - heeft een ruimtelijk zwaartepunt gehad. Het vond vooral plaats in Zuidoost-Azië (Indonesië, Maleisië en de Filippijnen) en spitste zich daar toe op regionale ontwikkeling, huisvestingsproblemen in steden en sociale bewegingen.

Het onderzoek in laag-ontwikkelde gebieden van Europa vond enerzijds plaats in Spanje en Portugal (Prof. Kleinpenning, Dr. Peperkamp), anderzijds in diverse perifere landelijke gebieden van West-Europa, waar de aandacht o.a. uitging naar endogene ontwikkelingsmogelijkheden en specifieke bevolkingsgroepen (Dr. Smit).

Naast de vele regionale publikaties bracht de vakgroep ook een groot aantal publikaties van meer algemene aard uit. Ook in deze sector kregen enkele thema's bijzondere aandacht (zoals ontwikkelingstheorie en stedelijke problemen).

Tabel 8. Omvang en indeling van de publikatie-output, 1965-1997.

Thema/Regio	Publikaties			Geredigeerde Publikaties		
	Aantal	Omvang Blz.	%	Aantal	Omvang Blz.	%
Ontwikkelings- problematiek Algemeen	72	2723	14,1	15	2443	57,9
Latijns Amerika	141	8540	44,1	3	533	12,6
Azië	94	3129	16,2	4	486	11,5
Afrika	43	2985	15,4	1	90	2,1
Europa	24	707	3,7	-	-	-
Varia	7	402	2,1	-	-	-
Excursie- verslagen	14	865	4,4	7	664	15,8
Totaal	395	19351	100,0	30	4216	100,0

NB: Indien er meerdere edities van een publikatie verschenen is die publikatie slechts eenmaal geteld en is het hoogste aantal bladzijden aangehouden.

B. Regionaal en thematisch overzicht van publikaties

(* = geredigeerde publikatie; ** = consultancy rapport)

1. Ontwikkelingsproblematiek algemeen

Sociale Geografie en Ontwikkelingsproblematiek

- Kleinpenning, J.M.G. De onderontwikkelde geografie van de onderontwikkeling. In: J. Hinderink & M. de Smidt (red.). *Een Sociaal-Geografisch Spectrum. Opstellen aangeboden aan Prof.Dr. A.C. de Vooy, 1949-1973*, pp. 285-295. Utrecht: Geografisch Instituut Rijksuniversiteit Utrecht 1974.
- Kleinpenning, J.M.G. *Prioriteiten inzake onderzoek op het terrein van de sociale geografie der ontwikkelingslanden. Bijdrage voor de openingsbijeenkomst van de afdeling Geografie van de Ontwikkelingslanden van het Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap, Utrecht 15 oktober 1976*. Nijmegen: Geografisch en Planologisch Instituut 1976. 9 pp.
- Kleinpenning, J.M.G. De sociale geografie van de ontwikkelingslanden. *Intermediair*, jrg 17, nr. 12, 20 maart 1981, pp. 41, 43, 45, 47 en 49. In ongewijzigde vorm tevens verschenen in: B. de Pater & M. Sint (red.). *Rondgang door de sociale geografie*, pp. 39-51. Groningen: Wolters/Noordhoff 1982.
- Kleinpenning, J.M.G. *Over geografie en Derde Wereld. Voordracht gehouden op de studiemiddag over ontwikkelingseducatie op 27-1-1982 in het Koninklijk Instituut voor de Tropen, georganiseerd door uitgeverij Malmberg*. Den Bosch: Malmberg 1982. 6 pp.
- Kleinpenning, J.M.G. Dutch Human Geography and the International Dimensions of the Development Problem. In: B.F. Galjart e.a., *Evaluative Survey of Dutch Social Science Research*, pp. 59-75. Amsterdam: Noord-Hollandische Uitgevers Maatschappij 1984. Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, Sociaal-Wetenschappelijke Raad/Handelingen nr. 7.
- Kleinpenning, J.M.G. Of Distant Lands and Strange Folk: A Historical Review of Dutch Human Geography of the Developing Countries. In: A. Harts-Broekhuis & O. Verkoren (eds). *No Easy Way Out. Essays on Third World Development in Honour of Jan Hinderink*, pp. 21-33. Utrecht: Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap/Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen Universiteit Utrecht 1994. Nederlandse Geografische Studies 186.
- Kleinpenning, J.M.G. & J. Hinderink. Dutch Studies in the Human Geography of Developing Countries. In: A.G.J. Dietvorst & F.J.P.M. Kwaad (eds). *Geographical Research in the Netherlands, 1978-1987*, pp. 214-242. Amsterdam: Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap 1988. Netherlands Geographical Studies, 64.
- Kleinpenning, J.M.G. & H.A. Reitsma. Regionale geografie - een 'must' voor de studie van ontwikkelingsvraagstukken. *Geografisch Tijdschrift*, Nieuwe Reeks, deel XXI, 1987, nr. 1, pp. 63-71.

Inleidende Overzichtswerken

- Kleinpenning, J.M.G. *Profiel van de Derde Wereld. Een inleiding tot de geografie van de onderontwikkeling*. Assen: van Gorcum 1978. 346 pp. Serie Mens en Ruimte, 4.
- Kleinpenning, J.M.G. *Drie Maal Derde Wereld. Een inleiding tot de verscheidenheid van de ontwikkelingslanden*. Assen: van Gorcum 1980. 272 pp. Serie Mens en Ruimte, 11.
- Kleinpenning, J.M.G. *Profiel van de Derde Wereld*. Assen: van Gorcum 1981. 376 pp. Serie Mens en Ruimte, 4 (tweede herziene uitgave).
- Naerssen, A.L. van. *De Gelede Ruimte. Inleiding over ongelijke ontwikkeling en imperialisme*. Nijmegen: AIWG 1979. 143 pp. Anti-Imperialisme Cahier nr. 4.
- Reitsma, H.A. & J.M.G. Kleinpenning. *The Third World in Perspective*. Assen/Maastricht: van Gorcum 1985. 420 pp. Serie Mens en Ruimte, 18. Amerikaanse editie bij Rowman & Allanheld.
- Reitsma, H.A. & J.M.G. Kleinpenning. *The Third World in Perspective*. Assen/Maastricht: van Gorcum 1989. 435 pp. Serie Mens en Ruimte, 18. (Tweede herziene editie).

Ontwikkelingstheorie

- Kleinpenning, J.M.G. Enig commentaar op het Anti-Imperialistisch Manifest. *Geografiek*, jrg 6, oktober 1974, pp. 30-31.
- Kleinpenning, J.M.G. Over rentekapitalisme en andere visies op onderontwikkeling: schroothoop of instrumentarium? *Geografisch Tijdschrift*, Nieuwe Reeks, deel XVIII, 1984, nr. 2, pp. 89-94.
- Kleinpenning, J.M.G. Het kan verkeren: overpeinzingen met betrekking tot ontwikkelingstheorie en ontwikkelingslanden. *Internationale Spectator*, jrg 45, nr. 3, maart 1991, pp. 129-132.
- Knippenberg, L. & F.J. Schuurman. Blinded by Rainbows: Anti-Modernist and Modernist Deconstructions of Development. In: F.J. Schuurman (ed.). *Current Issues in Development Studies. Glocal Aspects of Agency and Structure*, pp. 90-106. Saarbrücken: Verlag für Entwicklungspolitik Breitenbach GmbH 1994. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 21.
- *Naerssen, A.L. van & F. van Driel (red.). *Ontwikkelingstheorieën*. Jubileumnummer Derde Wereld, jrg 11, 1992, nr. 1. 114 pp. Met redactioneel op pp. 3-7.
- Naerssen, A.L. van & F.J. Schuurman. Over afhankelijkheid en ontwikkelingsgeografie: een repliek. *Geografisch Tijdschrift*, Nieuwe Reeks, jrg XVII, 1983, nr. 1, pp. 9-14.
- Naerssen, A.L. van & F.J. Schuurman. Reitsma's Christian Science syndroom. Moedwil of misverstand?. *Geografisch Tijdschrift*, Nieuwe Reeks, jrg XVII, 1983, nr. 2, p. 133.
- Ros-Tonen, M.A.F. & G.J.M.J. Custers. Uithuilen en opnieuw beginnen: het nut van goede ontwikkelingstheorieën in de jaren '90. *Internationale Spectator*, jrg 46, 1992, nr. 6, juni, pp. 329-336.
- Schuurman, F.J. *Inleiding over theorieën der onderontwikkeling*. Nijmegen 1984. 82

- pp. Publikatie 40 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingsgebieden.
- Schuurman, F.J. *Inleiding over Theorieën der Onderontwikkeling*. Nijmegen, 1987. 108 pp. Publikatie 45 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingsgebieden (Tweede herziene uitgave).
- Schuurman, F.J. Post-impasse ontwikkelingstheorieën. Jubileumnummer *Derde Wereld*, jrg 11, 1992, nr. 1, pp. 9-51.
- *Schuurman, F.J. (ed.). *Beyond the Impasse. New Directions in Development Theory*. London: ZED-Books 1993. 233 pp.
- Schuurman, F.J. Introduction: Development Theory in the 1990s. In: F.J. Schuurman. *Beyond the Impasse. New Directions in Development Theory*, pp. 1-49. London: ZED-Books 1993.
- *Schuurman, F.J. (ed.). *Current Issues in Development Studies. Glocal Aspects of Agency and Structure*. Saarbrücken: Verlag für Entwicklungspolitik Breitenbach GmbH 1994. 366 pp. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 21.
- Schuurman, F.J. Introduction: Rethinking Development Theory. In: F.J. Schuurman (ed.). *Current Issues in Development Studies. Glocal Aspects of Agency and Structure*, pp. 1-11. Saarbrücken: Verlag für Entwicklungspolitik Breitenbach GmbH 1994. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 21.
- Schuurman, F.J. Agency, Structure and Globalization in Development Studies. In: F.J. Schuurman (ed.). *Current Issues in Development Studies. Glocal Aspects of Agency and Structure*, pp. 12-55. Saarbrücken: Verlag für Entwicklungspolitik Breitenbach GmbH 1994. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 21.

Stedelijke problematiek

- Althuis, H.P.S. & H.M.G. Laenen. *Kleinschalige bedrijvigheid in de urbane economie van onderontwikkelde landen; dualistisch gescheiden sector of structureel verwerven produktiewijze?* Nijmegen 1981. 69 pp. Publikatie 30 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Baud, I., H. Heumakers, S. Volbeda. *Income-generating Activities of Women in Third World Urban Areas. Problems and Perspectives*. Nijmegen 1983. 38 pp. Publikatie 39 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Bruijne, G.A. de & L.J. Poyck. Steden/industrie. Duurzame armoedebestrijding via industriële ontwikkeling. In: G.A. de Bruijne, J.M. Bommeljé, L. van Grunsven (red.). *Opstellen over Bijstellen. Geografisch Commentaar bij de Herijking van de Nederlandse Bilaterale Ontwikkelingssamenwerking*, pp. 16-23. Amsterdam: Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap 1984.
- Kleinpenning, J.M.G. De Derde Wereldstad. Geen grenzen aan de groei. *Reflector* 5, januari 1985, pp. 157-159.
- *T. Meijer & A.L. van Naerssen (red.). *Habitat - huisvesting en stedelijke sociale bewegingen*. Themanummer *Derde Wereld*, jrg 6, 1987, nr. 1. 70 pp.
- Naerssen, A.L. van Zelfbouwprojecten en stedelijke armen in de Derde Wereld. *Derde Wereld*, jrg 6, 1987, nr. 1, pp. 37-53.
- Naerssen, A.L. van. Stedelijke armoede; de discussie moet nog beginnen. *Derde Wereld*, jrg 9, 1990, nr. 4, pp. 24-27.

- **Naerssen, A.L. van. Programme Health and Environment in the Cities. Developed at a Workshop in Nijmegen, March 1993. Submitted for Discussion with the Programme Poverty Alleviation of the Directorate-General for International Cooperation (DGIS), The Hague. Nijmegen 1993. 40 pp.
- **Naerssen, A.L. van. Nijmegen Urban Health Group. Urban Poverty and Health. Discussion Paper on the Experiences and Proposed Activities of the WHO-Healthy Cities Project. Workshop WHO/DGIS, WHO Headquarters Geneva, 4-6 October 1993. Nijmegen 1993. 22 pp.
- Naerssen, A.L. van & F. Barten. Towards an Urban Health Paradigm. In: K. van der Velden, J. van Ginneken e.a. (eds). *Health Matters, Public Health in North-South Perspective*, pp. 129-141. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum; Amsterdam: Royal Tropical Institute 1995.
- Naerssen, A.L. van, F. Barten, S. van der Berg. Gezonde steden in ontwikkelingslanden. *Derde Wereld*, jrg 15, 1996, nr. 2, pp. 178-198.
- *Naerssen, A.L. van & P. van Lindert (red.). *Stedelijke armoede*. Speciaalnummer *Derde Wereld*, jrg 11, 1993, nr. 4. 120 pp. Met 'redactioneel' (pp. 3-8).
- *Naerssen, A.L. van & P. van Lindert (red.). *Leefbare steden*. Speciaalnummer *Derde Wereld*, jrg 15, 1996, nr. 2. 160 pp.
- Naerssen, A.L. van & T. Meijer. Het internationale jaar van de daklozen en de Nederlandse Habitat Commissie. *Derde Wereld*, jrg 6, 1987, nr. 1, pp. 4-6.
- Schuurman, F.J. The Access to Space for Urban Low Income Groups. The Case of Public Transport. *Third World Planning Review*, jrg 7, 1985, nr. 4, pp. 339-349.
- Schuurman, F.J. A Short Phenomenology of Urban Social Movements in the Third World. In: J. Bähr (Hrsg), *Wohnen in Lateinamerikanischen Städten*, pp. 275-285. Kiel: Geographisches Institut der Universität Kiel 1988. Kieler Geographische Studien, Band 68.
- Schuurman, F.J. Urban Social Movements between Regressive Utopia and Socialist Panacea. In: F.J. Schuurman & A.L. van Naerssen (eds). *Urban Social Movements in the Third World*, pp. 9-26. London/New York: Routledge 1989.
- Schuurman, F.J. Modernity, Post-modernity and the New Social Movements. In: F.J. Schuurman. *Beyond the Impasse. New Directions in Development Theory*, pp. 187-207. London: ZED-Books 1993.
- *Schuurman, F.J. & A.L. van Naerssen (eds). *Urban Social Movements in the Third World*. London/New York: Routledge 1989. 223 pp.
- Schuurman, F.J. & A.L. van Naerssen, Introduction. In: F.J. Schuurman & A.L. van Naerssen (eds). *Urban Social Movements in the Third World*, pp. 1-8. London/New York: Routledge 1989.
- Volbeda, S. *Pioniersfrontiers en pionierssteden. Een overzicht van de theorie*. Nijmegen 1981. 45 pp. Publikatie 25 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.

Rurale ontwikkeling

- Kleinpenning, J.M.G. Het veranderende platteland van de Derde Wereld en de toegang tot de rurale bestaansruimte. In: C.H.J.F. Eijkemans e.a., *Boer en Ruimte in de Derde Wereld; opstellen over de problematische toegang tot de ruimte voor*

- kleine boeren in Sierra Leone, Botswana, Indonesië, Brazilië en Paraguay*, pp. 7-32. Nijmegen: Geografisch en Planologisch Instituut Katholieke Universiteit Nijmegen 1983. Nijmeegse Geografische Cahiers, 20.
- *Peperkamp, G. (ed.). *Leçons de Géographie Tropicale et Subtropicale*. Colloque organisé en l'honneur de Pierre Gourou, Nimègue, 27 octobre 1988. Nijmegen 1989. 50 pp. Publikatie 54 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingsgebieden.
- *Peperkamp, G. & C.H.W. Remie (eds). *The Struggle for Land World-wide*. Saarbrücken/Fort Lauderdale: Verlag Breitenbach Publishers 1989. 183 pp. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 1.
- Peperkamp, G. & C.H.W. Remie. Introduction. In: G. Peperkamp & C.H.W. Remie (eds). *The Struggle for Land World-wide*, pp. 1-9. Saarbrücken/Fort Lauderdale: Verlag Breitenbach Publishers 1989. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 1.
- Peperkamp, G. (with contributions from N. van 't Hoff and E. van de Sande). *Farmers and Their Cooperatives in Nepal, Nigeria and Zambia*. Nijmegen 1996. ca. 200 pp. NIRP (= Netherlands-Israel Development Research Project) Series: Monographs no. 1. (ter perse).
- Schuurman, F.J. *De antithese tussen stad en platteland. De rol van de landbouw in de ruimtelijk-economische organisatie van centraal- en perifeer-kapitalistische landen*. Nijmegen, 1977. 36 pp. Publikatie 1 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.

Migratie, regionale ongelijkheid en regionaal ontwikkelingsbeleid

- *Gilbert, A. & J.M.G. Kleinpenning (eds). *Migration, Regional Inequality and Development in the Third World*. Special Issue Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie, 77e jrg, 1986, nr. 1. 67 pp.
- Gilbert, A. & J.M.G. Kleinpenning. Migration, Regional Inequality and Development in the Third World. Introduction to the Special Issue. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 77e jrg, 1986, nr. 1, pp. 2-6.
- Kleinpenning, J.M.G. *Interregionale ongelijkheid in ontwikkelingslanden*. Nijmegen 1978. 28 pp. Publikatie 3, Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- *Meeuws, R., A.L. van Naerssen, J. Vossen (red.). *Regionale ontwikkeling in perifere landen*. Nijmegen: Stichting politiek en Ruimte 1982. 166 pp. Speciaalnummer Politiek en Ruimte nr. 3.
- Peperkamp, G. *Regionale ontwikkelingspolitiek in de landen van de Derde Wereld*. Nijmegen 1978. 45 pp. Publikatie 4 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.

Inheemse volken

- Stunnenberg, P.W. Recht op eigen ruimte. Inheemse volken en hun land. *De Nieuwe Geografenkrant*, jrg 16, 1991, nr. 8, oktober, pp. 4-6.

- Stunnenberg, P.W. 'Inheems': Een nieuwe categorie van de VN? *Internationale Spectator*, jrg 49, 1993, nr. 4, pp. 217-221.
- Stunnenberg, P.W. Recht op land voor inheemse volkeren, belangrijk maar niet genoeg. In: J. Buursink & H. Donkers (red.). *Beleidsvernieuwend onderzoek: Staalkaart van vijf jaar AIO- en OIO-onderzoek aan de Faculteit der Beleidswetenschappen van de Katholieke Universiteit Nijmegen*, pp. 225-233. Nijmegen: Katholieke Universiteit Nijmegen 1993.
- Stunnenberg, P.W. & F.M.C. van Buul. Government Policy, Colonization and Indigenous Peoples in Latin America. In: G.J.M.J. Custers & P.W. Stunnenberg (eds). *Incorporation and Integration in Developing Countries*, pp. 170-195. Saarbrücken: Verlag für Entwicklungspolitik Breitenbach GmbH 1994. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 17.

Milieuproblematiek

- *Kleinpenning, J.M.G. (red.). *Milieuproblemen in de Derde Wereld, een sociaal-geografische inleiding*. Assen: van Gorcum 1980. 179 pp. Serie Mens en Ruimte, 10.
- Kleinpenning, J.M.G. Inleiding. In: J.M.G. Kleinpenning (red.). *Milieuproblemen in de Derde Wereld, een sociaal-geografische inleiding*, pp. 1-15. Assen: van Gorcum 1980. Serie Mens en Ruimte, 10.
- Kleinpenning, J.M.G. Trefwoord Milieuproblemen in de Derde Wereld. In: *Grote Geografische Encyclopedie*. Utrecht: Het Spectrum 1981/82. 2 pp.
- Kleinpenning, J.M.G. De milieuproblematiek in de Derde Wereld. *Internationale Spectator*, jrg XXXVII, 1983, nr. 12, december, pp. 747-753.
- Kleinpenning, J.M.G. The Environment in Developing Countries: An Abiding Source of Concern. *Internationale Spectator*, jrg. 45, nr. 11, november 1991, pp. 706-709.
- Kleinpenning, J.M.G. Het milieu in de ontwikkelingslanden: een blijvend zorgen kind. In: R. Aspeslagh, G. Telkamp, P. Schregardus (red.). *De Aarde Beheren. Naar duurzame ontwikkeling en ecologische veiligheid*, pp. 41-47. Assen/Maastricht: van Gorcum 1992.
- Kleinpenning, J.M.G. De milieuproblematiek in de ontwikkelingslanden. In: *Liber Amicorum Prof. Dr. M. Goossens*. Acta Geographica Lovaniensia, 33, pp. 497-504. Leuven: Instituut voor Sociale en Economische Geografie Katholieke Universiteit Leuven 1992.
- *Kleinpenning, J.M.G. (red.). *Milieuproblemen in ontwikkelingslanden. Een sociaal-geografische inleiding*. Assen: van Gorcum 1993. 156 pp. (Tweede geheel herziene editie).
- Kleinpenning, J.M.G. Inleiding. In: J.M.G. Kleinpenning (red.). *Milieuproblemen in ontwikkelingslanden. Een sociaal-geografische inleiding*, pp. 1-16. Assen: van Gorcum 1993.
- Kleinpenning, J.M.G. & G. Peperkamp. Inleiding. In: G. Peperkamp (red.). *Mens en Milieu in de Derde Wereld. Bijdragen aan de Nederlandse Geografendagen te Utrecht, 2-4 april 1986*, pp. 9-15. Amsterdam/Nijmegen: Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap/Geografisch en Planologisch Instituut Katholieke

- Universiteit Nijmegen 1987. Nederlandse Geografische Studies, 29.
- Naerssen, A.L. van & N. Muller. De milieuproblematiek in steden. In: J.M.G. Kleinpenning (red.). *Milieuproblemen in ontwikkelingslanden*, pp. 127-144. Assen: van Gorcum 1993.
- *Peperkamp, G. (red.). *Mens en Milieu in de Derde Wereld. Bijdragen aan de Nederlandse Geografendagen te Utrecht, 2-4 april 1986*. Amsterdam/Nijmegen: Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap/Geografisch en Planologisch Instituut Katholieke Universiteit Nijmegen 1987. 140 pp. Nederlandse Geografische Studies, 29.

Overige onderwerpen

- *Custers, G.J.M.J. & P.W. Stunnenberg (eds). *Incorporation and Integration in Developing Countries*. Saarbrücken: Verlag für Entwicklungspolitik Breitenbach GmbH 1994. 196 pp. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 17.
- Dietvorst, A.G.J. De revolutie als onvermijdelijkheid. *Streven*, jrg XXI, deel II, 1968, nr. 8, pp. 868-878.
- Feres, J.B. Solidariteit, gezien vanuit de sociale wetenschappen. Een discussiepaper. In: M. Coolen e.a. *Solidair met wie en waarom?. Christenen op zoek naar vormen van solidariteit met de Derde Wereld*, pp. 167-172. Nijmegen: Katholiek Studiecentrum; 's-Hertogenbosch: Gezamenlijke Missiepubliciteit 1987.
- Kennis, E.H.J. *Vervagende grenzen tussen de Eerste, Tweede en Derde Wereld. Een onderzoek naar economische convergentie en divergentie op wereldniveau op basis van de Bruto Nationaal Produkt-rangorde van de landen van de wereld zoals vastgesteld door de Wereldbank voor 1976-1991*. Nijmegen 1996. 109 pp. Publikatie 61 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingsgebieden.
- Kleinpenning, J.M.G. De Derde Wereld. Een politieke giraffe in vele uitvoeringen. *Contact; Personeels- en Huisorgaan van van Gorcum en Comp. b.v.*, 1980, lente, pp. 5-6.
- Kleinpenning, J.M.G. Strijd om ruimte in de Derde Wereld. Een thema voor nader onderzoek. *Geografisch Tijdschrift*, Nieuwe Reeks, deel XV, 1981, nr. 5, pp. 422-428.
- Kleinpenning, J.M.G. Bestaansruimte in ontwikkelingslanden. *Jaarverslag Katholieke Universiteit Nijmegen*, 1982, pp. 20-24.
- Kleinpenning, J.M.G., G.J.M.J. Custers, P.W. Stunnenberg. An Attempt to Elucidate the Concepts of Incorporation and Integration. In: G.J.M.J. Custers & P.W. Stunnenberg (eds). *Incorporation and Integration in Developing Countries*, pp. 1-25. Saarbrücken: Verlag für Entwicklungspolitik Breitenbach GmbH, 1994. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 17.
- Naerssen, A.L. van. *De nieuwe internationale arbeidsverdeling: een overzicht*. Nijmegen 1981. 14 pp. Publikatie 17 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Naerssen, A.L. van. De nieuwe internationale arbeidsverdeling. In: *'Made in Asia'. Industrie, overheid en verzet*, pp. 7-22. Nijmegen: AIWG 1982. Anti-Imperialisme Cahier nr. 10.
- Naerssen, A.L. van & K. van Galen. Socialisme en ontwikkelingsstrategie. In:

- Galen, K. & A.L. van Naerssen (red.). *China. De kleur van de kat*, pp. 55-80. Nijmegen: AIWG 1984. Anti-Imperialisme Cahier nr. 14.
- Oosterhout, A.T.H. van. *Inventarisatie van Nederlands onderzoek naar de Nederlandse belangen in Afrika, Latijns-Amerika en Azië*. Amsterdam 1977. 31 pp. Zone Documentatie 1.

2. Latijns Amerika

Geheel en grotere delen

- Kleinpenning, J.M.G. Inleiding. Enkele hoofdlijnen uit de sociale geografie van Latijns-Amerika. *Geografisch Tijdschrift*, Nieuwe Reeks, deel VII, 1973, nr. 3, pp. 164-171.
- Kleinpenning, J.M.G. Landbouw en platteland in Latijns-Amerika. *Spiegel Historiæ*, 11e jrg, 1976, nr. 6, juni, pp. 362-369.
- Kleinpenning, J.M.G. Competition for Space in Developing Countries. Some Latin American Examples and Suggestions for Further Research. *Boletín de Estudios Latinoamericanos y del Caribe*, 33, Diciembre de 1982, pp. 3-10.
- Kleinpenning, J.M.G. Nogmaals de vergeten vrouwen van Latijns-Amerika. *De Nieuwe Geografenkrant*, jrg 8, 1984, nr. 1, p. 2.
- Kleinpenning, J.M.G. De gespannen relatie tussen migratiemotieven en overheids doelstellingen. Voorbeelden uit Brazilië en Paraguay. *Internationale Spectator*, jrg XXXIX, 1985, afl. 6, juni, pp. 331-339.
- Kleinpenning, J.M.G. Entwicklungs- und Stadtentwicklungsprozesse in Lateinamerika. In: K. Kohut (Hg). *Die Metropolen in Lateinamerika. Hoffnung und Bedrohung für den Menschen*, pp. 31-54. Regensburg: Verlag Friedrich Pustet 1986. Eichstätter Beiträge, 18.
- *Kleinpenning, J.M.G. (ed.). *Competition for Rural and Urban Space in Latin America and its Consequences for Low Income Groups. Contributions to a Symposium Organized at the 45th International Congress of Americanists, Bogotá, 1-7 July 1985*. 174 pp. Amsterdam/Nijmegen: Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap/Geografisch en Planologisch Instituut Katholieke Universiteit Nijmegen 1986. Nederlandse Geografische Studies, 25.
- Kleinpenning, J.M.G. Competition for Rural and Urban Space in Latin America and its Consequences for Low Income Groups. An Introduction to the Theme. In: J.M.G. Kleinpenning (ed.). *Competition for Rural and Urban Space in Latin America and its Consequences for Low Income Groups. Contributions to a Symposium Organized at the 45th International Congress of Americanists, Bogotá, 1-7 July 1985*. pp. 11-27. Amsterdam/Nijmegen: Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap/Geografisch en Planologisch Instituut Katholieke Universiteit Nijmegen 1986. Nederlandse Geografische Studies, 25.
- Kleinpenning, J. M.G. Informe de Simposio. La Competencia (La Lucha) por el espacio urbano y rural en América Latina y sus consecuencias para los grupos de bajos ingresos. In: *Actas del 45º Congreso Internacional de Americanistas*. Bogotá: Universidad de los Andes, Bogotá 1987. 3 pp.

- Kleinpenning, J.M.G. Een nieuwe hoofdstad: Argentijns plan en Braziliaanse werkelijkheid. *Internationale Spectator*, jrg 41, 1987, nr. 11, november, pp. 587-594.
- *Kleinpenning, J.M.G. (ed.). *The Incorporative Drive. Examples from Latin America*. Saarbrücken/Fort Lauderdale: Verlag Breitenbach Publishers 1991. 293 pp. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 8.
- Kleinpenning, J.M.G. Introduction. In: J.M.G. Kleinpenning (ed.). *The Incorporative Drive. Examples from Latin America*, pp. 1-22. Saarbrücken/Fort Lauderdale: Verlag Breitenbach Publishers 1991. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 8.
- Kleinpenning, J.M.G. Regionale ontwikkeling in Latijns Amerika. Botsende belangen, dubieuze resultaten. *Geografie*, jrg. 1, 1992, pp. 22-25 en 27.
- Kleinpenning, J.M.G. La concentration de la propriété foncière en Amérique Latine. Une comparaison de sa genèse au Paraguay et en Uruguay. *Revue Belge de Géographie*, 119e année, 1995, nrs. 1-2, Fascicule 58 (Nouvelle Serie), pp. 225-234. Hommage aux Professeurs J. Annaert et H.Nicolaï. Tome 1. Géographie Tropicale.
- Kleinpenning, J.M.G. *Schuivende fronten. Historisch en geografisch mozaïek van de kolonisatie van Zuid- en Midden-Amerika*. Nijmegen: Nijmegen University Press. 454 pp.
- *Kleinpenning, J.M.G. & H. Hoetink (eds). *Special Issue. American Studies in the Netherlands, 1970-1987*. Boletín de Estudios Latinoamericanos y del Caribe, 44, junio de 1988. 66 pp.
- Kleinpenning, J.M.G. & O. Verkoren. Dutch Human Geographers and Latin America. A Cursory View of Postwar Research. *Boletín de Estudios Latinoamericanos y del Caribe*, 44, junio de 1988, pp. 47-54.
- Schuurman, F.J. *De politieke economie van het urbanisatieproces in Latijns Amerika*. Nijmegen 1981. 17 pp. Publikatie 20 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Schuurman, F.J. *De politieke economie van het agrarisch transformatieproces in Latijns Amerika*. Nijmegen 1981. 30 pp. Publikatie 21 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Schuurman, F.J. John Turner Revisited. An Intra-Urban Migration Model for Colonial-Type Cities in Latin America. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, jrg 77, 1986, nr. 3, pp. 221-230.
- Schuurman, F.J. The Importance of Public Transport as a Basic Service in Latin American Cities - The View from Below. *Revista Geográfica*, nr. 106, Julio-Diciembre, 1987, pp. 211-220.

Brazilië geheel

- Feres, J.B. Gerechtigheid. Landhervormingen in Brazilië. *Thematisch Katern 1988*, Vredesweek 18-25 september, Pax Christi Nederland, pp. 7-11.
- Feres, J.B. Brazilië 88: geen landhervorming door de Nieuwe Republiek. In: *Solidaridad, Aktiekatern-1988*. 3 pp.
- Feres, J.B. La 'question agraire au Brésil': Impressions sur une recherche en train

- de finalisation. In: *Leçons de Géographie Tropicale et Subtropicale. Colloque organisé en l'honneur de Pierre Gourou*, Nimègue, 27 octobre 1988, pp. 7-14. Nijmegen 1989. Publikatie 54 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingsgebieden.
- Feres, J.B. The Struggle for Land in Brazil. In: G. Peperkamp & C.H.W. Remie (eds). *The Struggle for Land World-wide*, pp. 139-159. Saarbrücken/Fort Lauderdale: Verlag Breitenbach Publishers 1989. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 1.
- Feres, J.B. Het Pastoraat van de Grond. Hoe de pastorale praktijk de houding van de Kerk wijzigt. In: F.G.M.N. Poelhekke e.a. *Lotgenoten - Bondgenoten, solidariteit in Brazilië*, pp. 23-50. Nijmegen/'s-Hertogenbosch: Katholiek Studiecencentrum/Stichting Gezamenlijke Missiepubliciteit 1990.
- Feres, J.B. *Propriedade da terra: opressão e miséria. O meio rural na história social do Brasil*. Amsterdam: CEDLA 1990. 657 pp. Latin America Studies, 56.
- Kleinpenning, J.M.G. *Brazilië als ontwikkelingsland*. Amsterdam: Meulenhoff Educatief 1971. 45 pp. Cahier De Geo Geordend.
- Kleinpenning, J.M.G. *Brazilië*. Roermond: Romen 1973. 188 pp. Panorama van de Wereld.
- Kleinpenning, J.M.G. *Brazilië als ontwikkelingsland*. Amsterdam: Meulenhoff Educatief 1978. 80 pp. Cahier De Geo Geordend (Tweede sterk herziene uitgave).
- Kleinpenning, J.M.G. Het bedreigde bestaan van de arme Braziliaanse boer. *Internationale Spectator*, jrg XXXVI, 1982, nr. 9, september, pp. 507-517.
- Kleinpenning, J.M.G. *Brazilië als ontwikkelingsland*. Amsterdam: Meulenhoff Educatief 1983. 58 pp. Cahier De Geo Geordend. (Derde herziene uitgave).
- Kleinpenning, J.M.G. Bestaansstrijd en kerkelijke actie in Brazilië. In: M. Coolen e.a. *Solidair met wie en waarom?. Christenen op zoek naar vormen van solidariteit met de Derde Wereld*, pp. 41-64. Nijmegen/'s-Hertogenbosch: Katholiek Studiecencentrum/Stichting Gezamenlijke Missiepubliciteit 1987.
- Kleinpenning, J.M.G. *Brazilië*. 's-Gravenhage: Staatsuitgeverij 1987. 69 pp. Landendocumentatie, Koninklijk Instituut voor de Tropen, afl. 1987, 4.
- Kleinpenning, J.M.G. Regionale ongelijkheid en ontwikkelingsbeleid in Brazilië. *Internationale Spectator*, jrg 44, nr. 6, juni 1990, pp. 336-343.
- Kleinpenning, J.M.G. Disparités internes et politique de développement régional au Brésil. *Les Cahiers d'Outre Mer*, 44, 1991 nr. 174, Avril-Juin, pp. 113-128.
- Poelhekke, F.G.M.N. Strijd om de grond in Brazilië als gevolg van projecten voor hydro-elektriciteit en mijnbouw. In: C.H.F.J. Eijkemans e.a. *Boer en Ruimte in de Derde Wereld. Opstellen over de problematische toegang tot de ruimte voor kleine boeren in Sierra Leone, Botswana, Indonesië, Brazilië en Paraguay*, pp. 135-166. Nijmegen: Geografisch en Planologisch Instituut Katholieke Universiteit Nijmegen 1983. Nijmeegse Geografische Cahiers nr. 20.

Noordoost-Brazilië

- Boland, G.M. Agricultural State Policy in the São Francisco Valley (Northeast Brazil) and its Consequences for Regional Development. In: P. Gans (Hg). *Regionale Entwicklung in Lateinamerika/Regional Development in Latin America*,

- pp. 209-222. Erfurt: Institut für Geographie/Pädagogische Hochschule Erfurt 1996. Erfurter Geographische Studien 4.
- Kleinpenning, J.M.G. Objectives and Results of the Development Policy in North East Brazil. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 62e jrg, 1971, nr. 5, pp. 271-284.
- Kleinpenning, J.M.G. Losing Ground. Processes of Land Concentration in the Cocoa Region of Southern Bahia (Brazil). *Boletín de Estudios Latinoamericanos y del Caribe*, 33, Diciembre de 1982, pp. 59-83.

Noord-Brazilië

- Kleinpenning, J.M.G. Road Building and Agricultural Colonisation in the Amazon Basin. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 62e jrg, 1971, nr. 5, pp. 285-289.
- Kleinpenning, J.M.G. *Operação Amazônia*. Nijmegen: Katholieke Universiteit Nijmegen 1972. 29 pp. Openbare les. Tevens verschenen in *Intermediair*, 8e jrg, afl. 35, 1 sept. 1972, pp. 1, 3 en 5 onder de titel 'Ontwikkelingsmaatregelen in Brazilië' en in afl. 36, 8 sept. 1972, pp. 31, 33 en 35 onder de titel 'Ontwikkelingsresultaten in het Amazonegebied'.
- Kleinpenning, J.M.G. *The Integration and Colonisation of the Brazilian Portion of the Amazon Basin*. Nijmegen: Geografisch en Planologisch Instituut Katholieke Universiteit Nijmegen 1975. 177 pp. Nijmeegse Geografische Cahiers, 4.
- Kleinpenning, J.M.G. An Evaluation of the Brazilian Policy for the Integration of the Amazon Region (1964-1974). *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 68e jrg, 1977, nr. 5, pp. 297-311.
- Kleinpenning, J.M.G. A Further Evaluation of the Policy for the Integration of the Amazon Region (1974-1976). *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 69e jrg, 1978, nr. 1-2, pp. 78-85.
- Kleinpenning, J.M.G. *An Evaluation of the Brazilian Policy for the Integration of the Amazon Basin (1964-1976)*. Nijmegen 1979. 44 pp. Publikatie 9, Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Kleinpenning, J.M.G. La colonisation récente de l'Amazonie brésilienne: le rôle de l'Etat et des entreprises publiques et privées. In: *Les Phénomènes de 'Frontière' dans les Pays Tropicaux*, pp. 239-260. Paris: IHEAL 1981. Travaux et Mémoires de l'Institut des Hautes Etudes de l'Amérique Latine, 34.
- Kleinpenning, J.M.G. & S. Volbeda. Recent Changes in Population Size and Distribution in the Amazon Region of Brazil. In J. Hemming (ed.). *The Frontier after a Decade of Colonisation*. Change in the Amazon Basin, vol. 2, pp. 6-37. Manchester: Manchester University Press 1985. Manchester Latin American Studies.
- Milder, R. Brazilië in draaikolk van waterkrachtcentrales. *De Nieuwe Geografen*, jrg 13, 1989, nr. 6, juni, pp. 8-10.
- Milder, R. De rivier, bron van leven of van energie. *Alerta*, 15e jrg, 1989, nr. 155, juni, pp. 4-5.
- Nieling, M.J.H.G. Will the Train Keep on Moving? Protest against, and Consequences of Recent Development Trends in the Carajás Area. In: P. Gans (Hg).

- Regionale Entwicklung in Lateinamerika/Regional Development in Latin America*, pp. 237-250. Erfurt: Institut für Geographie/Pädagogische Hochschule Erfurt 1996. Erfurter Geographische Studien 4.
- Poelhekke, F.G.M.N. *Veeteeltkolonisatie in het Amazonegebied van Brazilië I. De rundveeteelt in Brazilië en haar rol in het okkupatieproces*. Nijmegen 1981. 49 pp. Publikatie 22 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Poelhekke, F.G.M.N. *Veeteeltkolonisatie in het Amazonegebied van Brazilië. IV De vormen en de lokatie van de rundveeteelt in het Amazonegebied*. Nijmegen 1981. 38 pp. Publikatie 23 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Poelhekke, F.G.M.N. *Veeteeltkolonisatie in het Amazonegebied van Brazilië. V De motieven voor de veeteeltexpansie*. Nijmegen 1981. 30 pp. Publikatie 27 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Poelhekke, F.G.M.N. The Struggle for Land in Brazilian Amazonia Consequent on the Expansion of Cattle Raising. *Boletín de Estudios Latinoamericanos y del Caribe*, 33, 1982, pp. 11-34.
- Poelhekke, F.G.M.N. Ontbossing in het Amazone-oerwoud. Tot nu toe valt de schade mee. *Intermediair*, 19e jrg, nr. 9, 4 maart 1983, pp. 25, 27, 29 en 31.
- Poelhekke, F.G.M.N. Het Ruhrgebied van Brazilië. *NRC/Handelsblad* 25 mei 1983. Supplement Mens en Bedrijf, p. 6.
- Poelhekke, F.G.M.N. *Prikkeldraad in het oerwoud. De veeteelt in het proces van economische en sociale integratie van het Amazonegebied in Brazilië*. Nijmegen: Geografisch en Planologisch Instituut Katholieke Universiteit Nijmegen 1984. 371 pp. Nijmeegse Geografische Cahiers, 25.
- Poelhekke, F.G.M.N. Cercas na floresta. A criação de gado e a integração social e econômica da Região Amazônica do Brasil. *A Amazônia Brasileira em Foco*, Rio de Janeiro, nr. 16, 1986, pp. 37-60.
- Poelhekke, F.G.M.N. Fences in the Jungle. Cattle Raising and the Economic and Social Integration of the Amazon Region in Brazil. *Revista Geográfica*, nr. 104, Julio-Diciembre 1986, pp. 33-47.
- (Ros-)Tonen, M.A.F. *Overheidsbeleid en houtwinning in het Braziliaanse Amazone gebied*. Nijmegen 1989. 54 pp. Publikatie 53 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingsgebieden.
- Ros-Tonen, M.A.F. The Incorporation of the Brazilian Amazon Region and the Development of the Timber Industry. In: J.M.G. Kleinpenning (ed.). *The Incorporative Drive. Examples from Latin America*, pp. 74-100. Saarbrücken/Fort Lauderdale: Verlag Breitenbach Publishers 1991. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 8.
- Ros-Tonen, M.A.F. Houthandel en de aantasting van het Amazone-oerwoud. *Internationale Spectator*, jrg 45, 1991, nr. 12, december, pp. 761-767.
- Ros-Tonen, M.A.F. Timber Exploitation and the Colonization of the Brazilian Amazon Region. In: W. Pansters (ed.). *Amazonia. Ecology and Sustainable Development*, pp. 80-109. Utrecht: ISOR Rijksuniversiteit Utrecht 1992.
- Ros-Tonen, M.A.F. *Tropical Hardwood from the Amazon. A Study of the Timber Industry in Western Pará*. Saarbrücken/Fort Lauderdale: Verlag Breitenbach Publishers 1993. 279 pp. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 12.
- Ros-Tonen, M.A.F. Commercial Logging and the International Timber Trade:

- Opportunities for Halting Deforestation in the Brazilian Amazon. In: G.J.M.J. Custers & P.W. Stunnenberg (eds). *Incorporation and Integration in Developing Countries*, pp. 121-142. Saarbrücken: Verlag für Entwicklungspolitik Breitenbach GmbH 1994. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 17.
- Volbeda, S. *Bevolkingsontwikkelingen in Amazônia Legal. Een identificatie van frontiers*. Nijmegen 1982. 41 pp. Publikatie 32 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Volbeda, S. *Urbanisatie in Amazônia Legal. Een identificatie van pionierssteden, hun ontstaan en hun rol in het integratieproces van Amazônia*. Nijmegen 1982. 34 pp. Publikatie 33 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Volbeda, S. Urbanization in the Frontiers of the Brazilian Amazon and the Expulsion from the Agricultural Sector from 1960 to the Present. *Boletín de Estudios Latinoamericanos y del Caribe*, 33, 1982. pp. 35-58.
- Volbeda, S. *Pionierssteden in het oerwoud. Stedelijke ontwikkelingen aan een agrarisch kolonisatiefront in het Braziliaanse Amazonegebied*. Nijmegen: Geografisch en Planologisch Instituut Katholieke Universiteit Nijmegen 1984. 377 pp. Nijmeegse Geografische Cahiers. 26.
- Volbeda, S. Pioneer Towns in the Jungle of the Brazilian Amazon Area. Netherlands Foundation for the Advancement of Tropical Research. *Report for the Year 1984*, pp. 51-60. Den Haag: NWO 1986.
- Volbeda, S. Pioneer Towns in the Jungle. Urbanization at an Agricultural Colonization Frontier in the Brazilian Amazon. *Revista Geográfica*, nr. 104, Julio-Diciembre 1986, pp. 115-140.

Paraguay algemeen

- Buul, F.M.C. van. Paraguay na Stroessner. *De Nieuwe Geografenkrant*, jrg 13, nr. 5, mei 1989, pp. 3-5.
- Buul, F.M.C. van. Een land ontwaakt uit zijn winterslaap. De veranderende sociale verhoudingen in Paraguay. *Alerta*, 15e jrg. nr. 156, juli/augustus 1989, pp. 12-14.
- Kleinpenning, J.M.G. *Paraguay*. Zutphen: Uitgeverij Terra 1984. 74 pp. Landendocumentatie Koninklijk Instituut voor de Tropen, 1984, afl. 5.
- Kleinpenning, J.M.G. Paraguay: de balans van het tijdperk Stroessner. *Internationale Spectator*, jrg 43, 1989, nr. 3, maart, pp. 150-156.
- Kleinpenning, J.M.G. Paraguay: un balance de la era Stronista. *Estudios Geográficos*, LII, 1991, nr. 203, Abril-Junio, pp. 333-348.
- Stunnenberg, P.W. De oudste trein van Zuid-Amerika. *De Pantograaf*, oktober 1992, pp. 25-27.
- Zoomers, E.B. The Hidden Slums of Asunción. In: J. Bähr (Hrsg), *Wohnen in Lateinamerikanischen Städten*, pp. 17-35. Kiel: Geographisches Institut Universität Kiel 1988. Kieler Geographische Schiften, Band 68.

Rurale ontwikkeling, m.n. in Oost-Paraguay

- Buul, F.M.C. van. The Role of Large Rural Enterprises in the Agricultural Coloni

- sation of Eastern Paraguay. In: J.M.G. Kleinpenning (ed.). *The Incorporative Drive. Examples from Latin America*, pp. 133-159. Saarbrücken/Fort Lauderdale: Verlag Breitenbach Publishers 1991. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 8.
- Kleinpenning, J.M.G. Ruraal ontwikkelingsbeleid en toegang tot de grond in Paraguay. In: C.H.J.F. Eijkemans e.a. *Boer en Ruimte in de Derde Wereld; opstellen over de problematische toegang tot de ruimte voor kleine boeren in Sierra Leone, Botswana, Indonesië, Brazilië en Paraguay*, pp. 167-240. Nijmegen: Geografisch en Planologisch Instituut Katholieke Universiteit Nijmegen 1983. Nijmeegse Geografische Cahiers, 20.
- Kleinpenning, J.M.G. Rural Development Policy in Paraguay since 1960. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 75e jrg, 1984, nr. 3, pp. 164-177.
- Kleinpenning, J.M.G. Rural Development Policy in Paraguay since 1960. In: *Travaux et Documents de Géographie Tropicale*, Centre d'Etudes de Géographie Tropicale (CEGET), no. 55, 1er trimestre 1986, pp. 71-90. Bordeaux: Centre d'Etudes de Géographie Tropicale 1986. Symposium UGI no. 33 'Développement rural dans les pays tropicaux', Bordeaux, 22-24 août 1984.
- Kleinpenning, J.M.G. De ruimtelijke expansie van landbouwactiviteiten in Latijns-Amerika: achtergronden en effecten van rurale ontwikkeling langs de weg van de minste weerstand. Paraguay als voorbeeld. In: W.J. van den Bremen & P.H. Pellenbarg (red.). *Het Geografisch Plechtanker: eenheid in verscheidenheid. Liber Amicorum Rob Tamsma*, pp. 243-252. Amsterdam/Groningen: Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap/Geografisch Instituut Rijksuniversiteit Groningen 1987. Nederlandse Geografische Studies, 31.
- Kleinpenning, J.M.G. *Man and Land in Paraguay*. Dordrecht/Providence R.I.: Foris Publications Holland 1987. 267 pp. Latin America Studies, nr. 41, Centre for Latin American Research and Documentation (CEDLA).
- Kleinpenning, J.M.G. Política de desarrollo rural en el Paraguay desde 1960. *Suplemento Antropológico, Revista del Centro de Estudios Antropológicos*, Universidad Católica Asunción, vol. XXIII, 1988, nr. 1, Junio, pp. 191-219.
- Kleinpenning, J.M.G. Kolonisatie als alternatief voor landhervorming: de rurale ontwikkelingen in Paraguay. *Geografisch Tijdschrift*, Nieuwe Reeks, deel XXIV, 1990, nr. 4, pp. 308-318.
- Kleinpenning, J.M.G. Colonisation et développement rural en Amérique Latine: le cas du Paraguay. *Revue Belge de Géographie*, 1990, 114e année, fasc.1, pp. 3-16.
- Kleinpenning, J.M.G. Paraguay as a Settlement Area for German Immigrants, 1870-1932. In: J.M.G. Kleinpenning (ed.). *The Incorporative Drive. Examples from Latin America*, pp. 101-118. Saarbrücken/Fort Lauderdale: Verlag Breitenbach Publishers 1991. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 8.
- Kleinpenning, J.M.G. *Rural Paraguay, 1870-1932*. Amsterdam: CEDLA 1992. 545 pp. CEDLA Latin America Studies, 66.
- Kleinpenning, J.M.G. Obstacles to Commercial Crop Production in Paraguay in the Period 1870-1932. In: H. de Jonge & W. Wolters (eds), *Commercialization and Market Formation in Developing Societies*, pp. 20-47. Saarbrücken/Fort Lauderdale: Verlag Breitenbach Publishers 1993. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 14.

- Kleinpenning, J.M.G. En de kleine boer...hij ploeterde voort. Het Paraguayaanse platteland gezien door tijdgenoten (1870-1932). In: A. Ouweneel (red.). *Campesinos. Kleine boeren in Latijns-Amerika, vanaf 1520*, pp. 255-280. Amsterdam: Thela Publishers 1993.
- Kleinpenning, J.M.G. & E.B. Zoomers. Mens en milieu in Paraguay. In: G. Peperkamp (red.). *Mens en Milieu in de Derde Wereld. Bijdragen aan de Nederlandse Geografendagen te Utrecht, 2-4 april 1986*, pp. 63-81. Amsterdam/Nijmegen: Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap/Geografisch en Planologisch Instituut Katholieke Universiteit Nijmegen 1987. Nederlandse Geografische Studies, 29.
- Kleinpenning, J.M.G. & E.B. Zoomers. Mensch und Umwelt in Paraguay. In: G. Kohlhepp & A. Schrader (Hrsg). *Ökologische Probleme in Lateinamerika*, pp. 213-223. Tübingen: Selbstverlag des Geographischen Instituts der Universität Tübingen 1987. Tübinger Geographische Studien, Heft 96 (= Tübinger Beiträge zur Geographischen Lateinamerika-Forschung, Heft 4).
- Kleinpenning, J.M.G. & E.B. Zoomers. Environmental Degradation in Rural Latin America: the Example of Paraguay. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 78e jrg, 1987, nr. 4, pp. 242-250.
- Kleinpenning, J.M.G. & E.B. Zoomers. Internal Colonisation as a Policy Instrument for Changing a Country's Rural System: the Example of Paraguay. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 79e jrg, 1988, nr. 4, pp. 257-265.
- Kleinpenning, J.M.G. & E.B. Zoomers. Degradación ambiental en América Latina: el caso del Paraguay. *Revista Paraguaya de Sociología*, Año 25, nr. 72, Mayo-Agosto de 1988, pp. 141-153.
- Kleinpenning, J.M.G. & E.B. Zoomers. Degradación ambiental en América Latina: el caso de Paraguay. *Anales de Geografía de la Universidad Complutense*, nr. 9, pp. 37-53. Madrid: Ediciones Universidad Complutense 1989.
- Kleinpenning, J.M.G. & E.B. Zoomers. Colonización interna y desarrollo rural: el caso del Paraguay. *Revista Geográfica*, nr. 112, Julio-Diciembre, 1990, pp. 109-125.
- Kleinpenning, J.M.G. & E.B. Zoomers. Elites, the Rural Masses and Land in Paraguay: The Subordination of the Rural Masses to the Ruling Class. *Development and Change*, vol. 22, 1991, nr. 2, pp. 279-295.
- Kleinpenning, J.M.G. & E.B. Zoomers. Colonización interna como estrategia de cambio del sistema rural de un país: el caso de Paraguay. *Suplemento Antropológico, Revista del Centro de Estudios Antropológicos*, Universidad Católica Asunción, vol. XXVI, 1991, nr. 1, Junio, pp. 43-63.
- Zoomers, E.B. Uitverkoop aan buitenlandse boeren. Landbouwkolonisatie in Paraguay. *Derde Wereld*, jrg 6, 1987-88, nr. 5, pp. 27-36.
- Zoomers, E.B. *Rural Development and Survival Strategies in Central Paraguay. The Policy of Agricultural Colonization as an Instrument for Alleviating the Situation of the Rural Poor*. Dordrecht/Providence R.I.: Foris 1988. 231 pp. Cedla Latin America Studies, 46.
- Zoomers, E.B. & J.M.G. Kleinpenning. Farm Size, Land Tenure and Rural Prosperity: Effects of Rural Development Policy on the Struggle for Land in Central Paraguay. In: G. Peperkamp & C.H.W. Remie (eds). *The Struggle for Land World-wide*, pp. 161-183. Saarbrücken/Fort Lauderdale: Verlag Breitenbach

- Publishers 1988. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 1.
- Zoomers, E.B. & J.M.G. Kleinpenning. Elites, the Rural Masses and Land in Paraguay: A Case Study of the Subordination of the Rural Masses to the Interests and Power of the Ruling Class. *Revista Geográfica*, nr. 111, Enero-Junio 1990, pp. 129-148.
- Zoomers, E.B. & J.M.G. Kleinpenning. Tamaño de granja, tenencia de tierra y prosperidad rural: efectos de la política de desarrollo rural en la lucha por la tierra en el Paraguay central. *Revista Paraguaya de Sociología*, Año 27, nr. 79, Setiembre-Diciembre de 1990, pp. 7-30.
- Zoomers, E. B. & J.M.G. Kleinpenning. Livelihood and Urban-Rural Relations in Central Paraguay. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, jrg 87, 1996, nr. 2, pp. 161-174.

Rurale ontwikkeling, m.n. in de (Paraguayaanse) Chaco

- Kleinpenning, J.M.G. *The Integration and Colonisation of the Paraguayan Chaco*. Nijmegen: Geografisch en Planologisch Instituut Katholieke Universiteit Nijmegen 1984. 94 pp. Nijmeegse Geografische Cahiers, 24.
- Stunnenberg, P.W. Land Legislation for Indigenous People: The Example of the Gran Chaco. In: J.M.G. Kleinpenning (ed.). *The Incorporative Drive. Examples from Latin America*, pp. 119-132. Saarbrücken/Fort Lauderdale: Verlag Breitenbach Publishers 1991. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change 8.
- Stunnenberg, P.W. Sedentarización de los indígenas del Chaco Paraguayo. *Suplemento Antropológico, Revista del Centro de Estudios Antropológicos*, Universidad Católica Asunción, vol. XXVI, 1991, nr. 1, Junio, pp. 23-42.
- Stunnenberg, P.W. Economic Diversification Among the Indian Peoples of the Gran Chaco: Fate or Development Strategy. In: H. de Jonge & W. Wolters (eds): *Commercialization and Market Formation in Developing Societies*, pp. 48-64. Saarbrücken/Fort Lauderdale: Verlag Breitenbach Publishers 1993. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 14.
- Stunnenberg, P.W. *Entitled to land: The Incorporation of the Gran Chaco and the Spatial Marginalization of the Indian People*. Saarbrücken/Fort Lauderdale: Verlag Breitenbach Publishers 1993. 277 pp. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 15.
- Stunnenberg, P.W. & J.M.G. Kleinpenning. The Role of Extractive Industries in the Process of Colonization: The Case of Quebracho Exploitation in the Gran Chaco. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 84e jrg, 1993, nr. 3, pp. 220-229.

Andeslanden algemeen

- Schuurman, F.J. From Resource Frontier to Periphery. Agricultural Colonization East of the Andes. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, jrg 69, 1978, nrs. 1-2, pp. 95-105.

- Schuurman, F.J. *Van Andes naar Oriente. Agrarische kolonisatie in Amazonia en de rol van de Staat*. Amsterdam: CEDLA 1980. 325 pp. Cedla Incidentele Publikaties, 15.
- Schuurman, F.J. Colonization Policy and Peasant Economy in the Amazon Basin. *Boletín de Estudios Latinoamericanos y del Caribe*, nr. 27, 1979, pp. 29-43.
- Schuurman, F.J. Colonization Policy and Peasant Economy in the Amazon Basin. In: F.Barbira-Scazzochio (ed.). *Land, People and Planning in Contemporary Amazonia*, pp. 106-114. Cambridge: Centre of Latin American Studies 1980. Centre of Latin American Studies, Occasional Publication nr. 3.
- Schuurman, F.J. The Amazon Region in National/Regional Development Planning: The Cases of Colombia, Bolivia, Peru and Ecuador. In G.A. Banck, R. Buve, L. van Vroonhoven (eds). *State and Region in Latin America: A Workshop*, pp. 189-199. Amsterdam: CEDLA 1981. Cedla Incidentele Publicaties 17.

Perú/Bolivia

- Custers, G.J.M.J. Sendero Luminoso: beperkt succes van Peru's guerrilla. *Internationale Spectator*, jrg 44, 1990, nr. 3, maart, pp. 177-183.
- Custers, G.J.M.J. Viva la Lucha Armada: The Expansion of Shining Path over Peru. In: G.J.M.J. Custers & P.W. Stunnenberg (eds). *Incorporation and Integration in Developing Countries*, pp. 142-169. Saarbrücken: Verlag für Entwicklungspolitik Breitenbach GmbH 1994. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 17.
- Custers, G.J.M.J. & D.A.M. Vreman. Housing Characteristics and Mobility Patterns of Tugurio Inhabitants in Arequipa, Southern Perú. In: J.Bähr (Hrsg). *Wohnen in Lateinamerikanischen Städten*, pp. 145-156. Kiel: Geographisches Institut der Universität Kiel 1988. Kieler Geographische Schriften, Band 68.
- Custers, G.J.M.J. & D.A.M. Vreman. *Tugurios and Tugurio Inhabitants. A Study of Rental Housing in Arequipa*. Saarbrücken: Verlag für Entwicklungspolitik Breitenbach GmbH 1995. 462 pp. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 20.
- Schuurman, F.J. Bolivia: sociaal-economische en ruimtelijke kenmerken. In: *Bolivia. Onderdrukking bijna een traditie*, pp. 11-30. Nijmegen: AIWG 1981. Anti-Imperialisme Cahier nr. 9.
- Schuurman, F.J. *Public Transport in Third World Cities. The Case of Arequipa, Perú. A Preliminary Analysis*. Nijmegen 1983. 26 pp. Publikatie 38 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Schuurman, F.J., R. Apaza V., J. Gil C. *La problemática del transporte público urbano en América Latina. El caso de Arequipa, Perú*. Nijmegen: Geografisch en Planologisch Instituut Katholieke Universiteit Nijmegen 1984. 111 pp. Nijmeegse Geografische Cahiers, nr. 24.

Chili

- Klaarhamer, R. The Movement of Pobladores in Chile since 1973. In: J. Bähr

- (Hrsg). *Wohnen in Lateinamerikanischen Städten*, pp. 287-299. Kiel: Geographisches Institut Universität Kiel 1988. Kieler Geographische Schriften, Band 68.
- Schuurman, F.J. Democratisering en sociale bewegingen in Chili. *Derde Wereld*, jrg 9, 1990, nr. 4, pp. 51-68.
- Schuurman, F.J. Sociale bewegingen in Chili: een tussenbalans. In: J. Kievid e.a. (red.). *De Chileense uitdaging*, pp. 66-71. Amsterdam 1990.
- **Schuurman, F.J. Niet-Gouvernementele Organisaties in Chili. In: Impactstudie Medefinancieringsprogramma, maart 1991, pp. 37-63. Utrecht: CDP 1991
- Schuurman, F.J. The Current Disjuncture of Political and Social Discourses in Chile. In: J.M.G. Kleinpenning (ed.). *The Incorporative Drive. Examples from Latin America*, pp. 225-238. Saarbrücken/ Fort Lauderdale: Verlag Breitenbach Publishers, 1991. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 8.
- Schuurman, F.J. & E. Heer. *Social Movements and NGOs in Latin America. A Case-Study of the Women's Movement in Chile*. Saarbrücken/Fort Lauderdale: Verlag Breitenbach Publishers 1992. 149 pp. Nijmegen Studies in Development and Change, 11.

Argentinië/Uruguay

- Kleinpenning, J.M.G. Uruguay. The Rise and Fall of a Welfare State seen against a Background of Dependency Theory. *Revista Geográfica*, nr. 93, enero-junio 1981, pp. 101-117.
- Kleinpenning, J.M.G. *Peopling the Purple Land: A Historical Geography of Rural Uruguay, 1500-1915*. Amsterdam: CEDLA 1995. 355 pp. CEDLA Latin America Studies, 73.
- Schuurman, F.J. Landenwijzer Argentinië. *Bijeen*, 1992/1993-4. 8 pp.
- Schuurman, F.J. & E. Heer. *Argentinië*. Amsterdam: Koninklijk Instituut voor de Tropen; 's-Gravenhage: NOVIB; Brussel: NCOS 1991. 74 pp. Landenreeks KIT/NOVIB/NCOS.
- Schuurman, F.J. & J. Silva. Neighbourhood Associations in Buenos Aires: Contradictions within Contradictions. In: F.J. Schuurman & A.L. van Naerssen (eds). *Urban Social Movements in the Third World*, pp. 45-61. London/New York: Routledge 1989.
- Stobbe, J.M. Ha lugar para a mulher? *Interação. Política, economia, estrategias empresariais e sindicais do mundo*, nr. 19, agosto de 1995, pp. 12-13.

Midden-Amerika

- Dijkstra, G. & H.M.G. Laenen. Zes jaar Sandinistische economische politiek. In: *Nicaragua, de erfenis van Sandino. Een balans van zeven jaar revolutie*, pp. 37-57. Nijmegen: AIWG 1986. Anti-Imperialisme Cahier nr. 17.
- Kleinpenning, J.M.G. *Cuba als ontwikkelingsland*. Nijmegen 1982. 35 pp. Publikatie 31, Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Laenen, H.M.G. *Kleine warenproductie in Nicaragua. De veranderde rol van kleinschalige produktievormen in de stedelijke economie. Koöperaties en kollektie-*

- ven van kleine producenten*. Nijmegen 1982. 32 pp. Publikatie 36 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Laenen, H.M.G. Dynamiek van ambachtelijke en kleine industriële productie in Nicaragua. In: P. van Gelder & Th. Cump (red.). *De informele sector in de landen van de Derde Wereld: essays over Nicaragua, Suriname, Mexico, Kameroen en Indonesië*, pp. 30-80. Amsterdam: Caraïbische Werkgroep AWIC, Vakgroep Culturele Antropologie/Niet-westerse Sociologie, Universiteit van Amsterdam 1985.
- Laenen, H.M.G. *Dynamics and Transformation of the Small Industry in Nicaragua*. Nijmegen 1988. 19 pp. Publikatie 48 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingsgebieden.
- Laenen, H.M.G. *Dinámica y Transformación de la Pequeña Industria en Nicaragua*. Dordrecht/Providence R.I.:Foris 1988. 397 pp. Cedla Latin America Studies, 42.
- Smith, S.J. Mexico. *De economische ontwikkeling na 1940*. Nijmegen 1985. 34 pp. Publikatie 42 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingsgebieden.
- Smith, S.J. *Kleinschalige industrie in Latijns-Amerika. Een studie van de ontwikkelingsmogelijkheden van de 'informele' kleding- en textielnijverheid in Aguascalientes, Mexico*. Amsterdam/Nijmegen: Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap/Geografisch en Planologisch Instituut Katholieke Universiteit Nijmegen 1988. 415 pp. Nederlandse Geografische Studies, 70.
- Zoomers, E.B. From Structural Push to Chain Migration: Notes on the Persistence of Migration to Ciudad Juárez, Mexico. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, jrg 77, 1986, nr. 1, pp. 59-67.

3. Azie

Grotere delen

- Naerssen, A.L. van. *Buitenlandse investeringen en ontwikkelingshulp in Zuidoost-Azië*. Nijmegen 1981. 30 pp. Publikatie 18 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Naerssen, A.L. van. Zuidoost-Azië: Incorporatie en tegenkrachten. In G.A. Hoekveld e.a. *Wijkende Grenzen*, pp. 83-102. Amsterdam: Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap 1989. Nederlandse Geografische Studies, 103.
- *Naerssen, A.L. van, M. Geraerds e.a. (Red.). *Multinationale ondernemingen en grondstoffen in Zuidoost-Azië*. Een werkmap. Nijmegen: AIWG 1978. 137 pp. Anti-Imperialisme Cahier nr. 3.
- Naerssen, A.L. van & J.A.B. van Rooijen. Milieuproblemen in Moesson-Azië: het voorbeeld Indonesië. In: J.M.G. Kleinpenning (red.). *Milieuproblemen in de Derde Wereld. Een sociaal-geografische inleiding*, pp. 56-78. Assen: van Gorcum 1980. Serie Mens en Ruimte, 10.
- Oosterhout, A.T.H. van. *Regional Disparities and Development Planning in Southeast Asian Countries. A Bibliography*. Nijmegen 1979. 178 pp. Publikatie 7 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.

India

- Kleinpenning, J.M.G. Vier weken India. *Geografie*, jrg 1, febr. 1969, pp. 10-12.
- Kleinpenning, J.M.G. *Beschouwingen over het ontstaan en voortbestaan van onderontwikkeling in India*. Nijmegen 1983. 104 pp. Publikatie 37, Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Naerssen A.L. van & F. Goossens. Boerenbeweging en boerenstrijd in India. In: *India in beweging*, pp. 99-117. Nijmegen: AIWG 1984. Anti-Imperialisme Cahier nr 12.

China en Taiwan

- Dietvorst, A.G.J. China's grenzen. Een overzicht. *Geografisch Tijdschrift*, Nieuwe Reeks, deel IV, 1970, nr. 4, pp. 303-316.
- Dietvorst, A.G.J. De bevolkingsontwikkeling in de Volksrepubliek China sedert 1953. *Streven*, jrg XXIV, deel II, 1971, nr. 6, pp. 588-595.
- Dietvorst, A.G.J. Aspecten van de Chinese economische ontwikkeling na 1960. Een literatuuroverzicht. *Geografisch Tijdschrift*, Nieuwe Reeks, deel V, 1971, nr. 3, pp. 218-222.
- Dietvorst A.G.J. *De Volksrepubliek China*. Bussum: Romen/Unieboek 1975. 198 pp. Panorama van de Wereld (1e editie in 1971).
- Dietvorst, A.G.J. Veranderingen in de ruimtelijke structuur (Contouren van China 4). *Intermediair*, jrg 9, 1973, nr. 9, pp. 19, 21, 23 en 25.
- *Galen, K. & A.L. van Naerssen (red.). *China. De kleur van de kat*. Nijmegen: AIWG 1984. 172 pp. Anti-Imperialisme Cahier nr. 14.
- Kleinpenning, J.M.G. *Taiwan. Nog steeds een ontwikkelingsland?* Nijmegen 1982. 52 pp. Publikatie 35, Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Kleinpenning, J.M.G. *Taiwan. Nog steeds een ontwikkelingsland?* Nijmegen 1985. 62 pp. Publikatie 35, Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingsgebieden (Tweede herziene uitgave).
- Naerssen, A.L. van. Milieu, ontbossing en atlassen. *China Nu*, jrg 15, 1990, nr. 1, pp. 17-18.
- Naerssen, A.L. van & J.A.B. van Rooyen. Goedkoop produceren in de Volksrepubliek China. In: *'Made in Asia', Industrie, overheid en verzet*, pp. 121-132. Nijmegen: AIWG 1982. Anti-Imperialisme Cahier nr. 10.

Maleisië/Singapore

- Grinten, H.J.M. van der. Het einde van de monarchie. *Benang Ma-s, nieuwsbrief van de Werkgroep Maleisië/Singapore*, nr. 11, december 1994, pp. 7-9.
- Grinten, H.J.M. van der. Etniciteit en klassen. *Benang Ma-s, nieuwsbrief van de Werkgroep Maleisië/Singapore*, nr. 11, december 1994, pp. 10-17.
- Grinten, H.J.M. van der. Weerbarstig Sabah terug in het gelid. *Benang Ma-s, nieuwsbrief van de Werkgroep Maleisië/Singapore*, nr. 11, december 1994, pp. 18-20.

- Grinten, H.J.M. van der. Houtkap in Sarawak: waar gehakt wordt vallen spaanders. *Benang Ma-s, nieuwsbrief van de Werkgroep Maleisië/Singapore*, nr. 11, december 1994, pp. 21-24.
- Grinten, H.J.M. van der & M. Meulenbroek. Korte broeken in Kota Bahru. *Benang Ma-s, nieuwsbrief van de Werkgroep Maleisië/Singapore*, nr. 11, december 1994, pp. 34-36.
- Grinten, H.J.M. van der & A.L. van Naerssen. Maleisië. Een vijfde Aziatisch tijger? *Internationale Spectator*, jrg 48, 1994, nr. 7-8, pp. 367-373.
- Grinten, H.J.M. van der en A.L. van Naerssen. Mahathir's economisch paradijs. *Benang Ma-s, nieuwsbrief van de Werkgroep Maleisië/Singapore*, nr. 11, december 1994, pp. 25-31.
- Naerssen, A.L. van. *De organisatie van de ruimte in West-Maleisië tot 1957*. Nijmegen 1977. 27 pp. Publikatie 2 Vakgroep Sociale Geografie van Ontwikkelingslanden.
- Naerssen, A.L. van. *De organisatie van de ruimte in West-Maleisië 1957-1977* (met Engelse samenvatting). Nijmegen 1978. 45 pp. Publikatie 5 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Naerssen, A.L. van. *Location Factors and Linkages at the Industrial Estates of Malacca Town. Implications for a Regional Development Policy in Peninsular Malaysia*. Nijmegen 1979. 37 pp. Publikatie 10 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Naerssen, A.L. van. Staat, regionale planning en regionaal beleid in West-Maleisië. In: R. Meeuws, A.L. van Naerssen en J. Vossen (red.). *Regionale ontwikkeling in perifere landen*, pp. 47-67. Nijmegen: Stichting Politiek en Ruimte 1982. Speciaalnummer Politiek en Ruimte nr. 3.
- Naerssen, A.L. van. *A Tale of Two Towns. Afhankelijkheid, industrialisatie en regionale ontwikkeling in West-Maleisië*. Nijmegen: auteur 1983. 329 pp.
- Naerssen, A.L. van. Dependency, Industrialization and Regional Development in Peninsular Malaysia. In: *Manusia dan Masyarakat*, Siri Baru Jilid 4, 1983, pp. 23-37.
- Naerssen, A.L. van. Juffrouw elektronica en islamitisch reveil - reisnotities uit Maleisië. *Derde Wereld*, jrg 4, 1985, nr. 1, pp. 13-23.
- Naerssen, A.L. van. *Maleisië*. 's-Gravenhage: Staatsuitgeverij 1986. 53 pp. Landendocumentatie Koninklijk Instituut voor de Tropen, 1986, nr 1.
- Naerssen, A.L. van. De economische ontwikkeling van Maleisië 1970-1986. In: *'Proceedings' congres Balans en Perspectief; over de aard en functie van het verleden*. 8 pp. Utrecht: Instituut voor Geschiedenis, Rijksuniversiteit Utrecht 1986.
- Naerssen, A.L. van. Gelegaliseerde repressie in Maleisië en Singapore. *Derde Wereld*, jrg 8, 1989, nr. 1, pp. 9-11.
- Naerssen, A.L. van. Maleisië in 1994. *Benang Ma-s, nieuwsbrief van de werkgroep Maleisië/Singapore*, nr. 11, december 1994, pp. 4-6.
- **Naerssen, A.L. van. Malaysian NGO's in the Context of Development in Southeast Asia. Submitted to the Humanistic Institute for Development Cooperation (HIVOS), The Hague, March 1995. Nijmegen 1995. 24 pp.
- Naerssen, A.L. van & M. Oosterwijk. *Straat- en marktverkoop in Kuantan, Maleisië*. Nijmegen 1981. 21 pp. Publikatie 26 Vakgroep Sociale Geografie van de

Ontwikkelingslanden.

Indonesië

- Bult, P. & G. Wijnen. *Typhoid Fever, Risk-factors and Risk-period. A Case Study of Ujung Pandang, Indonesia*. Nijmegen 1992. 50 pp. Publikatie 58 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingsgebieden.
- Eijkemans, C.H.J.F. & A. van den Ham. *Homegarden Cultivation in the kabupaten Indramayu (West-Java). Two Case Studies*. Nijmegen 1982. 56 pp. Publikatie 29 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Hahn, P. & P.van der Linden. *Tourists in Jogjakarta. A Research on Expenditures of Organized and Non-Organized Tourists*. Nijmegen 1985. 50 pp. Publikatie 44 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingsgebieden.
- Ham, A. van den, A.L. van Naerssen, J. Ratering Arntz. Regionale planning in Indonesië. Kansen voor besluitvorming op lokaal niveau? *Plan, Tijdschrift voor Ontwerp en Omgeving*, 1990, nr. 7/8, pp. 45-50.
- Naerssen, A.L. van. Metropool en satelliet in de geografie van de onderontwikkeling. Het voorbeeld Indonesië. In: J.M.G. Kleinpenning, P.J.W. Kouwe, A.G.M. van der Smagt (red.). *Na vijftien jaar Nijmeegse geografie; opstellen over geografisch onderzoek en onderwijs*, pp. 63-80. Nijmegen: Geografisch en Planologisch Instituut Katholieke Universiteit Nijmegen 1975. Nijmeegse Geografische Cahiers, 3.
- **Naerssen, A.L. van. Report of the Joint Evaluation Mission of the Cidurian Upgrading and Water Management Project in West-Java. Submitted to the Directorate-General for International Cooperation (DGIS), The Hague. Nijmegen 1991. 48 pp.
- Naerssen, A.L. van. Nederland-Indonesië en de koloniale traditie. *Derde Wereld*, jrg 11, 1992, nr. 2, pp. 4-6.
- Naerssen, A.L. van. Rurale milieuproblemen in Indonesië. In: J.M.G. Kleinpenning (red.). *Milieuproblemen in ontwikkelingslanden*, pp. 38-54. Assen: Van Gorcum 1993.
- *Naerssen, A.L. van & K. Hagens (eds). *Aspects of Incorporation and Survival Strategies at Samosir*. Medan 1990. 60 pp. Universitas HKBP Nommensen, Lembaga Penelitian (LP). Makalah Sesewaktu, nr. 5.
- Naerssen, A.L. van & A. van den Ham. Decentralization and Participatory Planning in Indonesia. In: D. Simon (ed.). *Third World Regional Development. A Reappraisal*, pp. 171-189. London: Paul Chapman Publishers 1990.
- Naerssen, A.L. van & J. Ratering Arntz. Aceh, de Molukken en West-Java. Nederland en de regionale planning in Indonesië. *Plan, Tijdschrift voor Ontwerp en Omgeving*, 1990, nr. 7/8, pp. 51-55.
- Spaan, E., A. van der Zanden, A.L. van Naerssen. *Farming in the Toba-Batak Heartland. Two Case Studies on Samosir Island, North Sumatra, Indonesia*. Nijmegen 1995. 48 pp. Publication no. 59, Section Human Geography of Developing Countries, Faculty of Policy Sciences, Catholic University.

Filippijnen, m.n. stedelijke en regionale ontwikkeling

- Kennis, E.H.J. *Community Banking as Coping Behaviour of the Urban Poor in Davao City, Philippines*. Nijmegen 1996. 85 pp. Publikatie 60 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingsgebieden.
- *Meijer, T. & A.L. van Naerssen (eds). *Squatters and their Self-Organising Capacity. The Case of Metropolitan Manila*. Nijmegen 1989. 90 pp. Publikatie 50 Vakgroep Sociale Geografie van Ontwikkelingsgebieden.
- Naerssen, A.L. van. Migranten in Manila. *Ommekaar, kwartaal-Informatieblad van de Stichting Bisschoppelijke Vastenactie*, jrg.6, nr. 1, jan. 1984. 1 pp.
- Naerssen, A.L. van Krakkers in Manila. *De Bazuin*, 70-3, 1987, pp. 10-12 en *Filippijnen Bulletin* 11-6, 1987.
- Naerssen, A.L. van. Continuity and Change in the Urban Poor Movement of Manila, the Philippines. In: F.J. Schuurman & A.L. van Naerssen (eds). *Urban Social Movements in the Third World*, pp. 199-219. Routledge: London/New York 1989.
- Naerssen, A.L. van. The Squatter Movement and Access to Land in Metro-Manila, the Philippines. *Netherlands Review of Development Studies*, vol. 3, 1990/91, pp. 87-100.
- Naerssen, A.L. van. Het gevecht van stadsarmen in Manila. *Filippijnenbulletin*, nr. 18-2, november-december 1993, pp. 1-4.
- Naerssen, A.L. van. Squatter Access to Land in Metro Manila. *Philippine Studies*, vol. 41, 1993, pp. 3-20.
- **Naerssen, A.L. van. Relocation Project Quezon City. Report of a Formulation Mission 16-23 November 1996. To be Submitted to the Urban Development Programme of the Directorate-General for International Cooperation (DGIS), The Hague. Nijmegen 1996. ca. 30 pp.
- Naerssen, A.L. van, M. Ligthart, F. Zapanta. Urban management in Metro Manila. In : Ruland (ed.). *Metropolitan Management in Southeast Asia*, pp. 168-203. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies 1996.
- Naerssen, A.L. van & R. Timmer. Staat, stadsarmen en de rol van NGO's in Metro Manila. *Derde Wereld*, jrg 11, 1993 nr. 4, pp. 76-91.
- Oosterhout, A.T.H. van. *Regionale ongelijkheid in de Filippijnen*. Nijmegen 1979. 110 pp. Publikatie 11 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Oosterhout, A.T.H. van. *Regionaal ontwikkelingsbeleid in de Filippijnen*. Nijmegen 1979. 96 pp. Publikatie 12 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Oosterhout, A.T.H. van. *De integratie van een perifere regio. Mindanao in de Filippijnen*. Nijmegen 1981. 140 pp. Publikatie 19 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Oosterhout, A.T.H. van. Regionale ontwikkeling in de Filippijnen: een kwestie van belangen. In : R. Meeuws, A.L. van Naerssen en J. Vossen (red.). *Regionale ontwikkeling in perifere landen*, pp. 27-47. Nijmegen: Stichting Politiek en Ruimte 1982. Politiek en Ruimte, 3.
- Oosterhout, A.T.H. van. Spatial Conflicts in Rural Mindanao, The Philippines. *Pacific Viewpoint*, 1983, pp. 29-49.
- Oosterhout, A.T.H. van. *Region and Reign. Regionale ongelijkheid en regionaal*

beleid in de Filipijnen. Nijmegen: Geografisch en Planologisch Instituut Katholieke Universiteit Nijmegen 1985. 507 pp. Nijmeegse Geografische Cahiers, nr 27.

Alternatieve Ontwikkeling in de Filipijnen (FIDOC-project)

- Grinten, H.J.M. van der. Filipijnen duurzaam. *FIDOC Informatiebulletin* nr. 4-6, 1992, pp. 33-35.
- Grinten, H.J.M. van der. Het monster van Morong en de financiële gevolgen. *FIDOC Informatiebulletin*, nr. 4-7, 1992, pp 37-39.
- Grinten, H.J.M. van der. Filipijnen leefbaar. *FIDOC Informatiebulletin* nr. 4-10, 1992, pp. 58-59.
- Grinten H. van der. Is de Filipijnen Duurzaam. *Filipijnen Bulletin*, jrg 16, nr. 5/6, pp. 19-20.
- Grinten, H.J.M. van der. *Zoektocht naar een andere ontwikkeling in de Filipijnen; deel 2: Filipijnen leefbaar? Verslag van een symposium over ontwikkelingsperspectieven voor vrouwen en mannen op het Filipijnse platteland, 19 november 1992*. Dordrecht: FIDOC 1993. 54 pp.
- Grinten, H.J.M. van der. *Zoektocht naar een andere ontwikkeling in de Filipijnen; deel 3: Made in the Philippines!. Verslag van een symposium over industrialisatie, arbeid en migratie in de Filipijnen, 12 mei 1993*. Dordrecht: FIDOC 1993. 53 pp.
- Grinten, H.J.M. van der. Op weg naar vrede. *FIDOC Informatiebulletin*, vol. 5, 1993, nr. 1, pp. 4-6.
- Grinten, H.J.M. van der. De mensen hebben genoeg van de oorlog (Interview met Europarlementariër Maartje van Putten). *FIDOC Informatiebulletin*, vol. 5, 1993, nr. 3, pp 14-16.
- Grinten, H.J.M. van der. Een dagje in de stad (Interview met Flotilda Zapanta, directrice van TOMANA, een organisatie voor stedelijke armen in Manila). *FIDOC Informatiebulletin*, vol. 5, 1993, nr. 4, pp. 20-21.
- Grinten, H.J.M. van der. Industrialisatie als motor van de Filipijnse economie. *FIDOC Informatiebulletin*, vol. 5, 1993, nr. 5, pp. 27-30.
- Grinten, H.J.M. van der. Vrouwenstrijd op de werkvloer (Interview met Perlita Serrano, secretaris-generaal van de vrouwenbond KMK). *FIDOC Informatiebulletin*, vol. 5, 1993, nr. 6, pp. 31-32.
- Grinten, H.J.M. van der. Made in the Philippines!. *FIDOC Informatiebulletin*, vol. 5, 1993, nr. 6, p. 35.
- Grinten, H.J.M. van der. Contouren van onafhankelijkheid. *FIDOC Informatiebulletin*, vol 5, 1993, nr. 8, pp. 33-45.
- Grinten, H.J.M. van der. Dialoog voor duurzaamheid. *FIDOC Informatiebulletin*, vol. 6, 1994, nr. 1, pp. 61-62.
- Grinten, H.J.M. van der. 'We hebben maar één keus: blijven praten' (Interview met Mini Degawan, secretaris van de Cordillera's Peoples Alliance, CPA). *FIDOC Informatiebulletin*, vol. 6, 1994, nr. 1, pp. 63-64.
- Grinten, H.J.M. van der. Inheemse volken houden niet van korte termijn denken (Interview met Frans Welman, bestuurslid van het NCIV). *FIDOC Informatiebulletin*, vol. 6, 1994, nr. 2, pp. 7-9.

- Grinten, H.J.M. van der. Ramos contra landhervorming. *FIDOC Informatiebulletin*, vol. 6, 1994, nr. 3, pp. 13-15.
- Grinten, H.J.M. van der. Verdwenen. *FIDOC Informatiebulletin*, vol. 6, 1994, nr. 3, pp. 16-17.
- Grinten, H.J.M. van der. Landbouw research moet meer boer-gericht (Interview met Paul Richards, hoogleraar te Wageningen). *FIDOC Informatiebulletin*, vol. 6, 1994, nr. 5, pp. 25-27.
- Grinten, H.J.M. van der. Juanito Remulla, een echte slechterik? *FIDOC Informatiebulletin*, vol. 6, 1994, nr. 5, pp. 29-30.
- Grinten, H.J.M. van der. De schuldenproblematiek opgelost? *FIDOC Informatiebulletin*, vol. 6, 1994, nr. 6, pp. 31-33.
- Grinten, H.J.M. van der. Een vruchtbaar volk. *FIDOC Informatiebulletin*, vol. 6, 1994, nr. 7, pp. 37-39.
- Grinten, H.J.M. van der. Farmgrid, een eigentijds alternatief. *FIDOC Informatiebulletin*, vol. 6, 1994, nr. 7, pp. 39-42.
- Grinten, H.J.M. van der. Vrouwen en schulden crisis. *FIDOC Informatiebulletin*, vol. 6, 1994, nr. 8, pp. 46-48.
- Grinten, H.J.M. van der. Het optimisme van Ramos! *FIDOC Informatiebulletin*, vol. 6, 1994, nr. 9, pp. 49-51.
- Grinten, H.J.M. van der. Vuilnisman, mag deze zak ook mee? *FIDOC Informatiebulletin*, vol. 6, 1994, nr. 9, pp. 51-52.
- Grinten, H.J.M. van der. Buiten gebaande wegen; vier verhalen over missie (Interviews met Hendrik Egberink, O'Carm., Ben Ververne, MSC., Bets Verbakel, Zrs. v. Liefde van Schijndel, en Nonoy Hachang, voormalig Vicaris-generaal van het bisdom Samar). *FIDOC Informatiebulletin*, vol. 6, 1994, nr. 10, pp. 55-59.
- *Grinten, H.J.M. van der (red.). *Zoektocht naar een andere ontwikkeling in de Filipijnen; deel 4: Contouren en perspectieven: alternatieven van NGO's in de Filipijnen en in Nederland. Verslag van een dialoog over duurzaamheid, 25-26 november 1993*. Dordrecht: FIDOC 1994. 87 pp.
- Grinten, H.J.M. van der & M. Ligthart. *Zoektocht naar een andere ontwikkeling in de Filipijnen; deel 1: Filipijnen Duurzaam? Verslag van een symposium over milieu, ontwikkeling en zelfbeschikking in de Filipijnen*. Dordrecht: FIDOC 1992. 69 pp.

Overige landen

- Peperkamp, G. *Former Israeli Cooperative Development Projects in the Nepalese Terai. A Literature Survey on a New Topic of Research*. Nijmegen 1994. 18 pp. Series Report no. 3 of the NIRP (= Netherlands-Israel Development Research Project) 'Agricultural Cooperatives in Nepal, Nigeria and Zambia: Relevance of Israeli Moshav Experience'.
- Peperkamp, G. *Visit to Nepal, November 23 - December, 10, 1995*. NIRP (= Netherlands-Israel Development Research Project) Series: Field Notes no. 9. Nijmegen 1996. 26 pp.
- Schuurman, F.J. & R. Salib. *Labour Migration to the Middle East: A Review of its*

Context, Effects and Prospects. *Social Scientist* 18, 1990, nr. 5, pp. 19-30.

4. Afrika

Algemeen

- Bos, B. & G. Peperkamp. Pastoralists and their Struggle for Land. Examples from Africa south of the Sahara. In: Peperkamp, G. & C.H.W. Remie (eds). *The Struggle for Land World-wide*, pp. 31-49. Saarbrücken/Fort Lauderdale: Verlag Breitenbach Publishers 1989. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 1.
- Peperkamp, G. *Cooperatives and Cooperative Projects in Africa, Between Belief and Reality*. Nijmegen 1994. 11 pp. Series Report no. 2 of the NIRP (= Netherlands-Israel Development Research Project) 'Agricultural Cooperatives in Nepal, Nigeria and Zambia: Relevance of Israeli Moshav Experience'.

Sierra Leone (De productie en marketing van landbouwgewassen)

- Bolder, R., P. Huisman, W. den Otter, G. Peperkamp, J. Stevens. *De produktie en marketing van exportgewassen door kleine boeren in Sierra Leone*. Nijmegen 1980. 90 pp. Publikatie 14 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Bolder, R., P. Huisman, W. den Otter, G. Peperkamp, J. Stevens. *The Production and Marketing of Export Crops by Small Farmers in Sierra Leone*. Nijmegen 1980. 53 pp. Publikatie 15 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Peperkamp, G. *A Survey of Factors Leading to Exploitation of Small Farmers by Middlemen in Sierra Leone Export Crops Trade. A Geographical Perspective*. Nijmegen 1981. 51 pp. Publikatie 28 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Peperkamp, G. *The Marketing of Coffee and Cocoa in Sierra Leone. A Geographer's View on the Functioning of a Marketing Board System, and on the Small Farmer's Position within it. Paper presented at the Seminar on Marketing Boards in Tropical Africa, Leiden 19-23 september 1983*. Nijmegen 1983. 44 pp.
- Peperkamp, G. De belangentegenstelling tussen opkopers en kleine boeren bij de ruimtelijke organisatie van de koffie- en cacao-marketing in Sierra Leone. In: C.H.F.J. Eijkemans e.a. *Boer en Ruimte in de Derde Wereld. Opstellen over de problematische toegang tot de ruimte voor kleine boeren in Sierra Leone, Botswana, Indonesië, Brazilië en Paraguay*, pp. 33-77. Nijmegen: Geografisch en Planologisch Instituut Katholieke Universiteit Nijmegen 1983. Nijmeegse Geografische Cahiers, 20.
- Peperkamp, G. Spatial Constraints and the Functioning of a Marketing System, Exemplified by the Marketing of Coffee and Cocoa in Sierra Leone. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, jrg 75, 1984, nr. 3, pp. 186-196.

- Peperkamp, G. Small Producers and the Marketing System for Coffee and Cocoa in Sierra Leone: Underpayment as a Social and Geographical Phenomenon. In: J.E. Littlefield & M. Csath (eds). *Marketing and Economic Development. Issues and Opinions. Proceedings of the Second International Conference on Marketing and Development, Budapest, July 10-13, 1988*, pp. 109-115. Blacksburg, Virginia 1988.
- Peperkamp, G. Staatsinterventie of vrijhandel in Sierra Leone; een ander voorbeeld uit Afrika. *Geografisch Tijdschrift*, Nieuwe Reeks, jrg XXIII, 1989, nr. 5, pp. 332-344; nawoord op p. 352.
- Peperkamp, G. Underpayment of Small Producers of Coffee and Cocoa in Sierra Leone. Causes and Possible Solutions. *Journal of International Food and Agribusiness Marketing*, vol. 2, 1990, 1, pp. 37-56.
- Peperkamp, G. Privatisering of staatsinterventie? De opkoop van handelsgewassen in Afrika. *Internationale Spectator*, jrg 44, 1990, nr. 12, december, pp. 714-721.
- Peperkamp, G. Privatization or State Intervention in the Marketing of Export Crops in Africa. Some Findings from Sierra Leone. *Zeitschrift für Afrika Studien (ZAST)*, nr. 11/12, 1991, pp. 42-57.
- Peperkamp, G. Beleidsvoorbereiding en evaluatie van projecten voor de marketing van commerciële gewassen in Sierra Leone: ervaringen met onderzoek voor een internationale N.G.O. In: *Ontwikkelingsgeografie met of versus ontwikkelingsbeleid*, pp. 54-61. Amsterdam: Instituut voor Sociale Geografie 1991. Amsterdamse Sociaal-Geografische Studies, 35.
- Peperkamp, G. e.a. The Functioning of the Marketing System for Coffee and Cocoa in Sierra Leone; the Role of Spatial and Other Constraints. In: B. Mérenne-Schoumaker (ed.). *Le commerce de détail face aux mutations actuelles. Les faits et leur analyse/Retail Trade with Regard to the Present-day Changes. The Facts and their Analysis. Actes du Colloque International/Papers from the International Symposium, Liège (Belgium) 1987*, z.pl., zj.r., pp. 305-315.
- Peperkamp, G., F.P.J. Sellies, J.A.M. Wanders. State Intervention, Private Trade and Cooperative Services in the Marketing of Export Crops: the Case of Sierra Leone. In: L.D. Dahringer, T.A. Klein and R.W. Nason (eds). *Macromarketing XVII, Part Three. Proceedings of the Macromarketing Seminar*, pp. 509-529. Breukelen: Nijenrode, the Netherlands, School of Business 1992.
- Sellies, F.P.J. Agricultural Commercialization and the Case for Building New Cooperatives in Sub-Saharan Africa. In: H. de Jonge & W. Wolters (eds): *Commercialization and Market Formation in Developing Societies*, pp. 208- 228. Saarbrücken/Fort Lauderdale: Breitenbach Verlag Publishers, 1993. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 14.
- Sellies, F.P.J. The Promising Role of Co-operatives in Marketing: the Example of a Multi-purpose Co-operative in Sierra Leone. In: K. Basu, A. Joy and Z. Hangsheng (eds). *Proceedings of the Fifth International Conference on Marketing and Development, Beijing, China, June 22-25, 1995*, pp. 293-299.
- Sellies, F.P.J. & J.A.M. Wanders. *Who Pays the Price? The Production and Marketing of Coffee and Cocoa in Sierra Leone under Structural Adjustment*. Saarbrücken: Verlag für Entwicklungspolitik Saarbrücken GmbH 1996. 465 pp. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 23.
- Wanders, J.A.M. Changing Market Relations for Cash Crops in Sierra Leone. In:

H. de Jonge & W. Wolters (eds). *Commercialization and Market Formation in Developing Societies*, pp. 186-207. Saarbrücken/Fort Lauderdale: Verlag Breitenbach Verlag Publishers 1993. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 14.

Kenya

- *Dietz, A.J. & M.M.E.M. Rutten (eds). *The Future of Maasai Pastoralists in Kajiado District, Kenya. Integrated Proceedings of a Conference in Brackenhurst Baptist International Conference Centre, Limuru, May 28-31, 1989*. Arid and Semi-Arid Lands Programme, Kajiado District. Kajiado 1989. 90 pp.
- Peperkamp, G. *Land-use Competition and Conflicts in Kenya's Marginal Areas as Exemplified by the Situation in Laikipia and Meru Districts. An Introduction*. Nijmegen 1986. 116 pp. Publikatie 45a Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingsgebieden.
- Peperkamp, G. De keerzijde van milieubescherming. Strijd om ruimte in Kenya's marginale gebieden. Voorbeelden uit de districten Laikipia en Meru. In G. Peperkamp (red.). *Mens en Milieu in de Derde Wereld. Bijdragen aan de Nederlandse Geografendagen te Utrecht, 2-4 april 1986*, pp. 111-137. Amsterdam/Nijmegen: Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap/Geografisch en Planologisch Instituut Katholieke Universiteit Nijmegen 1987. Nederlandse Geografische Studies, 29.
- Peperkamp, G. The Struggle for Land in Kenya's Marginal Areas as Exemplified by the Situation in Meru District. In: G. Peperkamp & C.H.W. Remie (eds). *The Struggle for Land World-wide*, pp. 109-129. Saarbrücken/Fort Lauderdale: Verlag Breitenbach Publishers 1989. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 1.
- Poyck, L.J. *Ruimtelijk-ekonomische ontwikkeling, sociale differentiatie en kleinschalige niet-agrarische bedrijvigheid in Kenya*. Nijmegen: Geografisch en Planologisch Instituut Katholieke Universiteit Nijmegen 1985. 320 pp. Nijmeegse Geografische Cahiers, 28.
- Rutten, M.M.E.M. The Struggle for Land and Livestock Among the Turkana, (ex)-nomadic Pastoralists of North-West Kenya. In: G. Peperkamp & C.H.W. Remie (eds). *The Struggle for Land World-wide*, pp. 49-69. Saarbrücken/Fort Lauderdale: Verlag Breitenbach Publishers 1989. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 1.
- Rutten, M.M.E.M. The District Focus Policy for Rural Development in Kenya: The Decentralization of Planning and Implementation, 1983-9. In: D. Simon (ed.). *Third World Regional Development: A Reappraisal*, pp. 154-171. London: Paul Chapman Publishers 1990.
- Rutten, M.M.E.M. 'Selling Wealth to Buy Poverty'. *The Process of the Individualization of Landownership Among the Maasai Pastoralists of Kajiado District, 1890-1990*. Saarbrücken/Fort Lauderdale: Verlag Breitenbach Publishers 1992. 510 pp. Nijmegen Studies in Development and Cultural Change, 10.

Zambia

- Appelman, M. & J.C.M. van de Meerendonk. *The Fishing Industry on the Kafue Flats in Zambia. Problems and Possibilities for Further Development*. Nijmegen 1980. 58 pp. Publikatie 13 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Dietz, A.J., J.M. van Haastrecht, H.R. Scheffer. *Local Effects of Two Large Scale Industrial Projects in the Kafue-Mazabuka Area in Zambia: The Kafue Estate and Nakambala Sugar Estate*. Nijmegen: Geografisch en Planologisch Instituut Katholieke Universiteit Nijmegen 1977. 164 pp. Nijmeegse Geografische Cahiers nr. 8.
- Hoff, N. van 't & G. Peperkamp. *Farmers and Their Cooperative. An Assessment of the Farmers' Perceptions on their Primary Cooperative Societies, Kafubu Block and Kafulafuta Region, Zambia*. Nijmegen 1996. 89 pp. NIRP (= Netherlands-Israel Development Research Project) Series: Reports no. 17.
- Peperkamp, G. *Little Africans for Sale: Impressions from Zambia*. Nijmegen 1994. 9 pp. Series Report no. 1 of the Netherlands-Israel Development Research Project 'Agricultural Cooperatives in Nepal, Nigeria and Zambia: Relevance of Israeli Moshav Experience'.
- Peperkamp, G. & E. van de Sande. *Cooperatives in a Changing Environment. The Future and Viability of Multi-Purpose Cooperative Societies in Relation to Maize Marketing and Input Supply in Zambia, with Special Reference to Ndola Rural District*. Nijmegen 1995. 118 pp. Series Report no. 12 of the NIRP (= Netherlands-Israel Development Research Project) 'Agricultural Cooperatives in Nepal, Nigeria and Zambia: Relevance of Israeli Moshav Experience'.

Overige landen

- Althuis, H.P.S. & H.M.G. Laenen. Strijd om het centrum van Ouagadougou; mechanismen en patronen van uitdrijving van de informele sektor. *Geografisch Tijdschrift*, Nieuwe Reeks, jrg XVII, 1983, nr. 3, pp. 151-164.
- Buul, F.M.C. van & A. Wiggers. De Marokkaanse Fosfaatsector. Economische motor of molensteen?. *Geografisch Tijdschrift*, Nieuwe Reeks, jrg XXIV, 1990, nr. 1, pp. 19-29.
- Feres, J.B. Guiné-Bissau: Caminhos e Descaminhos. Entrevista. *Africa atual: três histórias, várias questões*, pp. 13-43. Petrópolis: Vozes 1988. Cuadernos de Educação Popular 14.
- Janssen, E. 'My Name has no Value, it is merely there'. *The Significance of the Jahaly-Pacharr Rice Irrigation Project in the Gambia for the Socio-Economic Position of Women*. Nijmegen 1988. 157 pp. Publikatie 51 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingsgebieden.
- Mennen, H.J. Tunesië. *Profiel van een ontwikkelingsland*. Nijmegen 1978. 97 pp. Publikatie 6 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- **Naerssen, A.L. van. Preliminary Report of a Visit on Behalf of WHO-Healthy City Project to Dar es Salaam, April 4-20, 1995. Nijmegen: Secretariat Health and Environment 1995 15 pp.

- **Naerssen, A.L. van.** WHO-Healthy City Project Dar es Salaam. Report of a Second Visit, February 13-March 1996. Nijmegen: Secretariat Health and Environment 1996. 46 pp.
- Peperkamp, G. *Toerisme, een zonnig perspectief voor de Maghreb-landen?* Nijmegen 1981. 79 pp. Publikatie 24 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Peperkamp, G. *Former Israeli Cooperative Development Projects in Nigeria. A Preliminary Survey of Literature.* Nijmegen 1994. 44 pp. Series Report no. 4 of the NIRP (= Netherlands-Israel Development Research Project) 'Agricultural Cooperatives in Nepal, Nigeria and Zambia: Relevance of Israeli Moshav Experience'.
- Peperkamp, G. *Visit to Nigeria, February 17 - March 3, 1996.* Nijmegen 1996. 16 pp. NIRP (= Netherlands-Israel Development Research Project) Series: Field Notes no. 12.
- Poelhekke, F.G.M.N. *Guinee-Bissau.* 's-Gravenhage: Staatsuitgeverij 1980. 60 pp. Landendocumentatie Koninklijk Instituut voor de Tropen, Amsterdam, 1979, nr. 5.

5. Spanje en Portugal

- Kleinpenning, J.M.G. Cuevas del Almanzora. Problemas agrarios actuales de un municipio del S.E. español (Traducción y resumen de Angel Cabo Alonso). *Estudios Geográficos*, XXVIII, 1967, nr. 108, pp. 379-402.
- Kleinpenning, J.M.G. Het verschijnsel droogtebraak. *Geografisch Tijdschrift*, Nieuwe Reeks, deel I, 1967, nr. 2, pp. 123-124.
- Kleinpenning, J.M.G. Het kanaal Sevilla-Bonanza. *Geografisch Tijdschrift*, Nieuwe Reeks, deel II, 1968, nr. 5, pp. 551-552.
- Kleinpenning, J.M.G. Geographical Stability and Change in the Ebrodelta. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 60e jrg, 1969, nr. 1, pp. 35-59.
- Kleinpenning, J.M.G. Spanje staat Ifni aan Marokko af. *Geografisch Tijdschrift*, Nieuwe Reeks, deel III, 1969, nr. 3, p. 264.
- Kleinpenning, J.M.G. *Spanje en Portugal.* Roermond: Romen 1970. 184 pp. Panorama van de Wereld.
- Kleinpenning, J.M.G. Verlegging van de Rio Turia. *Geografisch Tijdschrift*, Nieuwe Reeks, deel IV, 1970, nr. 2, pp. 147-148.
- Kleinpenning, J.M.G. Trefwoord *Lissabon.* Winkler Prins Encyclopedie, 1970. 1 pp.
- Kleinpenning, J.M.G. *Spanje-Portugal.* Bussum: Romen 1975. 182 pp. Panorama van de Wereld.
- Peperkamp, G. The Activities of the National Colonisation Institute on La Mancha (Spain). *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, jrg 63, 1972, nr. 1, pp. 11-24.
- Peperkamp, G. *Agrarische kolonisatie in Spanje, in het bijzonder in het Ebrobekken. Een evaluatie van de activiteiten van het I.N.C./YRYDA in de kolonisatiegebieden van Ejea en La Violada.* Nijmegen: auteur 1978. 200 pp.
- Peperkamp, G. Las actividades colonizadoras del I.N.C./IRYDA en las zonas de

Ejea y de la Violada (Cuenca del Ebro) antes de 1974. *Geographicalia* 4, octubre 1979, pp. 3-47.

Busman, M. & G. Peperkamp. *De ontwikkeling van de kolonistenbedrijven in de kolonisatiegebieden Ejea en La Violada tussen 1974 en 1987*. Nijmegen 1988. 38 pp. Publikatie 52 Vakgroep Sociale Geografie van Ontwikkelingsgebieden.

6. Europa, Algemeen en overige gebieden

Kleinpenning, J.M.G. Einige regionale Unterschiede bei der Funktion des europäischen Waldes. In: *Wald in der Raumordnung*. Schriften der Evangelischen Akademie in Hessen und Nassau, Heft 66, pp. 195-203. Frankfurt am Main: Verlag Evangelischer Presseverband für Hessen und Nassau 1966.

Kleinpenning, J.M.G. Het Canal du Nord voltooid. *Geografisch Tijdschrift*, Nieuwe Reeks, deel I, 1967, nr. 1, pp. 42-43.

Smit, J.G. Ländliche Neusiedlung im Mitteleuropa vom Ende des 19. Jahrhunderts bis zur Gegenwart als nationalpolitisches Instrument: Ziele, zeitgenössische Stellungnahmen und Ergebnisse. *Erdkunde*, Band 40, Heft 3, sept. 1986, pp. 165-174.

Smit, J.G. Bewertung endogener Entwicklungsmöglichkeiten in peripheren Gebieten: Erfahrungen in Schotland, Frankreich, Österreich und Jugoslawien. *Jahresband 1989, Arbeitskreis für Regionalforschung*, pp. 48-57. Wien: Arbeitskreis für Regionalforschung 1989.

Smit, J.G. Die kroatische Volksgruppe im mittleren Burgenland. *Geographisches Jahrbuch Burgenland* 14, 1990, pp. 54-58. Neusiedl am See: Vereinigung Burgenländischer Geographen 1990.

Kateman, Th.G. & J.G. Smit. Genossenschaften in Schotland. Beispiele einer endogenen Entwicklungsinitiative. In: H. Fassmann & U. Pröll (Hrsg). *Standort Burgenland. Probleme und Entwicklungschancen der Peripherie*, pp. 173-182. Eisenstadt: Prugg Verlag 1990. Tagungsband der Burgenländischen Forschungsgesellschaft.

Smit, J.G. Ethnic Groups in Bosnia-Herzegovina and the Burgenland. Their Status in two Federal States. In: H. van Amersfoort & H. Knippenberg (eds). *States and Nations. The Rebirth of the Nationalities Question in Europe*, pp. 79-99. Amsterdam: Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap/Instituut voor Sociale Geografie, Faculteit der Ruimtelijke Wetenschappen, Universiteit van Amsterdam 1991. Netherlands Geographical Studies, nr. 137.

Smit, J.G. Deutschkreutz: Aufschwung an der Grenze. *Geographisches Jahrbuch Burgenland*, 16, 1992, pp. 93-109. Neusiedl am See: Vereinigung Burgenländischer Geographen 1992.

Smit, J.G. & C. Geenen. Endogene ontwikkeling en overheidsbeleid in perifere gebieden van Europa: Schotland, Spanje, Oostenrijk. In : I. Tömmel (red.). *Europese Gemeenschap en nationale staat: integratie en diversificatie door overheidsbeleid*, pp. 175-199. Amsterdam 1992.

Smit, J.G. Die Reichswaldsiedlungen bei Kleve: Ergebnis der Konfrontation deutscher und niederländischer Kolonisationspläne nach dem Zweiten Weltkrieg? *Jahrbuch Zentrum für Niederlande-Studien*, 3, 1992, pp. 85-110. Münster: Verlag

Regensburg 1992.

Smit, J.G. Land Development (Herinrichting) and the Chances for Local Development Initiatives: The Ooijpolder Case. *Sociologia Ruralis*, 33, 1993, nr. 2, pp. 203-219.

Smit, J.G. Herinrichting Ooijpolder: gescheiden beter?. In: M. Bullinga & P. Offermans (red.). *De Ooij*, pp. 33-49. Nijmegen: Bandijk-boeken 1993.

7. Varia

Kleinpenning, J.M.G. *Geografie van de Landbouw*. Utrecht: Het Spectrum 1968. 364 pp. Aula nr. 373.

Kleinpenning, J.M.G. Prof.Dr. R.H.A. Cools: de eerste Nijmeegse ordinarius voor Sociale Geografie. In: J.M.G. Kleinpenning, P.J.W. Kouwe, A.G.M. van der Smagt (red.). *Na vijftien jaar Nijmeegse geografie; opstellen over geografisch onderzoek en onderwijs*, pp. 11-16. Nijmegen: Geografisch en Planologisch Instituut Katholieke Universiteit Nijmegen 1975. Nijmeegse Geografische Cahiers, 3.

Kleinpenning, J.M.G. Het Geografisch en Planologisch Instituut. Enkele hoofdlijnen uit de geschiedenis. In: J.M.G. Kleinpenning, P.J.W. Kouwe, A.G.M. van der Smagt (red.). *Na vijftien jaar Nijmeegse geografie; opstellen over geografisch onderzoek en onderwijs*, pp. 19-38. Nijmegen: Geografisch en Planologisch Instituut Katholieke Universiteit Nijmegen 1975. Nijmeegse Geografische Cahiers, 3.

Kleinpenning, J.M.G. Over een vroeger en een toekomstig internationaal geografisch congres. *Geografisch Tijdschrift*, Nieuwe Reeks, deel XXI, nr. 2, pp. 113-116.

Kleinpenning, J.M.G. Die Geographie in den Niederlanden. In: Vereinigung Burgenländischer Geographen. *Geographisches Jahrbuch Burgenland* 1991, pp. 76-80.

Kleinpenning, J.M.G. Een halve eeuw Nederlandse sociale geografie. Enkele eigenzinnige gedachten over winst en verlies. In: P.H. Pellenbarg, F. Schuurmans, J. de Vries (red.). *Reisgenoten. Liber Amicorum Prof. dr. W.J. van den Bremen*, pp. 57-76. Utrecht/Groningen: Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap/Faculteit der Ruimtelijke Wetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen 1996.

Smit, J.G. Gerrit Wissink als plattelandsgeograaf. In: A. Dekker, P. Ekkers, T. Ganzevles, N. Muller (red.). *Gerrit Wissink. Dertig jaar universitair planoloog*, pp. 249-251. Nijmegen: Vakgroep Planologie 1993.

8. Excursiedocumentatie en -verslagen

Kleinpenning, J.M.G. *Documentatie voor de sociaal-geografische excursie door Frankrijk en Spanje, 1-18 juni 1966*. 96 pp., benevens *Routebeschrijving*. 33 pp.

Kleinpenning, J.M.G. *Documentatie voor de sociaal-geografische excursie door Frankrijk en het Iberisch Schiereiland, 31 mei-17 juni 1967*. 96 pp. Benevens *Beschrijving van de excursieroute door Frankrijk, Spanje en Portugal*. 27 pp.

- Kleinpenning, J.M.G. *Beschrijving van de excursies door Spanje*. 11-28 juni 1969 (studenten sociale geografie Nijmegen) en 28 juli-11 augustus 1969 (leden Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap). 73 pp.
- Kleinpenning, J.M.G. *Enkele aanvullingen op de routebeschrijving van 1969 t.b.v. de sociaal-geografische excursie door Frankrijk en Spanje van 9-27 juni 1970*. 7 pp.
- Kleinpenning, J.M.G. *Routebeschrijving sociaal-geografische excursie door Frankrijk en Spanje, 9-26 juni 1971*. Hiervan het gedeelte Spanje. 56 pp.
- Peperkamp, G. *Sociaal-geografische excursie door Frankrijk, Spanje en Portugal, 22 mei-8 juni 1973*. 75 pp.
- Peperkamp, G. *Sociaal-geografische excursie door Frankrijk en Spanje, 20 mei-6 juni 1975*. 92 pp.
- Peperkamp, G. *Documentatie ten behoeve van de excursie naar Tunesië (31 oktober-12 november 1977)*. Nijmegen 1977. 60 pp.
- Peperkamp G. & A. Rijnen. *Verslag van de sociaal-geografische excursie naar Tunesië van 31 okt. t/m 12. nov. 1977*. Nijmegen 1977. 50 pp.
- Peperkamp, G. *Verslag van de sociaal-geografische excursie naar Tunesië, 16-28 mei 1979*. Nijmegen 1979. 68 pp. Publikatie 8 Vakgroep Sociale geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Peperkamp, G. *Verslag van de sociaal-geografische excursie naar Tunesië, 4-16 november 1980*. Nijmegen 1980. 81 pp. Publikatie 16 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Peperkamp, G. *Verslag van de sociaal-geografische excursie naar Tunesië, 18-30 mei 1982*. Nijmegen 1982. 73 pp. Publikatie 34 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden.
- Peperkamp, G. *Verslag van de sociaal-geografische excursie naar Egypte, 8-27 april 1984*. Nijmegen 1984. 44 pp. Publikatie 41 Vakgroep Sociale Geografie van Ontwikkelingsgebieden.
- *Peperkamp, G. (red.). *Verslag van de sociaal-geografische excursie naar Tunesië, 20 april-4 mei 1985*. Nijmegen 1985. 113 pp. Publikatie 44 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingsgebieden.
- *Peperkamp, G. (red.). *Verslag van de sociaal-geografische excursie naar Egypte, april 1987*. Nijmegen 1987. 63 pp. Publikatie 47 Vakgroep Sociale Geografie van Ontwikkelingsgebieden.
- *Peperkamp, G. (red.). *Verslag van de sociaal-geografische excursie naar Egypte, 3-16 april 1988*. Nijmegen 1988. 87 pp. Publikatie 49 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingsgebieden.
- Schuurman, F.J. *Verslag van de sociaal-geografiese ekskursie naar Egypte, 7-21 april*. Nijmegen 1985. 30 pp. Publikatie 43 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingsgebieden.
- *Schuurman, F.J. (red.). *Verslag van de Sociaal-Geografische Ekskursie naar Egypte, april 1986*. Nijmegen 1986. 81 pp. Publikatie 46 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingsgebieden.
- *Schuurman, F.J. (red.). *Verslag van de sociaal-geografische excursie naar Egypte, 19 maart - 1 april 1989*. Nijmegen 1989. 89 pp. Publikatie 55 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingsgebieden.
- *Schuurman, F.J. (red.). *Verslag van de sociaal-geografische excursie naar Egypte,*

11 maart - 25 maart 1990. Nijmegen 1990. 106 pp. Publikatie 56 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingsgebieden.

*Schoorman, F.J. (red.). *Verslag van de sociaal-geografische excursie naar Egypte, 12 april - 26 april 1992.* Nijmegen 1992. 125 pp. Publikatie 57 Vakgroep Sociale Geografie van de Ontwikkelingsgebieden.

8. Tot slot: SGO na 1996

De laatste SGO-student 'oude stijl' zal in 1997 afstuderen.

Mevr. van Dalen-Meijer zal per 1 januari 1997 de Faculteit der Beleidswetenschappen verlaten, maar zet haar werkzaamheden als secretaresse bij het Derde Wereld Centrum van de Faculteit der Sociale Wetenschappen voort.

Ook de medewerkers van Naerssen, Schuurman en Smit vinden - zoals vermeld - werk op andere plekken binnen de Katholieke Universiteit. Dr. van Naerssen maakt sinds 1994 deel uit van de Vakgroep Sociale Geografie, die per 1 januari a.s. zal opgaan in de School voor Omgevingswetenschappen van de Faculteit der Beleidswetenschappen. Hij zal er als universitair hoofddocent primair verantwoordelijk zijn voor de Sociale Geografie van de Ontwikkelingslanden. Dr. Smit maakt eveneens sinds 1994 deel uit van de vakgroep Sociale Geografie. Hij zal zijn werkzaamheden voor de interfacultaire specialisatie 'Duitslandstudies' voortzetten. Dr. Schuurman werkt sinds januari 1995 volledig bij het Derde Wereld Centrum van de Faculteit der Sociale Wetenschappen. Dr. Peperkamp heeft de universiteit helaas verlaten en is zich aan geheel andere taken gaan wijden.

De vier aio's en oio's van de vakgroep SGO zullen deel uit gaan maken van de School voor Omgevingswetenschappen en zullen na hun promotie in de periode mei 1997-november 2000 successievelijk de KU verlaten. In hoeverre er nog nieuwe aio's of oio's binnen de School voor Omgevingswetenschappen zullen worden aangesteld om onderzoek te doen op het terrein van de ontwikkelingsproblematiek is onduidelijk.

De hoogleraar Kleinpenning tenslotte maakt per 1 februari 1997 gebruik van de VUT-regeling, maar zal zijn onderzoekstaken (promotiebegeleiding, onderzoek) voorlopig nog voortzetten en daarvoor van faculteitswege ook financiële ondersteuning genieten.

Zo heeft iedereen zijn *niche* gevonden. Het had vanzelfsprekend ook anders gekund. De 'bestuurlijke wil' was er echter niet en dus ook niet de 'weg'.

Bijlage 1. Inhoudsopgave vakgroepperiodiek 'In Ontwikkeling'

Jaargang 1, 1992 = nrs 1-4; Jaargang 2, 1993 = nrs 5-8; Jaargang 3, 1994 = nrs 9-11; Jaargang 4, 1995 = nrs 12, 13

- Berg, S. van der. Onderzoek doen in een ontwikkelingsland: meer dan wetenschap alleen nr. 1, p. 27-34
- Bezerra da Silva- v.d. Horst, M.H. Ecotoerisme nr. 10, p. 17-20
- Boland, G. Onderzoek in Noordoost Brazilië nr. 6, p. 51-52
- Boland, G. Eu tô ficando preto! nr. 8, p. 39-41
- Boland G. Japanners in Brazilië nr. 11, p. 44-47
- Boland, G. Ecological problems in the São Francisco Valley nr. 12, p. 29-39
- Bongertman T. Toeristische uitspattingen tijdens het veldwerk nr. 10, p. 27-35
- Bongertman, T. Congres: Building identities, gender perspectives on children and urban space, 11 t/m 13 april 1995 nr. 12, p. 59-62
- Bult, P. & G. van Wijnen. Visumperikelen Speciaalnummer Nederlandse Geografen dagen, p. 31-33
- Bult, P. & G. van Wijnen. Tyfus in Ujung Pandang nr. 4, p. 51-55
- Buul, F. van. Kolonisatie en grootgrondbezitters in Paraguay, nr. 1, p. 10-18
- Buul, F. van. Met vallen en opstaan. De ontwikkeling van Latijns Amerika in vogelvlucht nr. 5, p. 4-10
- Coggins Ross. The development set nr. 6 p. 53-54
- Crins, A. Liefde in het veld "Loose touch.." nr. 7, p. 38-40
- Crins, A. & P. Schreur. Op zoek naar goud in de Filipijnen nr. 4, p. 31-37
- Custers G. Tussen het zwaard en de muur. Democratie, politiek geweld en mensen rechten in Peru nr. 9, p. 13-28
- Custers G. Tussen "Nijmegen" en "El Alto" meer dan een fysieke afstand alleen nr. 13, p. 16-23
- Custers, G. & D. Vreman. Under the Volcano: een onderzoek naar de binnenstedelijke huursector van Arequipa, Peru nr. 6, p. 23-36
- Custers, G. & D. Vreman. Tugurios and tugurio inhabitants. A study of rental housing in Arequipa nr. 12, p. 16-28
- Driel, F. van. Poor and Powerful. Female-headed households and unmarried motherhood in Botswana nr. 9. p. 32-42
- Ettema S. & N. van 't Hoff. Toerisme: wat is wijsheid? nr. 5, p. 46-50
- Friesen, B. Toerisme naar de Derde Wereld: hoe ver kun je gaan? nr. 4, p. 56-58
- Grinten, H. van der. Regenwoud in de uitverkoop nr. 3, p. 34-37
- Grinten, H. van der. Een dag in de stad nr. 6, p. 49-50
- Grinten, H. van der. Van Manila naar Singapore: arbeid in de uitverkoop nr. 7, p. 21-25
- Grinten, H. van der. De Europese reus en de Afrikaanse dwergen nr. 8, p. 6-9
- Grinten, H. van der & M. Meulenbroek. Korte broeken in Kota Bahru nr. 10, p. 21-26
- Grinten, H. van der. Een vruchtbaar volk nr. 11, p. 38-43
- Hoff, N. van 't & S. Ettema. Toerisme: wat is wijsheid? nr. 5, p. 46-50
- Kampen M. van. Armoedebestrijding in Poona nr. 10, p. 50-54
- Kampen M. van. India: recht op werk in Maharashtra? nr. 11, p. 28-37

- Kampen, M. van. Onderzoek en "het gedoe" nr. 12, p. 40-45
- Kampen M. van. In memoriam: een onbekende arme man nr. 13, p. 31-38
- Klaver, J. Wereldhandel en milieu, nr. 3, p. 4-8
- Kleinpenning, J.M.G. Opheffing ontwikkelingsgeografie?: Eerst zien dan geloven nr. 3, p. 39-42
- Kleinpenning, J.M.G. Vreemde landen en verre volken: vroeger en nu nr. 1, p. 4-9
- Kleinpenning J.M.G. Betaalde uitstapjes naar Berlijn en Montevideo nr. 10, p. 4-11
- Kleinpenning, J.M.G. Peopling the Purple Land. A historical geography of rural Uruguay, 1500-1915, nr. 12, p. 5-15
- Kloof, A. van der. Je kunt niet door het raam gaan. Op zoek naar vrouwenorganisaties in Cairo nr. 2, p. 29-33
- Kloof, A. van der & M. Nieling. Het steen in een vijver-effekt - interview met Paul Hoebink nr. 1, p. 19-26
- Kloof, A. van der. De aardbeving in Cairo 12 november 1992 nr. 4, p. 44-45
- Kloof, A. van der. Gender en ruimte in een nieuwe omgeving nr. 5, p. 42-45
- Kloof, A. van der. Verliefd, verloofd of getrouwd? nr. 6, p. 46-46
- Kloof, A. van der & M. de Vries. Op zoek naar identiteit - een interview met Lies Smit nr. 7, p. 13-20
- Kloof, A. van der. Truus en Leyla, houdingen in het werken met allochtone vrouwen nr. 8, p. 42-47
- Koreman, M. Reis naar Sierra Leone nr. 8, p. 27-29
- Kort, S. de. Snow white; a Ugandan fairy tale come true nr. 8, p. 30-38
- Leijzer, M. Tussen toeristen en Maasai in Tanzania nr. 2, p. 22-28
- Meulenbroek, M. & H. van der Grinten. Korte broeken in Kota Bahru nr. 10, p. 21-26
- Middag, P. Participeren in het vakgroepbestuur, de moeite waard?! nr. 4, p. 46-50
- Naerssen, A.L. van. Weinig over de steden meer over het milieu nr. 3, p. 9-12
- Naerssen, A. van. Exportindustrialisatie: onderschat en overschat nr. 4, p. 4-9
- Naerssen A. van. Armoede en stedelijke milieuproblemen nr. 6, p. 5-12
- Naerssen, A. van. Weerzien met Manila nr. 9, p. 9-12
- Naerssen, A. van. Sociaal-geografisch onderzoek in Zuidoost-Azië nr. 11, p. 18-27
- Nieling, M. & A. van der Kloof. Het steen in een vijver-effekt- interview met Paul Hoebink nr. 1, p. 19-26
- Nieling, M. Milieu en armoede in de Braziliaanse steden nr. 3, p. 26-30
- Nieling, M. Processen van integratie en incorporatie in ontwikkelingslanden nr. 4, p. 14-16
- Peperkamp, G. Afrikaantjes te koop: impressies uit Zambia nr. 6, p. 13-22
- Peperkamp, G. Coöperaties en coöperatieve projecten in Afrika tussen geloof en werkelijkheid nr. 8, p. 10-21
- Peperkamp, G. Vroegere Israëliëse coöperatieve ontwikkelingsprojecten in de Nepalese Terai nr. 11, p. 5-17
- Roeleven, L. Fruitpluksters in Chili. Oorzaken en gevolgen van arbeidsmigratie voor vrouwen, nr. 7, p. 26-29
- Ros-Tonen, M. Tropisch hardhout uit het Braziliaanse Amazonegebied: een onderzoek naar de houtsector in het westen van Pará nr. 5, p. 11-23
- Rutten, M. Maasai en land in historisch perspectief nr. 4, p. 17-29
- Sande, E. van de. Grenzen stellen: de enige rationele oplossing nr. 3, p. 13-20

- Schreur, P. & A. Crins. Op zoek naar goud in de Filipijnen nr. 4, p. 31-37
- Schuurman, F. Decentralisatie in Chili nr. 9, p. 5-8
- Schuurman, F. e.a. Current issues in development studies. Glocal aspects of agency and structure nr. 13, p. 5-15
- Schuurman, S. Op onderzoek in Ghana? Don't worry! nr. 13, p. 24-30
- Sellies, F. & J. Wanders. Zuivere koffie en (h)eerlijke cacao nr. 2, p. 4-12
- Sellies, F. Vakantie-impressies uit Thailand en Cambodja nr. 10, p. 36-43
- Sellies, F. & J. Wanders. Veldwerk Sierra Leone nr. 4, p. 38-43
- Sellies, F. & J. Wanders. De koffie- en cacaohandel in Sierra Leone: terug naar af? nr. 8, p. 22-26
- Smit, J. Vakliteratuur nr. 1, p. 35-36
- Smit, J. Vakliteratuur. Bosnië-Hertsegowina: aanleiding voor heroriëntatie nr. 2, p. 34-35
- Smit, J. Onderzoek naar ecofeminisme in de Filipijnen nr. 3, p. 31-33
- Smit, J.G. Sarajevo, een terugblik nr. 7, p. 4-12
- Stobbe, J. Vrouwen in de Argentijnse automobiellindustrie nr. 12, p. 53-58
- Stunnenberg, P. Internationalisering: de medefinanciering nr. 4, p. 10-13
- Stunnenberg P. Indianen in Latijns Amerika nr. 5, p. 23-29
- Stunnenberg P. Publikaties van de vakgroep nr. 5, p. 51-52
- Stunnenberg P. Lustrum van de Faculteit der Beleidswetenschappen nr. 5, p. 53-54
- Stunnenberg P. Recht op land. De incorporatie van de Paraguayaanse en Argentijnse Gran Chaco en de ruimtelijke marginalisering van de Indianen nr. 7, p. 30-37
- Stunnenberg P. Publikaties nr. 7, p. 41-42
- Stunnenberg P. Pronkstukken nr. 8, p. 48-50
- Thomeer, N. Cultuurschok nr. 12, p. 46-52
- Toly, A. van. Een dag uit het leven van Reina Caloapaza Mamani, Vendedora Ambulante nr. 6, p. 37-43
- Venema, M. Het wonderlijke ontstaan van een wijk in de stad nr. 5, p. 35-41
- Venema, M. De Braziliaanse schone nr. 9, p. 29-31
- Vos, T. Van Spaarndam naar Paje - interview met Francien van Driel nr. 2, p. 13-21
- Vos, T. Over het milieu en de rest nr. 5, p. 30-34
- Vos, T. Eco-toerisme en meer van die onzin nr. 10, p. 12-16
- Vreman D. & G. Custers. Under the Volcano: een onderzoek naar de binnenstedelijke huursector van Arequipa, Peru nr. 6, p. 23-36
- Vreman, D. & G. Custers. Tugurios and tugurio inhabitants. A study of rental housing in Arequipa nr. 12, p. 16-28
- Vrielink, J. Verkeersperikelen in Jakarta nr. 11, p. 48-53
- Vries, M. de & A. van der Kloof. Op zoek naar identiteit - een interview met Lies Smit nr. 7, p. 13-20
- Walle, J. van der. Verliefd in Ghana nr. 10, p. 44-49
- Wanders, J. & F. Sellies. Zuivere koffie en (h)eerlijke cacao nr. 2, p. 4-12
- Wanders, J. & F. Sellies. Veldwerk Sierra Leone nr. 4, p. 38-43
- Wanders, J. & F. Sellies. De koffie- en cacaohandel in Sierra Leone: terug naar af? nr. 8, p. 22-26
- Wijnen, G. van & P. Bult. Visumperikelen Speciaal nummer Nederlandse Geografendagen, p. 31-33

Wijnen, G. van & P. Bult. Tyfus in Ujung Pandang nr. 4, p. 51-55
Zeegers, M. Graslandgebruik in Noord-Oost Luzon in de Filipijnen nr. 3, p. 21-25

Bijlage 2. Adreslijst administratieve en wetenschappelijke staf vakgroep SGO

(1965-heden)

Mevrouw drs. G.M. Boland, Meyhorst 24-50, 6537 GP Nijmegen
De heer drs. F.M.C. van Buul, Schilderstraat 304, 5251 MB Vlijmen
De heer dr. G.J.M.J. Custers, SNV La Paz, Bolivia, p/a Koeriersdienst
Min. van Buitenl. Zaken, Postbus 20061, 2500 EB Den Haag
Mevrouw M.J.Th. van Dalen-Meijer, Flierenhofstraat 37, 6681 BW Bommel
De heer dr. J.B.Feres, Achterstraat 67, 4132 VC Vianen
De heer drs. H.J.M. van der Grinten, Andreaslaan 19, 6564 AT Heilig
Landstichting
De heer drs. M.H.A. van Kampen, Loseweg 84, 7315 BH Apeldoorn
De heer Prof. dr. J.M.G. Kleinpenning, Adrianaweg 6, 6523 MV Nijmegen
De heer dr. H.M.G. Laenen, Kruigang 9, 6581 CS Malden
De heer dr. A.L. van Naerssen, Madoerastraat 4, 6524 LH Nijmegen
De heer drs. M.J.H.G. Nieling, Zonnebloemstraat 26, 6542 NG Nijmegen
De heer dr. A.T.H. van Oosterhout, Marnixkade 30 (3), 1015 XP Amsterdam
De heer dr. G. Peperkamp, Ridderhof 72, 6834 EN Arnhem
De heer dr. F.G.M.N. Poelhekke, Anna van Burenlaan 7, 2341 VE Oegstgeest
De heer dr. L.J. Poyck, Zwanenveld 16-33, 6538 LP Nijmegen
Mevrouw dr. M.A.F. (Ros-)Tonen, Regentesselaan 97, 3571 CD Utrecht
De heer dr. M.M.E.M. Rutten, Smidsstraat 15, 6511 WB Nijmegen
De heer dr. F.J. Schuurman, Blauwe Hof 7010, 6602 XM Wychen
De heer dr(s). F.P.J. Sellies, Bazarstraat 16, 2518 AJ Den Haag
De heer dr. J.G. Smit, Zeelandsestraat 45, 6566 DG Millingen aan de Rijn
De heer dr. S.J. Smith, Bosch van Drakensteinlaan 14, 3582 GX Utrecht
Mevrouw drs. J.M. Stobbe, Dokter Kanterslaan 274, 5361 NM Grave
De heer dr. P.W. Stunnenberg, Kanunnik van de Putstraat 3, 6525 WL Nijmegen
Mevrouw drs. M.W.T.H. Timmermans, Lidth de Jeudestraat 4, 3581 GH Utrecht
Mevrouw dr. S. Volbeda, Anna van Burenlaan 7, 2341 VE Oegstgeest
De heer dr. D.A.M. Vreman, SNV Guinée-Bissau, p/a Ministerie van Buitenlandse
Zaken, Afdeling Koeriersdienst, Postbus 20061, 2500 EB Den Haag
De heer dr(s). J.A.M. Wanders, Tuinstraat 13, 6533 WX Nijmegen
Mevrouw dr. E.B. Zoomers, Kruithuisstraat 120, 1018 WW Amsterdam

Bijlage 3. Adreslijst afgestudeerden

(adressen alleen vermeld indien juistheid vaststond)

1970

Hr. A.L. van Naerssen, Madoerastraat 4, 6524 LH Nijmegen

Hr. G. Peperkamp, Ridderhof 72, 6834 EN Arnhem

1971

Hr. W.A. Gunterman, Tooropstraat 114, 6521 NT Nijmegen

Hr. J.S.C.M. van Haaren, De Gavel 18, 5258 JC Berlicum

Hr. J.G.A.M. van Soest, Napoleonsbaan Noord 11a, 5991 NS Baarlo

Hr. H.A. van de Winckel, Oude Bovensteweg 57, 6584 CJ Molenhoek

1972

Hr. G.C.A. van den Brand, Baroniesingel 19, 5262 KB Vught

Hr. R.J.M.H. Hillegers, De Vang 45, 6581 DP Malden

Hr. W.J.M. Hoppenbrouwers, adres onbekend

Hr. W.A.J. Lentjes, Hoofdstraat 21, 5161 PD Sprang-Capelle

Hr. R.G.Th.M. van de Waterbeemd, Peppelhof 27, 6691 AM Gendt

1973

Hr. J.A.L. Cloosterman, Hobbemastraat 12, 5102 EB Dongen

Hr. G.M. Cremer, Platsmolenweg 2, 6361 EM Nuth

Hr. J.H.M. Graat, Sperwerhorst 63, 5431 KX Cuijk

Hr. R.H. Hissel, adres onbekend

Hr. B.P.J.M. van Klooster, De Erica 18, 5831 RX Boxmeer

1974

Hr. E.H. Baetens, Meeuwweg 12, Curaçao, Nederlandse Antillen

Mevr. M.T.A. Baetens-Sjak Shie, Meeuwweg 12, Curaçao, Nederlandse Antillen

Hr. C.J.M. Diebels, De Klaptes 5, 6631 AZ Horssen

Hr. J.H.J. Gielen, Hertstraat 68, 6531 KS Nijmegen

Hr. P.A.Th. Knarren, Watersleijerweg 54, 6151 BD Sittard

Hr. A.J.A. van Poppel, Burg. Versterstraat 4, 5268 BS Helvoirt

Hr. F.W.A. Rovers, Veldwachterstraat 21, 5981 HK Panningen

Hr. W.J. Zaad, Bachstraat 21, 6438 KK Oirsbeek

1975

Hr. A.L.M. Cornelis, adres onbekend

Hr. A.P.W. van Hout, Reestraat 53, 6531 JK Nijmegen

Hr. R.B.T. Paszek, adres onbekend

Mevr. M.S.H. Vermorken, Sint Antoniuslaan 15, B-1950 Kraainem, België

1976

Hr. A.J. Dietz, Krokusstraat 37, 2015 AD Haarlem

Hr. J.J.W. Geerits, Menuetstraat 6, 5802 GC Venray

Hr. G. Gerits, Montenakerbank 44, 6213 JL Maastricht
Mevr. J.M. van Haastrecht, Krokustraat 37, 2015 AD Haarlem
Hr. G.A.E. de Laat, adres onbekend
Hr. J.W.G. van Meegen, Hurk 108, 5403 LB Uden
Hr. V.A.M. Moolhuijsen, Benzenraderweg 269 D, 6417 SP Heerlen
Hr. H.R. Scheffer, p/a Ooijse Bandijk 74, 6576 JG Ooij

1977

Hr. G.J. van Balsfoort, Troubadourshof 25, 2171 TH Sassenheim
Mevr. A.J.E.V. Collard-van den Berg, Hobbelrade 134, 6176 CJ Spaubeek
Hr. J.H.P.J. van Eijkeren (Overleden)
Hr. G.G.W.A. Eickmans, Kasteelselaan 6, 6574 AJ Ubbergen
Mevr. H.H.M. (De Reijke-)Gubbens, Zesde Buitenpepers 21, 5231 GD Den Bosch
Hr. W.M.C. Hurkmans, IJzerkampen 27, 5391 AH Nuland
Hr. A.F. van Zutphen, Action Aid, House 9/4, Street 2, Shyamoli, Dhaka-1207
Bangladesh

1978

Hr. L.J.M. Braber, adres onbekend
Mevr. A.M.H. Frantzen, adres onbekend
Hr. M.M.M. Geurts, 5e Buitenpepers 29, 5231 GJ Den Bosch
Hr. G.A. Hoofs, Bergweg 39, 5721 JB Asten
Hr. F.C. van Hout, adres onbekend
Hr. F.C.A. Hüsken, SNV Mozambique, p/a Ministerie van Buitenlandse Zaken,
Koeriersdienst, Postbus 20061, 2500 EB Den Haag
Mevr. C.M.A. Jessurun, Kwartje 93, Curaçao, Nederlandse Antillen
Hr. H.F. Klein Koerkamp, Overbeeksingel 13, 6881 HM Velp (Gld)
Mevr. W.M.B. Kuhlmann, Burg. Weertstraat 77, 6814 HN Arnhem
Hr. P.H.M. Last, Berkenhof 3, 6336 SX Hulsberg
Hr. H.J.P.M. Prinsen, St. Jacobslaan 45, 5051 EX Goirle
Hr. H. Richter, Eernewoudeweg 12, 6835 JG Arnhem
Hr. H.J.H. Roodbeen, Zwanenveld 31-21, 6538 ZS Nijmegen
Hr. J.A.M. Schillings, Joke Smitlaan 18, 6532 SJ Nijmegen
Hr. J.A.M. Staps, Veldstraat 27, 6533 CA Nijmegen
Mevr. M-J. H.A. Valentijn, Thijmstraat 5 L, 6531 CM Nijmegen
Hr. J.Th.H. Vossen, c/o HIVOS, P.O.Box 2227, Harare, Zimbabwe

1979

Hr. M. Appelman, adres onbekend
Hr. L.A.M. Bouman, Viaductstraat 62, 6659 CP Wamel
Hr. J.W.M. te Brinke, adres onbekend
Hr. J.E.M. Derks, adres onbekend
Mevr. A.K. van Dorp, 1e Helmersstraat 169, 1054 DS Amsterdam
Hr. J.L.M. van Eys, adres onbekend
Hr. A.W.B.M. Hegeman, adres onbekend
Mevr. M.J.A.W. Hendriks, Reestraat 53, 6531 JK Nijmegen
Hr. T.B.A. Heuvelink, Het Zwanevlot 176, 7206 CK Zutphen

Hr. J.H.M. Jansen, Bart Hendriksstraat 13, 6523 RE Nijmegen
Hr. P.J.L.C.W. Kennis, Mariagaarde 2, 5433 KA Katwijk NB
Mevr. W.Th. J. Oosterwijk, Van 't Sandtstraat 161, 6523 BE Nijmegen
Hr. W.J. den Otter, Wilgenhoek 25, 6903 BR Zevenaar
Hr. A.M.W.M. Rijnen, Oostenakkerstraat 6, 5345 HD Oss
Mevr. M.G.C. Smetsers, Platenmakersstraat 21, 6511 TZ Nijmegen
Hr. J.M.F. Stevens, Kamille 34, 4102 HW Culemborg
Hr. H.W.P.G. Verest, adres onbekend
Hr. J.J.I.M. Wassink, adres onbekend

1980

Mevr. J.M.M. Baeten-Donders, Groenestraat 113, 6531 HC Nijmegen
Hr. M.A.M. de Beer, Weteringweg 40, 6546 JZ Nijmegen
Hr. R.F.M. Bolder, Veldstraat 38, 6941 BE Didam
Mevr. M.E.B.M. Bremmers, Europalaan-West 29, 6075 AV Herkenbosch
Hr. W.J.A. Brouns, Unostraat 26, 6336 BT Hulsberg
Mevr. A.M.Y. Claessen, Neushoornstraat 3, 6531 RP Nijmegen
Hr. W.H.J. Derks, van Deyssellaan 10, 4707 ND Roosendaal
Hr. G.J.M. Hermsen, St. Jozeflaan 64, 5817 AD Smakt
Mevr. J.M.G. Kamphuis, SNV Mozambique, Ministerie van Buitenlandse Zaken,
Koeriersdienst, Postbus 20061, 2500 EB Den Haag
Hr. R.F.M. Klomp-Bueters, Oude Bemmerstraat 53, 5741 EA Beek en Donk
Hr. J.C.M. van de Meerendonk, Graaf van Solmsweg 89, 5221 BM Den Bosch.
Hr. A.M.P. van Nistelrooy, Zonegge 19-02, 6903 GV Zevenaar

1981

Hr. H.P.S. Althuis, adres onbekend
Mevr. A.M.E. Boekraad, De Geestlaan 21, 2361 XW Warmond
Hr. H.J. van de Calseyde, Wardstraat 28, 6681 CJ Bommel
Hr. A.P. van den Ham, Buizerdlaan 38, 2566 PW Den Haag
Hr. P.G.M. Hebinck, Kleefkruid 93, 5432 EH Cuyk
Mevr. J.A.M. Heumakers, Brouwersgracht 867, 1015 GK Amsterdam
Hr. P.G.J. Huisman, Sonnenbergstraat 19, 7203 DW Zutphen
Hr. H.J.M.Th. van Kraay, Op de Grensberg 10, 5916 KA Venlo
Mevr. M.B. de Kruif, Westerstraat 88, 3818 NM Amersfoort
Hr. H.M.G. Laenen, Kruigang 9, 6581 CS Malden
Hr. E.C.P.M. Maas, Lehnergasse 22, A-3423 Wördern, Oostenrijk
Mevr. A.W.M. Peters, Steffenberg 3, 6595 BG Ottersum
Hr. I.P. Sewberath Misser, adres onbekend (Suriname)
Hr. L.P.M. Soldaat, Stationslaan 4, 3701 EP Zeist
Hr. D. van der Veen, Maerlantstraat 105-B, 6531 AW Nijmegen

1982

Hr. J. Amse, Ecuador, p/a Ministerie van Buitenlandse Zaken, Koeriersdienst,
Postbus 20061, 2500 EB Den Haag
Hr. T.J.M. Böcker, adres onbekend
Hr. J.M.Th. Borghmans, Veenkampenweg 15, 7822 GR Emmen

Hr. C.H.J.F. Eijkemans, Couwenhoven 63-12, 3703 HR Zeist
 Hr. J.H.W.M. de Gruijter, Moeder Teresahof 4, 6525 JW Nijmegen
 Hr. J.G.M. Harmsen, Maj. Jacomettiweg 11, 3911 BP Rhenen
 Hr. P.H. van Heesewijk, adres onbekend (Indonesië)
 Hr. H.A.G. Hofste, Thesaurierweg 22, 6525 ES Nijmegen
 Hr. A.J.M. van Houtert, Schout Coxstraat 8, 5421 GJ Gemert
 Hr. C.J.E. van Maanen, Beukenhof 162, 8212 ED Lelystad
 Mevr. H. Munneke, adres onbekend
 Hr. J.H.M. Odekerken, adres onbekend
 Mevr. M.H.T. Peters, Jacob Mosselstraat 67, 2595 RE Den Haag
 Hr. R.P.J. Smits, Marterstraat 4, 6573 XS Beek
 Hr. W.H.G.M. Strik, adres onbekend
 Mevr. M.H.W. (Witteveen-)Tillmanns, Graaf Leopoldlaan 30, 3434 SK Nieuwegein
 Hr. R.P.C. Timmer, Paasberglaan 57, 6824 PW Arnhem
 Hr. K.C.H.W. Titulaer, 5 Harvest Way RG24oSP, Lychpit/Basingstoke, England
 Hr. H.A.J. Vonk, Hengelose Esstraat 8, 7556 EC Hengelo (Ov)
 Mevr. W.A.J.M. Willems, Mirabelweg 24, 5632 PC Eindhoven
 Hr. R.J.J.M. Wingens, Burg. Waszinkstraat 83, 6417 CV Heerlen

1983

Hr. W.J.T. Bergevoet, S.Lewisplaats 85, 3068 EP Rotterdam
 Hr. P.J.J. Hahn, adres onbekend
 Hr. A.W.H.M. Klomberg, Burg. Eijckelhofstraat 9, 6566 AR Millingen
 Hr. P.A.T.M. van der Linden, adres onbekend
 Mevr. A.M. van Riessen, Mali (KIT), p/a Ministerie van Buitenlandse Zaken,
 Koeriersdienst, Postbus 20061, 2500 EB Den Haag
 Mevr. T.J. Schellekens, Fultonstraat 165, 2562 XE Den Haag
 Mevr. A.M. Senders, SNV-Ethiopië; via: Ministerie van Buitenlandse Zaken, Afde-
 ling Koeriersdienst, Postbus 20061, 2500 EB Den Haag
 Hr. F.J.J. Stam, Hugo de Grootstraat 68, 6522 DH Nijmegen
 Hr. T.J.E. van Toor, Lindelaan 29, 2803 SH Gouda
 Hr. G.J.P. Verhees, Sweelinck 102, 5831 KV Boxmeer

1984

Hr. A.Y.G. Andela, Kornoeljewoord 70, 6229 TE Maastricht
 Hr. B. Beek, Roukenstraat 12-14, 6521 BN Nijmegen
 Hr. P.H.J.M. van Esch, Bunderstraat 36, 5481 KE Schijndel
 Hr. F.J.M. Goossens, Beukenrode 256, 2215 JR Voorhout
 Mevr. M. van Haeren-Kieft, Prof. Rogierstraat 1, 6524 NL Nijmegen
 Mevr. M.A. Klootwijk, Gein 15, 8032 BB Zwolle
 Mevr. J.M.E.J. Kroonen, Weezenhof 48-73, 6536 DS Nijmegen
 Hr. G.J. Poort, Albert Schweitzerlaan 66, 6525 JV Nijmegen
 Hr. W.A.J. Pijpers, Keizershof 35, 6584 CE Molenhoek
 Hr. R.P.M.M. Rutten, Pelmolen 14, 5841 BD Oplou
 Mevr. M.A.F. (Ros-)Tonen, Regentesselaan 97, 3571 CD Utrecht
 Hr. N.J.M. Schloen, adres onbekend
 Hr. J.J.M. Trienekens, Fl. Nightingalestraat 16, 6543 KW Nijmegen

Mevr. E. Uytewaal, adres onbekend
Hr. P.R. Zoete, adres onbekend

1985

Hr. J. Becker, Sylvalaan 1, 6816 RA Arnhem
Mevr. J.G.M. Bours, Jezuietenlaan 14, 6522 MD Nijmegen
Hr. F.M.C. van Buul, Schilderstraat 304, 5251 MB Vlijmen
Hr. W.A.M. van der Eerden, Oude Rozengaardseweg 179, 7009 JC Doetinchem
Mevr. M.H.G. de Gooijer, Montagne Rey 729, Curaçao, Ned. Antillen
Hr. J.R.M. van Hezewijk, Cellostraat 43, 5402 AA Uden
Hr. P.H.A. van de Nieuwenhoff, adres onbekend
Hr. M.M.E.M. Rutten, Smidsstraat 15, 6511 WB Nijmegen
Hr. J.P.J. Smeets, Patrijshof 2, 6005 JN Weert
Hr. J. Spaubeck, adres onbekend
Hr. A.J. Stelder, Steenhouwerspad 8, 7101 EM Winterswijk
Hr. M.S.V. Trienen, adres onbekend
Hr. J.H.J. Triepels, Jezuietenlaan 14, 6522 MD Nijmegen
Hr. L.J.A.M. Weijs, adres onbekend
Mevr. A.A.F. van Welie, adres onbekend

1986

Mevr. W.F. Berends, P.O.Box 2313, Lilongwe 3, Malawi
Mevr. G. Boon, adres onbekend
Hr. B.T. Bos, Nassaulaan 7, 6571 AC Berg en Dal
Mevr. M.R.E. Burggraaff, Dommeloord 71, 5283 LN Boxtel
Mevr. G.M.A. Franck, adres onbekend
Hr. A. van Garderen, adres onbekend
Hr. P.H.M.Th. Gielen, Haverkamp 116, 2592 BK Den Haag
Mevr. C.A.M. (Salama-)Hermans, Akeleihof 72, 6043 WS Roermond
Hr. P.J.M. van Hoof, adres onbekend
Hr. M.J.T. Keurntjes, adres onbekend
Hr. R.D. Klaarhamer, Bielalaan 13, 3721 TG Bilthoven
Hr. H.G.J. Korfage, P.O.Box 37, Sesheke, Zambia; na 1/5/1996: c/o IJsvogelstraat 24, 5912 XX Venlo.
Hr. J.H.W. Lindeman, Barneveldsebeekstraat 11, 6541 WR Nijmegen
Hr. R.W.M. Milder, Binnenhof 56, 6535 TN Nijmegen
Hr. R.L.J.W. Slangen, Nassaulaan 11, 6571 AC Berg en Dal
Hr. P.A.L. van Vooren, Duunmede 23, 4337 BC Middelburg

1987

Hr. C.H. Bieker, Hofwijkstraat 9, 6825 AK Arnhem
Mevr. A.J.O.M. Croonen, Marnixplein 20, 2023 RL Haarlem
Hr. G.J.M.J. Custers, SNV La Paz, Bolivia, p/a Koeriersdienst Min. van Buitenl. Zaken, Postbus 20061, 2500 EB Den Haag
Hr. A.M.J. Debouillé, Godfried Bomanslaan 152, 4207 PD Gorinchem
Hr. R.M.P. Kohnen, Hendrik Uwenstraat 5, 6024 AG Roermond
Hr. R.J. Lamers, van Slijpestraat 115, 6225 BL Maastricht

Hr. A.T.A.M. Manders, Aalsburg 29-42, 6602 WN Wychen
 Hr. W.G. Meijer, adres onbekend
 Hr. H.A. Mengers, Schimmelpennincklaan 46, 3571 BJ Utrecht
 Hr. R.G.J. van Mierlo, Kwaadeindstraat 105, 5041 JL Tilburg
 Hr. J.F.B. Philipsen, Teldersweg 10, 3911 PX Rhenen
 Mevr. R.A.M. van Roemburg, adres onbekend
 Mevr. G.A.H.M. Schoenmaker, Oudenoord 129, 3513 EM Utrecht
 Hr. P. van Straalen, Westzeedijk 561, 3024 EL Rotterdam
 Hr. P.W. Stunnenberg, Kanunnik van de Putstraat 3, 6525 WL Nijmegen
 Mevr. M.M.G.E. Veerkamp, van Slijpestraat 115, 6225 BL Maastricht
 Hr. D.A.M. Vreman, SNV Guinée-Bissau, p/a Ministerie van Buitenlandse Zaken,
 Afdeling Koeriersdienst, Postbus 20061, 2500 EB Den Haag
 Hr. J.A.M. Wanders, Tuinstraat 13, 6533 WX Nijmegen
 Mevr. I.W. Waning, Hofmark 4, 1355 HA Almere

1988

Mevr. C.L.M.J. (Ariës-)Peters, Holderheiweg 19, 5283 BS Boxtel
 Hr. W.G.H. Arkink, adres onbekend
 Hr. P.W.M. Averstee, adres onbekend
 Hr. M.H. Bonenkamp, adres onbekend
 Hr. M. Busman, Havikstraat 32, 6541 PM Nijmegen
 Hr. F.C.J. Claus, Oudenboschstraat 30, 5045 SZ Tilburg
 Hr. A.E.M. Dircks, Burg. Wijnandstraat 92, 6245 PV Eijsden
 Hr. D.J. van Goor, adres onbekend
 Hr. M. van Grinsven, p/a Oude Vlijmenseweg 311, 5223 GM Den Bosch
 Mevr. W.P.H. Haenen, van Batenborchstraat 17, 6532 XJ Nijmegen
 Hr. C.Q.T.M. Hagens, Ghalinga 12, 9001 LN Grouw
 Mevr. E.J.A.M. Janssen, Voorstadslaan 45c, 6541 AB Nijmegen
 Hr. D. de Jong, adres onbekend
 Hr. Th.G. Kateman, van Broeckhuysenstraat 39, 6511 PE Nijmegen
 Hr. E.J.A. Koopman, Kraanstraat 24, 3514 BE Utrecht
 Hr. H.P.M. Koppers, Van Peltlaan 19, 6533 ZA Nijmegen
 Mevr. F.E. Kruyswijk, Dommelstraat 12, 6542 SJ Nijmegen
 Mevr. K.S.M. van Langen, Bilderdijkstraat 43, 6531 GK Nijmegen
 Hr. A.H.M. Lennartz, De Lange Akker 180, 6291 VS Vaals
 Hr. J.W. Maring, Terschelling 14, 8302 LT Emmeloord
 Mevr. W.C.M. Peeters, adres onbekend
 Hr. T.H.J. Pot, Drauchen 21, 8492 Halbenrain, Oostenrijk
 Hr. J.C.S. Püttmann, Justus van Maurikstraat 7, 2032 XT Haarlem
 Hr. G.G. Roelofs, Bilderdijkstraat 43, 6531 GK Nijmegen
 Mevr. W.P. de Roover, adres onbekend
 Hr. M.M.G. de Ruijter, Achterveld 7, 8334 NK Tuk
 Mevr. W.A.A.M. Schampers, adres onbekend
 Mevr. G.J.M. van der Schoor, van Schlichtenhorststraat 25a, 6524 JJ Nijmegen
 Hr. P.M.W.M. van Soest, St. Annastraat 115, 6524 EL Nijmegen
 Hr. M.S. Vermeulen, Frambozengarde 12, 3992 KD Houten
 Hr. R.F. Waenink, St. Annastraat 104, 6524 GK Nijmegen

Hr. E.J.H. te Walvaart, Burchtstraat 73, 6511 RC Nijmegen
Mevr. A.L. Winkelmolen, Hatertseveldweg 312, 6532 XZ Nijmegen
Hr. R.M.G. Wolfs, Prof. v.d. Grintenstraat 2, 6524 RH Nijmegen

1989

Hr. G.P.M. Berenschot, Bernhardsingel 22 4811 SK Breda
Mevr. M.H.M. Betist, Carel Reinierzkade 275, 2593 HS Den Haag
Mevr. M.F. Boer, Klimopstraat 286, 2565 VS Den Haag
Mevr. L.I. Briggeman, Natalstraat 2, 6543 PA Nijmegen
Hr. J.J.T. Broekman, adres onbekend
Mevr. F.H.J.M. Cobben, Busselruwe 91C 6218 AR Maastricht
Hr. F.L. van Daalen, Königsbergerstrasse 18, 27404 Zeven, Duitsland
Hr. C.J.M. van Eijden, adres onbekend
Mevr. J.M. Ferrier, Tolhuis 43-11, 6537 PP Nijmegen
Hr. C.J.F.M. Geenen, Hengstdalseweg 40, 6523 EM Nijmegen
Mevr. V.A. (Haalman-) Valkenberg, 7 Vieille Route du Castel, F 81270 Labastide-Rouairoux, Frankrijk
Mevr. M. Hoffmans, adres onbekend
Hr. G.M.E. Hovens, p/a Berkenlaan 2 5941 EB Velden
Hr. J. van den Hurk, Leemptstraat 6, 6512 EN Nijmegen
Mevr. M.J. Jonker, Postbus 4519, Curaçao, Ned. Antillen
Mevr. J.E.M. Joosten, Van Gentstraat 24A, 6524 BC Nijmegen
Mevr. C.C.H. Laarhoven, Delistraat 5 2585 VW Den Haag
Hr. H.J.A.M. van Loon, Albert Schweitzerlaan 137, 6525 JS Nijmegen
Hr. W.A.J. Michels, Karbouwstraat 33, 6532 AW Nijmegen
Hr. J.D. Middelhoek, Fagelstraat 87 II, 1052 GA Amsterdam
Hr. W. Pals, Groesbeeksedwarsweg 187, 6521 DG Nijmegen
Hr. H.G.T.M. Roovers, adres onbekend
Hr. P.J.C.M. Schoenmakers, Groesbeeksedwarsweg 204, 6521 DT Nijmegen
Hr. M.C.H. van de Winkel, Amstenradestraat 16, 4834 JB Breda
Hr. A.W.H.E.M. van der Zanden, Hugo de Grootstraat 5c, 2518 EA Den Haag

1990

Mevr. L.M. van Amelsvoort, 1e Reit 115, 5233 JS Den Bosch
Hr. D.J. Gerretsen, VSO Nigeria, c/o West Africa Desk, VSO, 317 Putney Bridge Road, London SW15 2PN, UK.
Hr. H.M.J. Goessens, Valeriaan 49, 4102 VG Culemborg
Mevr. M.C.T.T. Pirenne, Bazarstraat 16, 2518 AJ Den Haag
Hr. A. Roda, Verweijstraat 24, 4904 EN Oosterhout
Hr. F.P.J. Sellies, Bazarstraat 16, 2518 AJ Den Haag
Hr. W. van Turnhout, adres onbekend
Mevr. B.C. Vriezen, Heyendaalseweg 34, 6524 SN Nijmegen
Hr. R.R.M. Wiche, Randwijksingel 11B, 6229 EG Maastricht

1991

Mevr. G.M. Boland, Meyhorst 24-50, 6537 GP Nijmegen
Hr. A. Doedens, Dominicanenstraat 145, 6521 KL Nijmegen

Mevr. C.M.B. Gerritsen, Viale Carso 69-int.2, 00195 Rome, Italië
Hr. R.T. den Haan, Aldenhof 14-49, 6537 CH Nijmegen
Hr. J-P.N. Heerschap, Viale Carso 69-int.2, 00195 Rome, Italië
Hr. R.G. Heijster, Gouwenstraat 66, 6585 XD Mook
Mevr. M.J. Koreman, Nieuwe Markt 82, 6511 XM Nijmegen
Mevr. M.M.A.M. Krauth, Roosje Vosstraat 55, 5612 RT Eindhoven
Hr. I.A.C. Kroon, adres onbekend
Hr. M.L.J. Leyzer, SNV-FAIDA, P.O.Box 13869, Arusha, Tanzania
Mevr. L.J. Luimes, De Waarden 212, 7206 GN Zutphen
Hr. W.F. Plantenga, Sanatoriumdwarsstraat 23, 7413 RE Deventer
Hr. A.W. Siedenburger, Triangelstraat 158, 6544 VM Nijmegen
Hr. S.A. Stommels, Paul Krügerstraat 46, 6543 MX Nijmegen
Hr. E.J. Wakker, Tetterodestraat 44 rood, 2023 XP Haarlem

1992

Hr. R. Andriessen, Maredijk 42, 2316 VN Leiden
Mevr. S.M. van der Berg, Pater Brugmanstraat 30, 6522 EM Nijmegen
Hr. J.P.F. Bergman, Lange Brouwerstraat 8, 6511 WJ Nijmegen
Hr. P.W. Bult, Jalan Swakarya Bawah 29, Pondok Lobu, Çilandak, Jakarta, Indonesië
Hr. A.M. Daverveld, Graafseweg 4, 6512 CA Nijmegen
Mevr. S.H.B. van Duren, Walstraat 46, 5371 AM Ravenstein
Hr. J.J.G. Janssen, Toding van Berkhoutstraat 76, 2032 LN Haarlem
Hr. M.H.A. van Kampen, Loseweg 84, 7315 BH Apeldoorn
Hr. A.J.M. Schakenraad, Honigpot 18, 6533 RX Nijmegen
Hr. M.G.M. van Soest, Minervaplein 38-IV, 1077 TV Amsterdam
Mevr. G.M. van Wijnen, Wijnkoopsbaai 44, 2904 BP Capelle a/d IJssel
Mevr. T.A.H. Zwerver, Biezenstraat 148, 6541 ZX Nijmegen

1993

Hr. J.R. van Alphen, Mosterdhof 113, 6931 AJ Westervoort
Hr. A.A.M. Bokkers, Dr. C. Noordduynstraat 17, 6522 AS Nijmegen
Mevr. T.A. Bongertman, SNV Guinée-Bissau, Ministerie van Buitenlandse Zaken, Afdeling Koeriersdienst, Postbus 20061, 2500 EB Den Haag
Hr. R.J.G. Janssen, Hengstdalseweg 106, 6523 EN Nijmegen
Mevr. A.H. van der Kloof, Varkensmarkt 7, 5038 VE Tilburg
Mevr. A.W. van der Looij, Dominicanenstraat 17, 6521 KA Nijmegen
Hr. M.B. Lötters, Bloemendaalseweg 2, 6542 RG Nijmegen
Mevr. S. Smit, Boeckstaetehof 516, 6543 HB Nijmegen
Hr. H.J. van Toly, Straalmanstraat 18, 6521 JL Nijmegen
Hr. M. H. Venema, IJsselmeerlaan 50, 8304 DB Emmeloord
Mevr. J.M. van de Walle, Joubertstraat 44, 6543 NV Nijmegen

1994

Mevr. C. Essers, Prof. Huybersstraat 69, 6524 NS Nijmegen

Hr. M.J.H.G. Nieling, Zonnebloemstraat 26, 6542 NG Nijmegen
Mevr. P. Schreur, Marconistraat 28, 6533 KZ Nijmegen
Hr. J. Schuurman, van Drinenstraat 152, 7203 ER Zutphen

1995

Mevr. A.A.G. van Berlo, Marialaan 263, 6541 RJ Nijmegen
Mevr. A.P.H. Crins, Wilhelminalaan 33, 6042 EL Roermond
Hr. B.G. Friesen, Boeckstaetehof 513, 6543 HA Nijmegen
Hr. H.C. van Ginneken, O.C. Huismanstraat 253, 6544 ZV Nijmegen
Hr. D. Groeneveld, De Kluyskamp 11-32, 6545 JH Nijmegen
Hr. A.L.M. van Heijst, van Slichtenhorststraat 28, 6524 JP Nijmegen
Hr. E.H.J. Kennis, Triangelstraat 152, 6544 VM Nijmegen
Hr. G.A. Kohl, Timorstraat 10/12, 6524 KB Nijmegen
Hr. S.J.L. de Kort, Valkenburgseweg 31, 6525 CW Nijmegen
Mevr. C.W.M. Putman, R. de Roverlaan 44, 3417 BB Montfoort
Mevr. E.M. Roeleven, Willemsweg 164, 6531 DR Nijmegen
Hr. E.J. van de Sande, Prof. Huybersstraat 111-2, 6524 NV Nijmegen
Mevr. N.A.C. Thomeer, Heideparkseweg 88, 6532 TB Nijmegen
Mevr. N. Verbeeck, Brederostraat 40 6531 CG Nijmegen
Hr. T.L.M.N. Vos, Sumatrastraat 56, 7512 CW Enschede
Hr. T. Vos, Ruigenhof 14, 3813 LV Amersfoort
Mevr. J. Vrielink, Stationsstraat 19-21, 7783 AR Gramsbergen

1996

Mevr. S. Ettema, Muzenplaats 202, 6525 JC Nijmegen
Mevr. M.H.J. Griepink, Doddendaal 42, 6511 DG Nijmegen
Mevr. N. van 't Hoff, Boulevard Heuvelink 157-4, 6828 KM Arnhem
Hr. J.H. Tholen, De Gildekamp 34-27, 6545 ZC Nijmegen

1997

Hr. R.Thonen, Irisstraat 28, 6581 XG Malden